

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA
A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE**

**NA OBDOBIE ROKOV
2015 - 2022**

OKTÓBER 2015
Verzia 2.0

Tabuľka 1 Hlavička dokumentu PHSR

Názov diela:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Švábovce na roky 2015 -2022
Územné vymedzenie :	Prešovský kraj, obec Švábovce
Územný plán obce/VÚC schválený:	áno
Dátum schválenia PHSR:	<i>Uznesenie C/3 z 19.6.2015</i>
Dátum platnosti:	
Verzia	2.0
Publikovaný verejne:	
Objednávateľ:	Obec Švábovce Švábovce 132 059 12 Švábovce
Zhotoviteľ:	Pro Implement, s.r.o. Štefanovičová 127 951 15 Štefanovičová
Spracovateľský kolektív:	Ing. Iveta Kostková Ing. Barbora Babjaková, PhD. doc. Ing. Viera Papcunová, PhD. Ing. Renáta Mravíková

Prameň: vlastné spracovanie

OBSAH

ÚVOD.....	5
ČASŤ A. ANALYTICKÁ ČASŤ.....	9
Časť A.I Analýza vnútorného prostredia.....	9
1. História obce a jej rozvoj.....	9
2. Hospodárska oblasť.....	13
2.1. Administratívne začlenenie a geografická poloha obce a väzby obce na póly ekonomického rozvoja.....	13
2.2. Ekonomická štruktúra a ekonomický rozvoj.....	14
2.2.1. Ekonomická základňa obce.....	14
2.2.2. Ekonomická aktivita obyvateľstva a miera nezamestnanosti.....	17
2.2.3. Ekonomika miestnej samosprávy.....	19
2.3. Technická infraštruktúra.....	28
2.3.1. Cestná sieť a dopravné systémy.....	29
2.3.2. Energetické hospodárstvo.....	30
2.3.3. Telekomunikácie.....	30
3. Sociálna oblasť.....	31
3.1. Obyvateľstvo.....	31
3.1.1. Veková štruktúra obyvateľstva.....	33
3.1.2. Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva.....	35
3.1.3. Národnostná a konfesijná štruktúra obyvateľstva.....	37
3.1.4. Kultúrno-spoločenská a športová aktivita obyvateľov obce.....	38
3.2. Sociálna infraštruktúra.....	40
3.2.1. Domový a bytový fond.....	40
3.2.2. Školstvo.....	44
3.2.3. Zdravotníctvo.....	46
3.2.4. Sociálna starostlivosť.....	46
3.2.5. Služby obyvateľstvu.....	46
4. Oblasť environmentu a ochrany životného prostredia.....	47
4.1. Prírodné zdroje.....	47
4.1.1. Štruktúra pôdneho fondu.....	47
4.1.2. Klimatické podmienky.....	49
4.1.3. Vodné pomery.....	49
4.1.4. Flóra a fauna.....	50
4.2. Technická infraštruktúra.....	52
4.2.1. Vodné hospodárstvo.....	52
4.2.2. Odpadové hospodárstvo.....	52
5. Zhrnutie endogénnych rozvojových faktorov obce.....	53
6. Analýza silných a slabých stránok územia.....	56
7. Analýza príčin a dôsledkov obce Švábovce.....	58
8. Postoje a názory obyvateľov obce na život a dianie v obci a perspektívy jej ďalšieho vývoja.....	60
Časť A. II Analýza vonkajšieho prostredia.....	68

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022**

1. Analýza vplyvu vonkajšieho prostredia na vývoj situácie v území.....	68
2. Analýza príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj obce Švábovce.....	69
Časť A.III Zhodnotenie súčasného stavu obce Švábovce.....	71
1. SWOT analýza obce Švábovce.....	71
2. Analýza možných rizík a hrozieb, identifikácia kritických oblastí rozvoja.....	76
3. Identifikácia východísk a možných riešení.....	76
3.1 Strom cieľov obce Švábovce.....	78
4. Odhad budúceho možného vývoja (Analýza silových polí).....	79
Časť A.IV Ex-post hodnotenie PHSR obce Švábovce (2006 – 2015).....	79
ČASŤ B. STRATEGICKÁ ČASŤ.....	82
1. Rozvojová vízia.....	82
2. Strategické, špecifické a vecné ciele obce Švábovce.....	82
3.1 Priorita 1 Rozvoj technickej infraštruktúry.....	84
3.2 Priorita 2 Rozvoj ľudského a ekonomického potenciálu.....	84
3.3 Priorita 3 Využitie potenciálu pre rozvoj CR.....	85
4 Súlad PHSR obce s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja 2008 – 2015.....	85
ČASŤ C. PROGRAMOVÁ ČASŤ.....	87
1. Popis opatrení.....	87
ČASŤ D. REALIZAČNÁ ČASŤ.....	94
1. Akčný plán.....	95
2. Monitorovanie a hodnotenie stratégie.....	97
ČASŤ E. FINANČNÁ ČASŤ.....	102
1. Indikatívny finančný plán obce Švábovce.....	102
2. Viaczdrojové financovanie projektov a aktivít a možnosti financovania projektov...102	
2.1 Financovanie z verejných zdrojov.....	103
2.2 Financovanie zo súkromných zdrojov.....	105
ZÁVER.....	107
ZOZNAM PRÍLOH.....	108

ÚVOD

Potreba tvorby Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (PHSR) obce vyplýva zo Zákona 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja, ktorý ukladá obciam povinnosť vypracovávať a aktualizovať PHSR obce podľa potreby. PHSR predstavuje strednodobý programový dokument, ktorý vychádza z podrobnej socio-ekonomickej analýzy a stanovuje smer ďalšieho rozvoja obce, ciele a prvoradé potreby a úlohy v zabezpečení všestranného rozvoja. Výsledkom je stratégia rozvoja obce a akčný plán, ktorý transformuje definované strategické ciele do konkrétnych realizačných krokov. Vypracovanie tohto programového dokumentu je takisto podmienkou pre využitie finančných národných zdrojov ako i zdrojov EÚ.

Stratégia rozvoja vyjadruje predstavu obce o svojom budúcom rozvoji, ktorý sa bude snažiť dosahovať. Definovanie takejto stratégie, teda stanovenie *„kam sa chce obec dostať v období nasledujúcich 5 rokov“*, dáva obci, jej obyvateľom, podnikateľom a ďalším aktérom možnosť rozhodovať o svojom budúcom rozvoji. Obec je živý organizmus. Jednotlivé články žijú vlastným životom, avšak ovplyvňujú aj životy druhých, a takisto ovplyvňujú aj život obce ako celku. Obyvatelia obce menia priestor, v ktorom žijú rôznymi aktivitami, čo môže viesť k pozitívnemu rozvoju. Často však občania vytvárajú svojimi nekoordinovanými aktivitami bariéry, ktoré brzdia rozvoj celej obce. Práve Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Švábovce pre roky 2015 – 2022 vytvára dôležitý priestor pre koordinovanie aktivít realizovaných v obci, ktoré prinesú synergický úžitok celej obci. Pred samotným procesom spracovania stratégie je potrebné pripraviť Zámer spracovania PHSR (tabuľka 2) spolu s Harmonogramom aktivít (tabuľka 3), ktorí umožňujú všetkým subjektom zúčastňovať sa aktívne na tvorbe a následne aj naplňaní PHSR.

Ak však má takýto dokument spĺňať svoju úlohu, je nevyhnutné, aby sa jeho prípravy ako aj realizácie zúčastnili všetky záujmové skupiny (obyvatelia, podnikatelia, samospráva, spolky, združenia, ďalší dôležití aktéri) a aby boli využité rôzne metódy, ktoré vedú k zapojeniu všetkých aktérov (tabuľka 4). Diskusia všetkých záujmových skupín ponúka príležitosť dozvedieť sa o rozdielnych pohľadoch na problémy v obci, o možnostiach ich riešenia, ako aj dozvedieť sa o plánoch jednotlivcov. Preto aj pri príprave tejto stratégie boli realizované 3 workshopy so zástupcami rôznych aktérov a dotazníkový prieskum. Spoločné plánovanie sa zároveň môže stať priestorom pre začatie spolupráce, pre vytváranie inovatívnych riešení medzi rôznymi aktérmi.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022

Obec v podobe programu rozvoja získava nielen nástroj na proaktívne riadenie rozvoja, založené na iniciovaní potrebných a žiaducich zmien, ale predstavuje aj určitý kontrolný nástroj naplňania stanovených aktivít. Z tohto hľadiska ho možno vnímať ako dôležitý nástroj marketingovej komunikácie. Obec vypracovaním programu rozvoja dáva najavo záujem o svoju budúcnosť, ako aj budúcnosť svojich obyvateľov a súčasne tým preberá na seba zodpovednosť za ďalší rozvoj obce.

Tabuľka 2 Zámer spracovania PHSR

Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Švábovce na roky 2015 – 2022
Forma spracovania	s pomocou externých odborníkov (<i>úplné spracovanie „na kľúč“</i>)
Riadenie procesu spracovania	<p>Súčasťou zámeru tvorby PHSR bude vymedzenie projektového tímu, ktorý sa bude skladať z riadiaceho tímu, ktorý bude tvoriť gestor zodpovedný za celkové spracovanie dokumentu, koordinátor zodpovedný za administratívu a organizačnú časť spracovania dokumentu, metodik zodpovedný za metodickú pomoc pri spracovaní dokumentu; odborný konzultant vedie pracovné skupiny tvorené miestnymi aktérmi rozvoja, obyvateľmi a podnikateľskými subjektmi.</p> <p>Zoznam subjektov, ktoré budú zapojené do spracovania (starosta obce, poslanci OZ, obyvatelia, podnikateľské subjekty, cirkev, občianske združenia, spolky a ďalšie organizácie pôsobiace v obci), zapojenie verejnosti a komunikácia s verejnosťou bude zabezpečená viacerými formami; prostredníctvom workshopov, elektronickej komunikácie a dotazníkového prieskumu, ktorý bude distribuovaný v textovej podobe do domácností a zároveň bude zverejnený na stránke obce v elektronickej mutácii. O realizácii dotazníkového prieskumu a jeho význame pri tvorbe strategického dokumentu budú obyvatelia informovaní prostredníctvom miestneho rozhlasu, web-stránky obce, úradnej tabule obce a ďalších miestnych informačných zdrojoch (lokálna TV, miestne noviny).</p>
Obdobie spracovania	<p>Obdobie spracovania: december 2014 – október 2015</p> <p>Realizácia dotazníkového prieskumu – výstupom bolo spracovanie výsledkov dotazníkového prieskumu prezentovaného na 1. workshope</p> <p>1. workshop – výstupom sú získané informácie k dopracovaniu analytickej časti a SWOT analýzy</p> <p>Analytická časť – výstupom je spracovaná analýza zdrojov poslaná na pripomienkovanie</p> <p>2. workshop – výstupom je problémová analýza a strom cieľov, na základe ktorého je spracovaná strategická časť</p> <p>Strategická časť – výstupom je spracovaná strategická časť poslaná na pripomienkovanie</p> <p>3. workshop – výstupom sú podklady pre dopracovanie dokumentu</p> <p>Programová časť, Realizačná časť, Finančná časť – výstupom sú spracované kapitoly implementácie stratégie poslané spolu so strategickou</p>

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022

	časťou na pripomienkovanie Pripomienkovanie a finalizácia – výstupom sú spripomienkované časti Programu rozvoja obce, finalizácia dokumentu a odovzdanie vytlačenej a elektronickej verzie na schválenie pred OZ <i>Podrobnejší harmonogram spracovania vid' Tabuľka 3</i>
Financovanie spracovania	- náklady na vlastné spracovanie – 4 experti x 30 hodín - náklady na získanie informačných podkladov – štatistiky, analýzy, prognózy, dotazníky: 100,- Eur - náklady na stretnutia – pracovné skupiny a verejnosť: 220,- Eur - náklady na publicitu – tlač informačných materiálov, úprava elektronických médií: 20,- Eur

Prameň: vlastné spracovanie

Tabuľka 3 Harmonogram spracovania PHSR

	HARMONOGRAM SPRACOVANIA PHSR V MESIACOCH										
	2014	2015									
Termín	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VII I	IX	X
Realizácia dotazníkového prieskumu											
1. workshop											
Analytická časť											
2. workshop											
Strategická časť											
3. workshop											
Programová časť											
Realizačná časť											
Finančná časť											
Pripomienkovanie a finalizácia											

Prameň: vlastné spracovanie

Tabuľka 4 Využité participatívne metódy

METÓDA	INFORMOVANIE VEREJNOSTI	ZÍSKAVANIE NÁZOROV VEREJNOSTI	ZOHLADNENIE NÁZOROV VEREJNOSTI
Tlačené materiály			
Verejné informačné tabule	X		
Využitie existujúcich médií			
Stretnutia	X		
Internetové stránky – vrátane verejných pripomienok tzv. chatrooms	X	X	X
Stretnutia			
Stretnutia s kľúčovými ľuďmi/skupinami	X	X	X
Ťažiskové skupiny	X	X	X

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022

(reprezentatívne skupiny predstavujúce verejnosť)			
Verejné stretnutia	X	X	X
Návšteva v dotknutom území	X	X	X
Verejné semináre	X	X	
Verejné vypočutie	X	X	X
Verejné vypočutie (s odbornou skupinou)	X	X	X
Využitie miestnych ľudí na získavanie názorov	X	X	X
Brainstormingové stretnutia s verejnosťou	X	X	X
Rozhovory a prieskumy			
Dotazník pre širokú verejnosť	X	X	X
Prieskumy verejnej mienky	X	X	X
Poradné skupiny			
Miestne poradné skupiny	X	X	X
Odborné poradné skupiny	X	X	X
Pracovné skupiny	X	X	X
Riešenie problémov a metódy dosiahnutia konsenzu			
Využitie nezávislého moderátora/facilitátora	X	X	X
Brainstorming	X	X	X
Iné aktivity			

Prameň: vlastné spracovanie

ČASŤ A. ANALYTICKÁ ČASŤ

Analytická časť založená na databáze informácií a ukazovateľov obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce Švábovce s väzbami na širšie územie a odhad budúceho vývoja, pričom hodnotí aj možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce relevantné stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia obce, jeho limitov a rozvoja v rámci Prešovského samosprávneho kraja.

Časť A.I Analýza vnútorného prostredia

1. HISTÓRIA OBCE A JEJ ROZVOJ

Podľa dostupných prameňov bola podtatranská oblasť – napriek náročným terénnym ako aj prírodným podmienkam – kontinuálne osídlená už v praveku. Neskôr, v dobe bronzovej a dobe železnej bola na miestne pomery relatívne husto osídlená ľuďmi rôznych kultúr (lužická, laténska, púhovská a i.).

Obec sa prvýkrát spomína v listine ostrihomského arcibiskupa Filipa z 29. novembra 1278, v ktorej vystupuje aj farár Tomáš zo Šváboviec, ako jeden z členov Bratstva farárov 24 spišských miest, čo dokazuje existenciu kostola už v 13. storočí.

Pôvodní obyvatelia obce mali korene v slovanskom etniku, ktoré bolo na tomto území osídlené už v 10. – 12. storočí. V priebehu 12. storočia sa toto územie postupne stalo súčasťou Uhorského kráľovstva. Od toho času sa začína aj pozývanie nemeckých osídlencov prevažne zo Saska, ktorí nemalým dielom prispeli k rozvoju miest, remesiel ako aj baníctva na celom území terajšieho Slovenska. V 13. storočí bola obec osídlená nemeckým obyvateľstvom švábovského pôvodu. V tomto období bol v obci postavený rímskokatolícky kostol zasvätený sv. Filipovi a Jakubovi. Bol postavený v ranogotickom štýle a následne bol prestavený v 14. storočí. Druhá prestavba bol v roku 1931. Z ranogotickej stavby kostola sa doposiaľ zachovala veža a obvodové múry. Kostol je ohradený múrom. Vzácnosťou sú zvony. V obci sa nachádza aj misijný kríž a fundačný sv. Kríž vo sviatok Krista Kráľa.

Obrázok 1 Kostol sv. Filipa a Jakuba

Prameň: <http://www.apsida.sk/c/10731/svabovce#>

Obrázok 2 Evanjelický a.v. kostol

Prameň: <http://www.obecsvabovce.sk/-cirkev>

V 15. storočí už jestvovali pri významnejších komunikáciách rušné obchodné strediská ako Liptovský Hrádok, Spišská Sobota, alebo Kežmarok. V tom istom čase posilnila jestvujúce osídlenie najmä v okrajových častiach regiónu valašská kolonizácia pastierskeho ľudu. Stále vyššie na tatranské svahy zasahovalo baníctvo. Zo 16. storočia existujú prvé správy o horských výpravách. Švábovce patrili v 16. až 18. storočí k stredne veľkým poddanským obciam. V roku 1710 sa Švábovce stali filiou batizovskej artikulárnej cirkvi. V roku 1805 bol položený základný kameň evanjelického kostola. Dostavaný bol v roku 1806. Vo veži kostola sa nachádza malý zvon z roku 1870. V roku 1900 bol kostol obnovený. V roku 1969 sa pristúpilo k búraniu starého evanjelického kostola. V roku 1967 sa začal stavať nový kostol a posvätený bol v roku 1970.

Od 18. storočia začali drobnú remeselnícku výrobu čiastočne nahrádzať prvé manufaktúrne výrobné – popradská a kežmarská textilka, popradská papiereň, hrádocká zbrojareň, matejovská výrobňa klincov, konských česadiel a podkov, či huta - železný hámor v Javorine. Nová etapa v dejinách tatranskej oblasti nastala v r.1871, keď bola vybudovaná trať košicko-bohumínskej železnice.^{1,2}

Rómska kolónia vznikla v chotári obce okolo roku 1900 a založili ju štyria kováči zo Spišského Štvrtku na úpätí honu „Dofinka“ v blízkosti cesty z dediny do banskej kolónie. Druhá rómska kolónia vznikla na terajšom mieste okolo roku 1918.

V roku 1921 Banská a hutná spoločnosť Moravsko – ostravská s riaditeľstvom v Prahe postavila vlastný ťažobný závod na ťažbu mangánovej rudy priamo v obci, ktorý bol pričlenený k závodu v Máriahute. V roku 1928 boli ťažné polia v obci označené s názvami Švábovce I. – VI. Ťažba v mangánorudnej bani v Švábovciach sa začala v roku 1924. Ťažba

1 PHSR obce Švábovce 2006 – 2015

2 Kollárová, Z. – Malovcová, B. 1998. Švábovce v toku dejín 1278 - 1998

v obci bola zastavená v rokoch 1971 – 1972 a závod sa preorientoval na bansko – strojárenskú výrobu pre potreby železorudných baní. Za týmto účelom bola postavená rozsiahla výrobná hala. Výroba bola orientovaná predovšetkým na výrobu oceľových konštrukcií pre povrchové objekty závodov, zariadení pre hlbinnú ťažbu, ťažných kliebok, banských reťazoviek a narážacích zariadení.

Po druhej svetovej vojne v súvislosti s rozvojom ťažby mangánovej rudy došlo k výraznému zvýšeniu počtu obyvateľov o zamestnancov bane, ktorí sa prisťahovali do časti „Banská kolónia.“ Od roku 1849 patrili Švábovce do Spišskej župy. V roku 1866 bol v obci požiar, pri ktorom okrem iného zhorel evanjelický kostol, fara aj škola. O rok neskôr sa v obci uskutočnila komasácia. Koncom 19. storočia bolo zaznamenané menšie vysťahovalectvo do Ameriky a do francúzskych baní. Od začiatku 20. storočia obyvatelia dochádzali do priemyselných závodov v Poprade a neskôr vo Svite.

V minulosti boli domy v obci prevažne úzke, nízke s dvoma oknami v štítovej stene, postavené najmä z kameňa, menej bolo využívané drevo. Po roku 1945 boli takmer všetky domy zbúrané alebo prestavené.³

Z historických osobností, ktoré sa narodili v obci, je známy predovšetkým náboženský spisovateľ Juraj Ignati, ktorý sa narodil v obci okolo roku 1690. Po štúdiách pôsobil ako vychovávateľ u baróna Kalisia. V roku 1721 sa stal konrektorom a v roku 1726 rektorom evanjelického kolégia v Prešove. V roku 1717 napísal dielo „Dissertatio academica de fidelius confessorius.“ Zomrel v roku 1752 v Maďarsku. Ďalším známym rodákom je strojný inžinier Maximilán Bielek, ktorý sa narodil v obci v roku 1833. Po získaní diplomu strojného inžiniera vstúpil do služieb rakúskych štátnych železníc. V roku 1863 projektoval a postavil miestnu železnicu v Budapešti. Významnou osobnosťou je aj účastník povstania Ing. Ján Korenko, spisovateľ, ktorý sa narodil 21.9.1915 v obci. Študoval na vojenskej akadémii v Hraniciach a stal sa dôstojníkom z povolania. Po vypuknutí SNP sa stal súčasťou partizánskeho oddielu. Od roku 1959 bol riaditeľom Slovenského literárneho fondu. Jeho diela sú napríklad Slnko nad hlavou, Janko a Dunčo na dedine, divadelné hry Strel'ba pri horárni, Jesenné ráno. Za celoživotné dielo dostal viaceré štátne vyznamenania. Zomrel 8.10.1995 v Bratislave.

Symbolmi obce sú erb, vlajka a pečať. Obec si dala vyhotoviť vlastné pečatidlo až v 18. storočí. Najstarší odtlačok pečate (priemer 31 mm) pochádza z roku 1771. V pečatnom

3 Kollárová, Z. – Malovcová, B. 1998. Švábovce v toku dejín 1278 - 1998

poli je zobrazený sv. Filip apoštol so svojimi atribútmi – knihou a palicou ukončenou krížom. Je oblečený v bohato zriadenom plášti. Okolo hlavy má svätožiaru.

Kruhový pečeť znie: SIG. COMMV NIT + SWAPFFALVA (pečať obce Švábovce). Pečať používala obec až do 2. polovice 19. storočia. V 60. rokoch 19. storočia ju používala na svojich písomnostiach aj v negatívnej podobe. Koncom 19. storočia začala používať pečať s textom: SVÁBOCZ KÖZSÉG HIVATALOS PECSÉTJE SZEPES MEGYE (úradná pečiatka obce Švábovce Spišská župa). V roku 1906 bola vystriedaná textom: SVÁBFALVA KÖZSÉG SZEPES VÁRMEGYE+1906+.

Obrázok 3 Pečať obce Švábovce

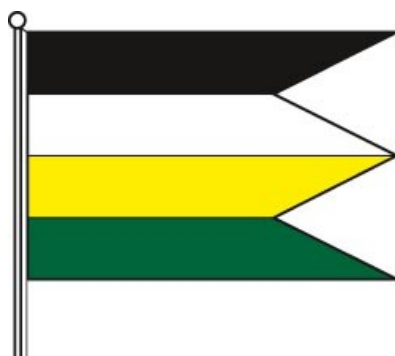
Prameň:

V erbe obce zo spodného okraja zeleného štítu vychádza zlatý, guľami ukončený procesný kríž na zlatej žrdi, sprevádzaný vpravo striebornou, zlatom okovanou knihou, vľavo čiernymi kladivkami na strieborných prekrížených rukovätiach.⁴

Vlajka obce Švábovce pozostáva zo štyroch pozdĺžnych pruhov v čiernej, bielej, žltej a zelenej farbe.⁵

Obrázok 4 Erb obce Švábovce

Obrázok 5 Vlajka obce Švábovce

Prameň: http://www.vs.sk/heraldreg/wp_detail.aspx?ID=1119

⁴ http://www.vs.sk/heraldreg/wp_detail.aspx?ID=2401

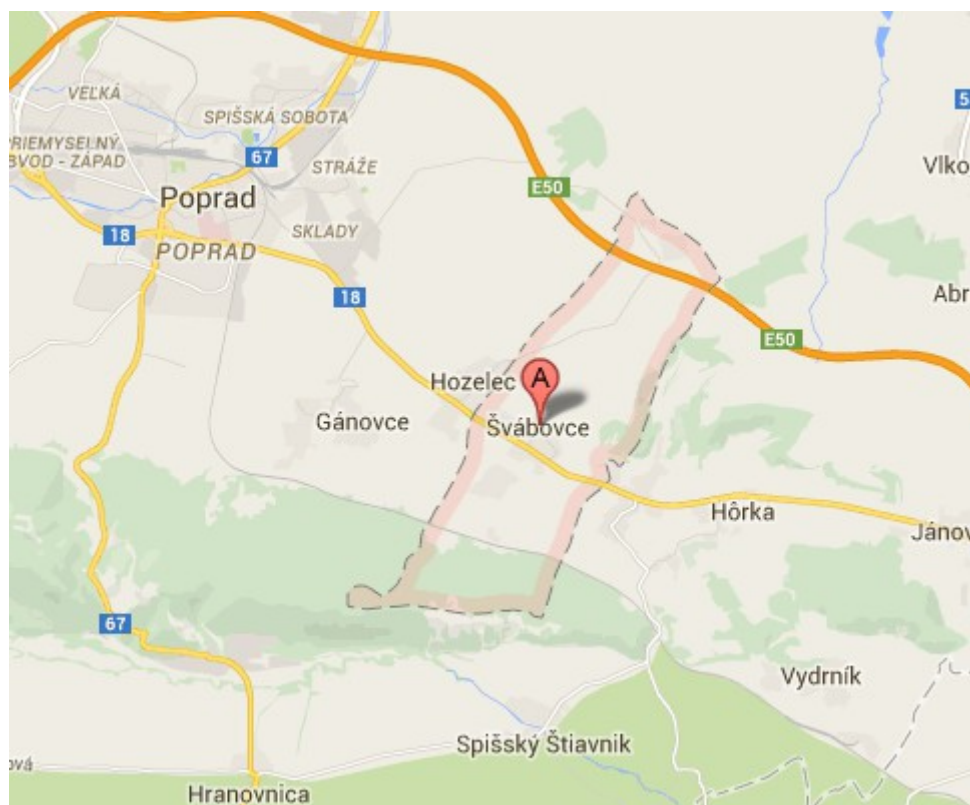
⁵ <http://www.obecsvabovce.sk/-symboly-obce>

2. HOSPODÁRSKA OBLASŤ

ADMINISTRATÍVNE ZAČLENENIE A GEOGRAFICKÁ POLOHA OBCE A VÄZBY OBCE NA PÓLY EKONOMICKÉHO ROZVOJA

Obec Švábovce je lokalizovaná v západnej časti Spišskej kotliny. Obec leží neďaleko okresného mesta Poprad. Západný okraj katastra obce zasahuje do Popradskej kotliny, južný okraj katastra do geomorfologickej jednotky Kozie chrbty. Podstatná časť územia obce leží vo výraznej tektonickej zníženine oddeľujúcej východný okraj Vikortovskej hrasti od juhozápadnej časti Levočských vrchov. Katastrálne územie obce hraničí s katastrami obcí Hozelec, Hôrka, Spišský Štiavnik, Poprad – Stráže a Žakovce.

K samotnej obci patrí aj Banská osada a Rómska osada. V katastri obce sa nachádza osada Úsvit, ktorá bola administratívne pričlenená k susednej obci Hozelec. Od 1. decembra 2011 patrí Úsvit aj administratívne k obci Švábovce.

Obrázok 6 Geografická poloha obce Švábovce

Prameň: <https://www.google.sk/maps>

Dopravná poloha obce je vo väzbe na región dobrá. Obec leží 5,6 km od okresného mesta Poprad a 21 km od mesta Levoča.

Obec Švábovce je vo vzťahu k pólom ekonomického rozvoja regionálneho i nadregionálneho významu alokovaná dobre.

- Od pólom ekonomického rozvoja národného i nadnárodného významu je vzdialená nasledovne:
 - Bratislava 333 km
 - Košice 110 km
 - Zakopané 72,2 km
- Od pólom ekonomického rozvoja širšieho regionálneho významu je vzdialená nasledovne :
 - Kežmarok 19,1 km
 - Spišská Nová Ves 19,7 km
 - Stará Ľubovňa 52,7 km
 - Prešov 74,1 km

Z hľadiska územno-správneho členenia patrí obec do okresu Poprad a do Prešovského samosprávneho kraja.

EKONOMICKÁ ŠTRUKTÚRA A EKONOMICKÝ ROZVOJ

Ekonomické, t.j. výrobné činnosti patria medzi základné faktory ovplyvňujúce socio-ekonomickú úroveň obce. Ich význam spočíva v tom, že ovplyvňujú nielen ekonomickú, ale i sociálnu úroveň v obci. Sú zdrojom pracovných príležitostí, dávajú zamestnancom mzdu, tvoria verejné príjmy, zhodnocujú podmienky územia, v ktorom sú alokované a iné. Ekonomické činnosti v obci môžeme hodnotiť cez sektorovú štruktúru (zastúpenie činností primárneho, sekundárneho či terciárneho sektora) alebo cez štruktúru podnikov.

Ekonomická základňa obce

Ekonomickú základňu obce reprezentujú najmä súkromné podniky. Podnik predstavuje právnickú osobu, ktorá vykonáva sústavnú činnosť s cieľom dosahovať zisk. Patria sem korporácie (podniky vo vlastníctve skupiny subjektov, ako napr. akciové spoločnosti, družstvá, spoločnosti s ručením obmedzeným a pod.) a kvázikorporácie (podniky vo vlastníctve jedného subjektu). Podniky môžu mať podobu právnických osôb (ďalej PO) alebo fyzických osôb – podnikateľov (ďalej FO).

Právnické osoby sú právne jednotky, existenciu ktorých upravuje zákon nezávisle od jednotlivcov alebo inštitúcií, ktoré ich vlastnia alebo sú jej členmi. Neziskové inštitúcie tvoria právnické osoby slúžiace finančným a nefinančným korporáciám, štátnej správe a

domácnostiam, ako napr. rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie, ktorých tržby z činnosti nepresahujú 50 % vykazovaných nákladov, ďalej občianske združenia, spolky a kluby, politické strany, cirkvi a iné.⁶

Výsledky prezentované v tabuľke 5 poukazujú, že v období rokov 2004 až 2013 vzrástol počet právnických osôb ziskových viac ako 2- násobne a tiež vzrástol počet právnických osôb neziskových viac ako 1 – násobne. Počas sledovaného obdobia rýchlejšie narastal počet právnických osôb ziskových v porovnaní s právnickými osobami neziskovými.

Tabuľka 5 Vývoj počtu právnických osôb podľa ziskovosti v rokoch 2004 - 2013

Ukazovateľ	Rok	2004	2009	2011	2013	Index 2013/2004
Právnické osoby ziskové		7	10	16	19	2,7
Právnické osoby neziskové		11	12	12	13	1,2
Spolu		18	22	28	32	1,8

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Obchodný register SR uvádza 24 podnikateľských subjektov, ktorí majú svoju prevádzku v obci. Ich činnosť sa orientuje predovšetkým na komerčné služby (napr. ubytovacie služby, administratívne služby, marketingové služby, počítačové služby a pod.), ale aj na nekomerčné služby. Z celkového počtu subjektov má 22 subjektov formu spoločnosti s ručením obmedzeným, 1 je samostatne podnikajúca fyzická osoba a 1 spoločnosť a.s. je v likvidácii.

Fyzické osoby - podnikatelia nezapísaní v obchodnom registri sú osoby podnikajúce na vlastnú zodpovednosť podľa osobitných predpisov. Sú to živnostníci (podnikajúci na základe živnostenského zákona), osoby so slobodným povoláním (osoby podnikajúce na základe iného ako živnostenského zákona, napr. advokáti, lekári, audítori a iní) a samostatne hospodáriaci roľníci. Vývoj počtu živnostníkov v období rokov 2004 – 2013 vykazoval kolísavý trend (tabuľka 6). Kým v roku 2004 bolo v obci evidovaných 49 živnostníkov, už v roku 2009 obec zaznamenala nárast o 18 živnostníkov. Zmena nastala v roku 2011, kedy nastal pokles živnostníkov o 11 v porovnaní s rokom 2009. V roku 2013 ukončil svoju činnosť 1 živnostník, čím sa ustálil počet živnostníkov na 77. Nárast slobodných povolaní zaznamenáva obec v roku 2009, kedy v porovnaní s rokom 2004 sa ich počet zvýšil o 4.

⁶ http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/index_txt.htm

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022**

V nasledujúcich rokoch nenastala zmena v počte slobodných povolání. V obci počas celého sledovaného obdobia podnikal iba 1 SHR.

Tabuľka 6 Vývoj počtu fyzických osôb - podnikateľov v rokoch 2004-2013

Ukazovateľ	Rok	2004	2009	2011	2013	Index 2013/2004
Živnostníci		49	67	78	77	1,6
Slobodné povolania		2	6	6	6	3,0
Samostatne hospodáriaci roľníci		1	1	1	1	1,0
Spolu		52	74	85	84	1,6

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Z hľadiska sektorovej štruktúry je primárny sektor v obci (poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybné hospodárstvo a ťažba) zastúpený PD Švábovce. V sekundárnom sektore pôsobia podnikateľské subjekty zamerané na stavebníctvo, elektrotechnický priemysel, stolárstvo, nábytkárstvo, potravinárstvo a ďalšie.

V terciárnom sektore (sektor služieb) prevádzkuje svoju činnosť prevažná časť podnikateľských subjektov.

Aj napriek tomu, že v obci sa nachádza viacero významných podnikov, veľká časť podnikateľských subjektov, ktoré v obci podnikajú, predstavujú skupinu tzv. samozamestnávateľov, resp. zamestnávajú obyvateľov z obce aj mimo nej. Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (EAO) nachádza pracovné príležitosti v okolitých obciach, resp. v širšom okolí obce (Poprad, Kežmarok, Svit, Levoča). Potvrďuje to aj pomerne vysoká hodnota ukazovateľa dochádzka do zamestnania získaná v rámci SODB 2011 (67,9% z celkového počtu EAO odchádza z obce za prácou).

Tabuľka 7 Najvýznamnejšie podnikateľské subjekty v obci

NÁZOV PODNIKATEĽSKÉHO SUBJEKTU	NÁZOV PODNIKATEĽSKÉHO SUBJEKTU
<ul style="list-style-type: none"> • ABA VT • BeTex socks s.r.o. • GALA • Kaderníctvo • Koloseum • Nechtový dizajn, Kozmetika, Solárium • Oprava obuvi • Pneuservis, autoservis • Pohostinstvo 	<ul style="list-style-type: none"> • Ema Korenková - JULIE • FEO s.r.o. • GREY FARM s.r.o. • GS projekt, s.r.o. • CHIARMIT, s. r. o. • interwin s.r.o. • KP GROUP s.r.o. • MILAD s.r.o. • NaTortu s.r.o.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022**

<ul style="list-style-type: none"> • Potraviny Jednota • PD Švábovce • Reštaurácia • Obecný klub • Tatranské mlyny • TP real, s. r.o. • Zmrzlina • ANYTIME s.r.o • CXDX SLOVAKIA s.r.o. • ADUSCENTRUM s.r.o. • ELEKTROKRAFT, s.r.o. 	<ul style="list-style-type: none"> • P&T Group s.r.o. • STAVBYaOPRAVY s.r.o. • Tatra Flora s.r.o. • Tatracoop, s.r.o. • TATRAPOS, s. r. o. • VERAX Slovakia, spol. s r.o. • Výskumný ústav ekonomiky a manažmentu, s.r.o. • Zeleň Tatry s.r.o. • ZVA consulting, s.r.o. • ZVA, spol. s r.o.
--	---

Prameň: spracované na základe interných materiálov obce

Ekonomická aktivita obyvateľstva a miera nezamestnanosti

Počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva v obci Švábovce v roku 2011 v porovnaní s rokom 2001 vzrástol o 21%, pričom celkový počet pracujúcich vzrástol o 22 %. To sa prejavilo nárastom podielu pracujúcich na celkovom počte ekonomicky aktívneho obyvateľstva o 0,84 %. V tomto období narastal však aj počet nezamestnaných v obci. Kým v roku 2001 v obci evidovali 141 nezamestnaných, v roku 2011 ich už bolo o 25 viac a v roku 2012 ich už bolo 150. K miernemu zníženiu počtu nezamestnaných (pokles predstavoval 75 nezamestnaných) v obci došlo v roku 2013, kedy ich obec evidovala 225. Aj počas nasledujúceho obdobia dochádzalo k miernemu znižovaniu počtu nezamestnaných v obci, až na súčasných 135 nezamestnaných, ktorých obec eviduje v roku 2015.

Tabuľka 8 Ekonomická aktivita obyvateľov v obci v rokoch 2001-2011

Ukazovateľ	Rok	jednotky	2001	2011	index 2011/2001
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo		abs.	488	592	1,21
Počet pracujúcich		abs.	347	426	1,22
Podiel pracujúcich na EAO		%	71,11	71,95	1,01
Počet nezamestnaných		abs.	141	166	1,17

Prameň: vlastné spracovanie na základe SODB 2001 a 2011

Na základe údajov o ekonomickej aktivite obyvateľstva získaných prostredníctvom SODB 2011 (tabuľka 9) môžeme konštatovať, že obyvatelia obce sú najväčším podielom zamestnaní vo verejnej správe, v oblasti vzdelávania, zdravotníctva, v oblasti poľnohospodárstva, veľkoobchode a maloobchode. Obyvatelia obce bez ohľadu na odvetvie, v ktorom sú aktívni, výraznou mierou dochádzajú do zamestnania mimo obec. 100 % - nú dochádzku do zamestnania sme zaznamenali vo viacerých skúmaných odvetviach.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022

Tabuľka 9 Ekonomicky aktívne osoby podľa odvetvia ekon. činností v roku 2011

Odvetvie ekonomickej činnosti	Ukazovateľ	spolu	Podiel na EAO (v %) %	z toho dochádza do zamestnania	Podiel dochádzky na odvetví (v %) %
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace		32	5,4	19	59,37
Lesníctvo a ťažba dreva		4	0,67	3	75
Dobývanie kovových rúd		1	0,17	0	0
Výroba potravín		21	3,55	17	80,9
Výroba textilu		1	0,17	1	100
Výroba odevov		35	5,91	21	60
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu		5	0,84	4	80
Tlač a reprodukcia záznamových médií		2	0,33	2	100
Výroba chemikálií a chemických produktov		3	0,51	2	66,6
Výroba výrobkov z gumy a plastu		16	2,70	8	50
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov		1	0,17	0	0
Výroba a spracovanie kovov		4	0,68	3	75
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení		27	4,56	20	74,08
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov		4	0,68	1	25
Výroba elektrických zariadení		34	5,74	19	55,88
Výroba strojov a zariadení i. n.		7	1,18	6	85,71
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov		6	1,01	3	50
Výroba ostatných dopravných prostriedkov		31	5,24	23	74,19
Výroba nábytku		1	0,17	1	100
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov		2	0,33	1	50
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu		2	0,33	2	100
Zber, úprava a dodávka vody		2	0,33	2	100
Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov		10	1,69	6	60
Výstavba budov		10	1,69	9	90
Inžinierske stavby		7	1,18	4	57,14
Špecializované stavebné práce		25	4,22	16	64
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov		7	1,18	6	85,7
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov		20	3,37	11	55
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov		30	5,07	21	67,74
Pozemná doprava a doprava potrubím		11	1,86	10	90,9
Letecká doprava		1	0,17	1	100
Skladové a pomocné činnosti v doprave		7	1,18	6	85,71
Poštové služby a služby kuriérov		7	1,18	6	85,71
Ubytovanie		5	0,84	5	100
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev		12	2,03	9	75
Telekomunikácie		4	0,68	4	100
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby		3	0,51	2	66,6
Informačné služby		1	0,17	1	100
Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia		12	2,03	8	66,6
Pomocné činnosti finančných služieb a poistenia		2	0,33	1	50
Činnosti v oblasti nehnuteľností		6	1,01	2	33,3
Právne a účtovnícke činnosti		8	1,35	2	25
Vedenie firiem; poradenstvo v oblasti riadenia		1	0,17	1	100

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022**

Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	9	1,5	9	100
Reklama a prieskum trhu	1	0,17	1	100
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	1	0,17	1	100
Sprostredkovanie práce	4	0,68	3	75
Činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti	1	0,17	0	0
Bezpečnostné a pátracie služby	2	0,33	2	100
Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinou upravou	1	0,17	1	100
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	30	5,06	21	70
Vzdelávanie	32	5,40	23	71,9
Zdravotníctvo	11	1,86	9	81,8
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	1	0,17	0	0
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	1	0,17	1	100
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	4	0,68	3	75
Činnosti členských organizácií	16	2,70	14	87,5
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	1	0,17	0	0
Ostatné osobné služby	4	0,68	4	100
Zamestnávateľ v zahraničí	4	0,68	3	75
Nezistené	39	6,59	18	46,15
Spolu	592	100,0	402	67,9

Prameň: SODB 2011

Ekonomika miestnej samosprávy

Podmienky pre vplyv miestnej samosprávy na rozvoj obce určujú tri zásadné faktory:

1. disponibilné finančné prostriedky, ktoré má v príjmovej časti rozpočtu,
2. majetok obce, ktorý má vo vlastníctve,
3. kvalita samosprávneho manažmentu, ktorý rozhoduje o využití majetku a o finančných prostriedkoch.

Zo zákona o obecnom zriadení a z kompetenčného zákona vyplývajú obciam mnohé kompetencie, na realizáciu ktorých je potrebný rovnako majetok ako aj finančné prostriedky. Problémom je, že rozhodujúca časť činností, ktoré zabezpečuje obec pre obyvateľov či podnikateľov, má charakter verejných úžitkov (miestne komunikácie, osvetlenie, kultúrne a športové aktivity, sociálna starostlivosť a i.), ktoré nie sú oceňované.

Obec teda nezískava späť do rozpočtu financie za náklady, ktoré sú spojené s výkonom jej kompetencií v plnom rozsahu, ale len z malej časti.

Finančné hospodárenie miestnej samosprávy

Finančné hospodárenie samosprávy charakterizuje rozpočet obce, konkrétne jeho príjmová a výdavková časť a narábanie s disponibilnými finančnými prostriedkami. Okrem

stálych príjmov, ktoré zabezpečujú obci dane a to tak miestne ako i podielové, sa na vlastných príjmoch podieľajú aj príjmy nedaňové – predovšetkým príjmy z využívania majetku.

Fiškálna decentralizácia uplatňovaná od 1.1.2005 priniesla obciam zásadné zmeny týkajúce sa ich financovania. Ďalšou výraznou zmenou je aj zásada tvorby viacročných rozpočtov (3 roky), a s tým súvisiaca aj povinná štruktúra rozpočtu vo forme jednotlivých programov, ktoré by mali byť úzko previazané práve s PHSR obce.

Bežný rozpočet

Bežný rozpočet sa zostavuje ako bilancia bežných príjmov a bežných výdavkov vzťahujúcich sa k rozpočtovému roku. Bežný rozpočet slúži obci na zabezpečovanie bežného (každodenného) chodu obce. Ide o príjmy a výdavky, ktoré sa pravidelne opakujú (napr. príjmy z podielových a miestnych daní, mzdy a odvody zamestnancov, nákup krátkodobého vybavenia, náklady spojené s bežnou údržbou a pod.). Bežný rozpočet má obec povinnosť plánovať ako vyrovnaný (príjmy = výdavky). alebo ako prebytkový (príjmy prevyšujú výdavky).

Príjmy bežného rozpočtu

Z tabuľky 10 vyplýva, že v období rokov 2010 až 2013 obec každoročne zaznamenala nárast celkových bežných príjmov obce. Nárast bežných príjmov v roku 2013 v porovnaní s rokom 2010 predstavoval 29% - ný nárast. Aj v rámci daňových príjmov obec zaznamenala každoročný nárast. Tým, že počas sledovaného obdobia narastal počet obyvateľov obce, narastal aj príjem z podielovej dane, ktorého nárast v roku 2013 v porovnaní s rokom 2010 predstavoval 57% - ný nárast. Obec v rámci miestnych daní vyrubuje pre svojich obyvateľov okrem dane z nehnuteľnosti aj daň za psa a daň za užívanie verejného priestranstva. Pri dani z nehnuteľnosti, ale aj pri ostatných miestnych daniach, sa celkový objem získaných finančných prostriedkov menil iba nepatrne resp. udržiaval sa na rovnakej úrovni. Mierne navýšenie príjmov z poplatku za TKO a DSO obec zaznamenala v roku 2011 a 2012.

V rámci nedaňových príjmov najväčší objem finančných prostriedkov tvorili príjmy z administratívnych poplatkov, ktoré sú prevažne tvorené príjmami zo správnych poplatkov za osvedčenie podpisov a listín, vydávanie povolení v stavebnom konaní, vydávanie potvrdení a licencií na hracie automaty. Okrem toho obec v rámci týchto príjmov získavala finančné prostriedky aj z poplatkov za predaj výrobkov a služieb ako aj z pokút. Príjmy z využívania majetku tvorili príjmy z prenajatých obecných budov a priestorov – prenájom priestorov

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022

v budove obecného úradu, obecného klubu, domu smútku a zdravotného strediska. Iné nedaňové príjmy boli tvorené predovšetkým úrokmi z vkladov, príjmami za stravné zamestnancov, náhradami poistného plnenia, dobropismi, refundáciami a pod.

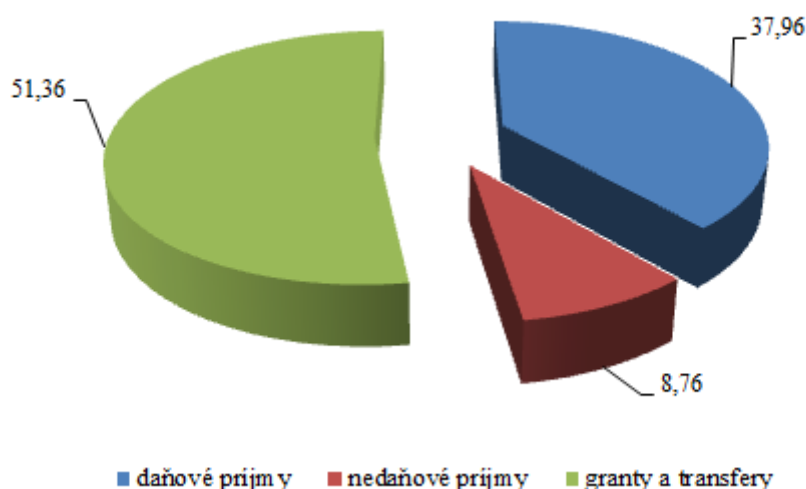
Granty a transfery boli účelovo viazané a predstavovali predovšetkým príjmy na prenesený výkon štátnej správy. Nárast ostatných transferov v roku 2012 bol spôsobený získaním grantu z Ministerstva školstva na LSKP.

Keďže obec je zriaďovateľom rozpočtovej organizácie s právnou subjektivitou ZŠ s MŠ, nie sú tieto príjmy súčasťou bežných príjmov obce. Výška príjmov ZŠ s MŠ sa každoročne pohybujú na úrovni 3 tis. € (ide o príjmy za stravné a príspevky rodičov). Okrem toho sa darí získavať tomuto subjektu aj rôzne granty (napr. v roku 2011 to bol grant vo výške 9 500 €, v roku 2012 to bol grant COMENIUS vo výške 1 550 €).

Tabuľka 10 Príjmy bežného rozpočtu obce Švábovce za roky 2010 – 2013 (v tis. €)

Klasifikácia príjmov	2010	2011	2012	2013	Index 2013/2010
100 Daňové príjmy spolu	257	306	324,1	394,4	1,53
z toho výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve	228,3	277,2	288,4	358,8	1,57
dane z nehnuteľností	15,4	13,1	18,5	18,6	1,21
miestne dane	0,6	0,8	0,8	0,8	1,33
odvoz TKO	12,7	14,9	16,4	16,2	1,28
200 Nedaňové príjmy spolu	71	76	79,8	91	1,28
z toho z využívania majetku	16	22	22,2	30,4	1,9
administratívne poplatky	49	52	54,1	55,6	1,13
iné nedaňové príjmy	6	2	3,5	5	0,83
300 Granty a transfery	472	510	564,1	553,6	1,73
Z toho dotácie na prenesený výkon	471,6	509,9	533,9	553,3	1,17
ostatné transfery	0,4	0,1	30,2	0,3	0,75
Bežné príjmy spolu	800	892	968	1 039	1,29
Daňová sila obce (v €)	210,5	249,2	235,0	282,1	1,34
Ekonomická sila obce (v €)	655,2	726,4	701,9	743,2	1,13

Prameň: Obecný úrad Švábovce, vlastné spracovanie

Obrázok 7 Štruktúra bežných príjmov obce v roku 2013 (v %)

Prameň: záverečné účty, vlastné spracovanie

Z obrázku 7 vyplýva, že najväčší podiel na celkových bežných príjmoch obce predstavujú príjmy vo forme grantov a transferov (51,36 %). Nedaňové príjmy, ktoré predstavujú predovšetkým príjmy z využívania majetku predstavujú 8,76 % a daňové príjmy tvoria 37,96 % - ný podiel.

Výdavky bežného rozpočtu

Počas obdobia rokov 2010 - 2013 bežné výdavky obce majú kolísavý charakter. Cieľom programu *Plánovanie, manažment a kontrola* je zabezpečiť efektívne fungovanie samosprávnych orgánov obce (starosta, poslanci) ako aj výkonných zamestnancov obecného úradu. Okrem toho v rámci tejto skupiny výdavkov sú zahrnuté aj výdavky spojené s platbami za členstvo v samosprávnych organizáciách a združeniach. V roku 2010 boli súčasťou tohto programu aj odvody z plátov zamestnancov obce a starostu obce, avšak od roku 2011 uvedené položky sú súčasťou programu Podporná činnosť, čoho výsledkom je pokles výdavkov v tomto programe v roku 2011 v porovnaní s rokom predchádzajúcim. V rámci programu *Propagácia a marketing* obec vynakladá finančné prostriedky na prezentačné a propagačné aktivity obce ako aj výdavky spojené s vedením kroniky obce. Pokles výdavkov v roku 2011 v porovnaní s rokom predchádzajúcim bol spôsobený znížením výdavkov na propagačné materiály obce. V rámci programu *„Interné služby obce Švábovce“* obec vynakladá finančné prostriedky súvisiace s odmenami poslancov obecného zastupiteľstva ako aj výdavky určené na školenia a kurzy pre zamestnancov obce. Výdavky spojené s údržbou domu smútku

a cintorína v obci, organizáciou občianskych obradov (ZPOZ), údržbou obecného rozhlasu, prevádzkou káblovej televízie, ako aj s údržbou obecných budov (napr. obecného klubu) sú súčasťou programu „*Služby občanom*.“ Zvýšené výdavky v roku 2010 boli spôsobené nákupom materiálu na rekonštrukciu budovy obecného úradu a v roku 2013 to bol nákup materiálu na rekonštrukciu ObZS. Výdavky programu „*Bezpečnosť, právo a poriadok*“ sa počas analyzovaných rokov príliš nemenili. Obec v rámci tohto programu vynakladá finančné prostriedky na civilnú ochranu a na ochranu pred požiarmi. Program „*Odpadové hospodárstvo*“ zahŕňa výdavky spojené so zvozom a následnou likvidáciou odpadu v obci, ako aj výdavky spojené s odvádzaním odpadových vôd. Vyššie výdavky v rokoch 2010 a 2011 v rámci programu „*Pozemné komunikácie*“ boli spôsobené vyššími výdavkami na zimnú údržbu ciest. Aj keď ZŠ s MŠ je rozpočtovou organizáciou obce s právnou subjektivitou, napriek tomu, obec s výnimkou roku 2011 podporovala so svojho rozpočtu aj tento subjekt v rámci programu „*Vzdelávanie*“. V roku 2010 obec vynaložila finančné prostriedky na zariadenie tried ZŠ. V obci sa nachádza aj evanjelická materská škola. Od roku 2012 je súčasťou výdavkov tohto programu, čo znamená, že v roku 2012 predstavovali výdavky programu finančné prostriedky na výkon originálnych kompetencií evanjelickej materskej školy a v roku 2013 to boli finančné prostriedky aj na 5% zvýšenie miezd zamestnancov evanjelickej materskej školy.

Obec v rámci svojho rozpočtu podporuje aj kultúru a šport v obci v rámci samostatných programov „*Kultúra*“ a „*Šport*“. V rámci kultúry vynakladá obec finančné prostriedky na organizáciu kultúrnych podujatí v obci, na prevádzku obecnej knižnice. Zvýšenie výdavkov v roku 2011 v porovnaní s rokom predchádzajúcim bolo spôsobené zvýšením výdavkov na kultúrne podujatia v obci. V rámci športových aktivít obec zo svojho rozpočtu podporuje športové podujatia, vynakladá finančné prostriedky na údržbu šatní a ihriska v obci a tiež prispieva aj na činnosť TJ.

Výdavky spojené s verejným osvetlením v obci, odchyt psov ako aj výdavky spojené s aktivačnými prácami sú súčasťou programu „*Prostredie pre život*“. V rámci programu „*Sociálne služby*“ obec vynakladá finančné prostriedky na zabezpečenie opatrovateľskej služby, ako aj na pobyt svojich obyvateľov v domove sociálnych služieb. Zvýšenie výdavkov v roku 2012 v porovnaní s rokom predchádzajúcim bolo spôsobené tým, že v danom roku obec bola osobitým príjemcom a tiež prispievala na stravovanie pre žiakov v hmotnej núdzi. Program „*Podporná činnosť*“ zahŕňa výdavky spojené s prevádzkou obecného úradu.

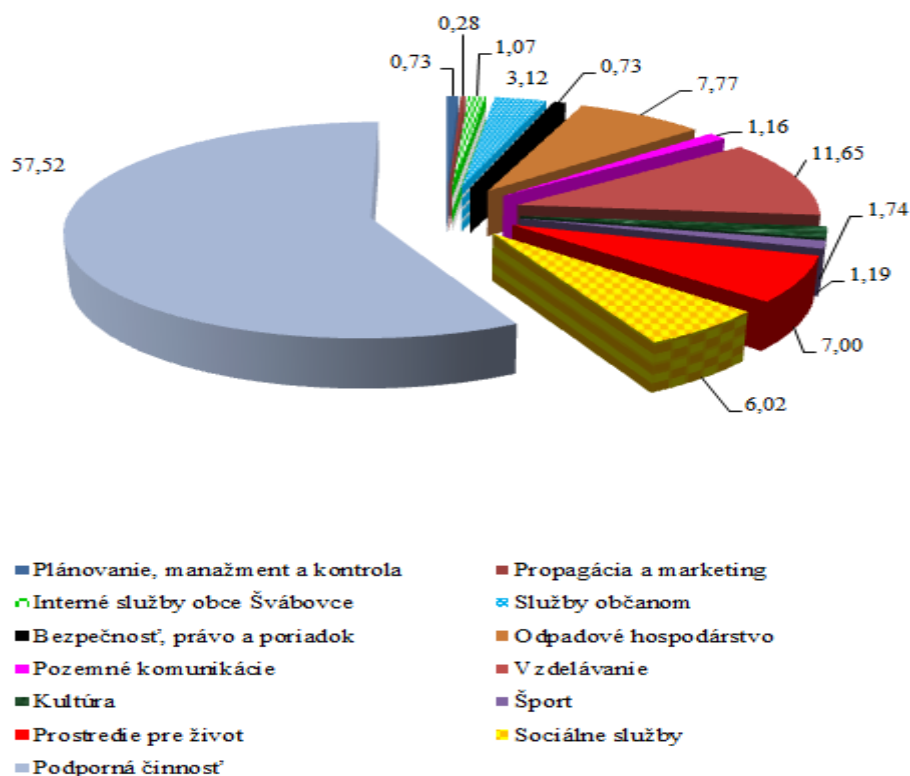
PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022

Tabuľka 11 Výdavky bežného rozpočtu obce Švábovce za roky 2010 – 2013 (v tis. €)

Jednotlivé programy	2010	2011	2012	2013	Index 2013/2010
Plánovanie, manažment a kontrola	46,7	1,5	1,7	2,4	0,05
Propagácia a marketing	3,9	0,3	0,1	0,9	0,23
Interné služby obce Švábovce	3,5	3,7	3,2	3,5	1,0
Služby občanom	6,9	0,3	1,8	10,2	1,47
Bezpečnosť, právo a poriadok	1,1	1,4	1,7	2,4	2,18
Odpadové hospodárstvo	16,5	18,8	27,7	25,4	1,54
Pozemné komunikácie	13,1	15,7	1,5	3,8	0,29
Vzdelávanie	14,3	0	20,2	38,1	2,66
Kultúra	0,4	6,3	4,7	5,7	14,25
Šport	2	0,5	2,2	3,9	1,95
Prostredie pre život	10,3	4,8	12,9	22,9	2,22
Sociálne služby	0,5	3,1	22,8	19,7	39,4
Podporná činnosť	122,	188,8	185,1	188,1	1,54
	0				
Bežné výdavky spolu	241,	245,2	285,6	327,0	1,36
	2				

Prameň: Obecný úrad Švábovce, vlastné spracovanie

Najväčší podiel výdavkov v rámci bežného rozpočtu obce tvoria výdavky spojené s prevádzkou obecného úradu (57,52 %) a so vzdelávaním (11,65 %). V priemere do 7 % vynakladá obec finančné prostriedky na oblasť sociálnych služieb, na údržbu verejného osvetlenia a na oblasť odpadového hospodárstva. Výdavky spojené s údržbou domu smútku a cintorína predstavujú 3,12 %. Na ostatné oblasti vynakladá obec v priemere do 2 % z bežných výdavkov.

Obrázok 8 Štruktúra bežných výdavkov obce v roku 2013 (v %)

Prameň: záverečné účty, vlastné spracovanie

Kapitálový rozpočet

Kapitálový rozpočet sa týka tvorby dlhodobých aktív, čo znamená, že slúži na tvorbu a zhodnocovanie majetku, má investičný charakter. Kapitálový rozpočet môže byť plánovaný ako prebytkový (príjmy preyšujú výdavky), ako vyrovnaný (príjmy = výdavky), ale môže byť aj schodkový (príjmy sú nižšie ako výdavky), ale len za podmienok stanovených zákonom č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy v znení neskorších noviel.

Tabuľka 12 Kapitálový rozpočet obce Švábovce za obdobie rokov 2010 – 2013 (v tis. €)

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022**

KAPITÁLOVÝ ROZPOČET	2010	2011	2012	2013
Kapitálové príjmy spolu	262,1	593,3	3,4	40,1
Kapitálové výdavky spolu	223,1	627,8	24,3	107,8

Prameň: Obecný úrad Švábovce, vlastné spracovanie

Z tabuľky 12 vyplýva, že počas celého obdobia rokov 2010 – 2013 obec realizovala investičné aktivity. V roku 2010 kapitálové príjmy predstavovali záverečnú platbu na realizáciu projektu rekonštrukcie základnej školy. Tieto finančné prostriedky boli teda použité na rekonštrukciu ZŠ, ale aj na zateplenie obecného klubu. V roku 2011 obec získala finančné prostriedky, ktoré jej boli refundované na základe kolaudácie realizovaného projektu regenerácie verejného priestranstva. V rámci kapitálových výdavkov okrem financovania projektu regenerácie, časť finančných prostriedkov obec použila aj na prípravu projektovej dokumentácie týkajúcej sa rekonštrukcie zdravotného strediska v obci. V roku 2012 získala obec finančné prostriedky z predaja pozemkov a následne boli finančné prostriedky vo forme kapitálových výdavkov použité na opravu mostíka k rómskej osade, rekonštrukciu sály a reštaurácie, regeneráciu verejného priestranstva a prípravnú dokumentáciu pre Dolinku II. V roku 2013 obdobne ako v roku 2012 obec získala finančné prostriedky z predaja svojho majetku – budovy materskej školy a pozemkov. Kapitálové výdavky v tomto roku predstavovali výdavky spojené s vypracovaním projektovej dokumentácie Dolinky II a tiež na rekonštrukciu obecného klubu a ObZS.

Obrázok 9 Investičné aktivity v obci Švábovce

Prameň:

**Tabuľka 13 Rekapitulácia rozpočtového hospodárenia obce Švábovce za obdobie rokov
2010 – 2013 (v tis. €)**

ROZPOČTY	2010	2011	2012	2013	Index 2013/2010
Bežné príjmy spolu	800	892	968	1 039	1,29
Bežné výdavky spolu	241, 2	245,2	285, 6	327,0	1,36

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022**

Kapitálové príjmy spolu	262, 1	593,3	3,4	40,1	0,16
Kapitálové výdavky spolu	223, 1	627,8	24,3	107,8	0,48
Finančné operácie príjmové	243, 7	616,2	30,3	47,0	0,19
Finančné operácie výdavkové	262, 7	592,4	40,0	60,0	0,23

Prameň: Obecný úrad Švábovce, vlastné spracovanie

Súčasťou rozpočtu sú aj finančné operácie, ktorými sa vykonávajú prevody prostriedkov peňažných fondov obce a realizujú sa návratné zdroje financovania a ich splácanie. Za finančné operácie sa považujú aj poskytnuté pôžičky a návratné finančné výpomoci z rozpočtu obce a ich splátky, vystavené a prijaté zmenky, predaj a obstaranie majetkových účastí. Finančné operácie nie sú súčasťou príjmov a výdavkov rozpočtu obce.

Disponibilný obecný majetok a jeho využitie

Majetok obce je dôležitým nástrojom rozvoja obce. Obec Švábovce neprevádzkuje žiadnu podnikateľskú činnosť a nemá zriadené ani založené žiadne právnické osoby a tiež obec nemá zriadenú žiadnu príspevkovú organizáciu.

Tabuľka 14 Hodnota a štruktúra aktív obce Švábovce v roku 2013

AKTÍVA	HODNOTA v tis. €	ŠTRUKTÚRA v %
1. Neobežný majetok spolu (A+B+C)	2 259,1	97,7
z toho		
A. Dlhodobý nehmotný majetok celkom	0	0
B. Dlhodobý hmotný majetok celkom	2 113,4	93,5
z toho		
Pozemky	118	5,58
Stavby	1 897	89,7
C. Dlhodobý finančný majetok	145,7	6,44
2. Obežný majetok	52,8	2,28
3. Časové rozlíšenie	0,5	0,02
Majetok spolu (1+2+3)	2 312,4	100
Majetková sila obce (v €)	1 654,07	

Prameň: Obecný úrad Švábovce, vlastné spracovanie

Z tabuľky 14 vyplýva, že na celkovej hodnote majetku najväčší podiel tvorí dlhodobý hmotný majetok (93,5 % z celkovej hodnoty majetku). Obec vlastní pozemky v celkovej hodnote viac ako 118 tis. € a stavby v hodnote viac ako 1 897 tis. €. Dlhodobý finančný

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022

majetok tvoria realizovateľné cenné papiere a podiely. Obežný majetok tvorí predovšetkým zúčtovanie transferov rozpočtu obce a VÚC ako aj krátkodobé pohľadávky (ide o pohľadávky z nedaňových a daňových príjmov obce) a tiež aj finančné prostriedky na účtoch v banke. Časové rozlíšenie predstavujú náklady budúcich období.

Tabuľka 15 Hodnota a štruktúra pasív obce Švábovce v roku 2013

PASÍVA	HODNOTA v tis. €	ŠTRUKTÚRA v %
1. Vlastné imanie spolu	989	42,8
z toho		
Výsledok hospodárenia	989	100
2. Záväzky spolu	196,6	8,5
z toho		
Rezervy	6,6	3,36
Dlhodobé záväzky	0,5	0,25
Krátkodobé záväzky	16,4	8,34
3. Časové rozlíšenie	1 126,8	48,7
Vlastné imanie a záväzky spolu	2 312,4	100
(1+2+3)		

Prameň: Obecný úrad Švábovce, vlastné spracovanie

Z hľadiska hodnotenia pasív tvorí vlastné imanie 42,8% a záväzky 8,5 % - ný podiel na celkovej hodnote pasív. Dlhodobé záväzky sú tvorené záväzkami zo sociálneho fondu a krátkodobé záväzky tvoria predovšetkým záväzky voči dodávateľom, zamestnancom, voči sociálnej a zdravotnej poisťovni. Časové rozlíšenie predstavujú výdavky budúcich období.

TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Komplexne vybudovaná technická infraštruktúra je významným rozvojovým faktorom v každom sídle, pretože vytvára podmienky pre rozvoj podnikania i pre kvalitu života jej obyvateľov.

Vzhľadom k tomu, že sa všetky súčasti technickej infraštruktúry budujú z verejných zdrojov (štátnych, obecných) pre obyvateľstvo ako i pre podnikateľov plynú z nej tzv. aglomeračné efekty v podobe úspor vlastných nákladov, ktoré by museli vynakladať z vlastných prostriedkov na zabezpečenie vody, kúrenia a likvidáciu odpadovej vody.

Cestná sieť a dopravné systémy

Obcou prebieha vo východo-západnom smere cez severný okraj katastra diaľnica D1. Obec gravituje západným smerom k mestu Poprad (4,5km) a východným smerom k mestu Levoča. Aj cesta I/18, ktorá po uvedení diaľnice D1 v úseku Poprad východ – Jánovce v plnom profile, plní funkciu tzv. súbežnej cesty I. triedy v jednom dopravnom koridore aj ako náhradnú obchádzkovú trasu pre prípad plánovanej alebo havarijnej potreby. V centrálnej časti obce sa z juhu na cestu I/18 pripája cesta III/018155, ktorá prepája cestu I/18 a centrum obce s miestnou časťou Banská kolónia. Cez severozápadný okraj katastra prebieha cesta III/018256, ktorá spája miestnu časť Úsvit s obcou Hozelec, kde sa napája na cestu I/18.

V obci sú vybudované špecializované a organizované plochy statickej dopravy pre verejnosť pred budovou obecného úradu (51 stojísk), cintorínom, domom smútku (37 stojísk) a pred zdravotným strediskom 13 stojísk. Obec spravuje 8,3 km miestnych komunikácií, Celková dĺžka chodníkov v obci predstavuje 3,3 km. Obec nie je napojená na regionálne cyklotrasy.

Železničná doprava

Cez južný okraj katastra prechádza dvojkoľajná, elektrifikovaná železničná trať v smere Žilina – Košice, na ktorej nie je pre obec zriadená zastávka. Najbližšia železničná zastávka je v obci Gánovce.

Letecká doprava

Najbližšie letisko medzinárodného významu sa nachádza v Poprade - Tatry, vzdialené približne 10 km.

Autobusová doprava

Autobusová doprava je zastúpená autobusmi SAD. Na ceste I/18 v centrálnej časti obce pri OcÚ je jedna priebežná obojstranná zastávka bez zastávkových pruhov a s prístreškom len v smere Prešov. Ďalšie dve zastávky sú na ceste III/018155. Celkovo prejde priemerne 26 spojov za deň (vrátane cca 5 školských spojov počas školského roka) v smere tam, aj v smere späť (26 tam + 26 späť). Všetky spoje stoja na zastávke pri OcÚ.

Energetické hospodárstvo

Energetické hospodárstvo v obci tvoria elektrické rozvodné siete a plynifikácia.

Energetické siete

Obec je napojená z existujúceho vzdušného vedenia z linky číslo 212, ktorá prechádza stredom obce z rozvodne 110/22 kV Poprad I. Z danej linky je napojených päť distribučných trafostaníc určených pre obec Švábovce v správe VSDS a.s. a tri trafostanice v správe jednotlivých užívateľov. Celá VN sieť je vzdušná okrem napojenia kioskovej trafostanice TS-05.01-0015, ktorá je napojená VN káblom uloženým v zemi.

Podľa VSDS a.s. a Obecného úradu je výkonovo obec pokrytá dostatočne a v sekundárnej sieti je napätie vyhovujúce STN.

Cez katastrálne územie obce Švábovce prechádza elektrické vedenie 220kV V273 Sučany - Lemešany. Vedenie je prevádzkované a vo vlastníctve SEPS, a. s. Bratislava.

Rozvod verejného osvetlenia je urobený po stĺpoch vzdušnej NN siete a v častiach, kde je urobený káblový NN rozvod je aj rozvod verejného osvetlenia urobený v zemi so samostatnými oceľovými stožiarmi verejného osvetlenia.

Plynofikácia

Obec Švábovce je napojená na plynovodnú sieť Slovenského plynárenského priemyslu, a.s., Bratislava. Cez katastrálne územie obce Švábovce prechádza hlavná línia vtl. plynovodu o dimenzii DN 300/4,0 MPa, v smere Drieňovská Nová Ves – Tatranská Štrba (Važecké lúky), ktorý je napájaný z hlavného distribučného plynovodu Severné Slovensko o dimenzii DN 500/6,3 pomocou prepúšťacej stanice Tatranská Štrba (Važecké lúky).

Telekomunikácie

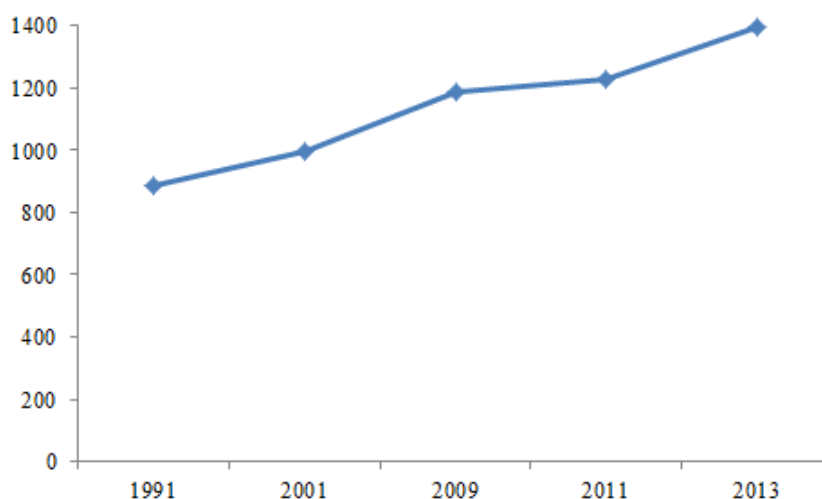
Obec Švábovce je pričlenená do primárnej oblasti a uzlového telefónneho obvodu (UTO) Poprad. Telekomunikačná sieť je napojená na digitálnu telefónnu ústredňu. Jej umiestnenie je v typovom telekomunikačnom objekte. Sieť T-Com je realizovaná podzemnými káblami čiastočne vzduchom, ktorých kapacity pre pokrytie súčasných požiadaviek sú postačujúce. Z nej sú zrealizované jednotlivé telefónne prípojky pre jednotlivé objekty. Užívateľské telefónne stanice s možnosťou pripájania na Internet v priemernej kvalite sú napojené na telefónnu ústredňu Poprad prostredníctvom metalického kábla. V obci je kvalitné pokrytie signálom všetkých operátorov mobilných sietí – Orange, Telekom, O2. Problémom je však napájanie na vysokorychlostný internet, keďže miestna sieť nie je pripojená na optický kábel.

Miestny rozhlas v obci je prevedený vzdušným dvojdrôtovým vedením po stĺpových stožiaroch.

3. SOCIÁLNA OBLASŤ

OBYVATELSTVO

Obec Švábovce sa počtom obyvateľov zaraďuje k stredne veľkým obciam Slovenska. Z hľadiska vývoja počtu obyvateľov v období rokov 1991 až 2013 (obrázok 10) vyplýva, že dochádzalo ku každoročnému nárastu počtu obyvateľov. V porovnaní rokov 1991 a 2013 predstavuje tento nárast obyvateľov viac ako 57%.

Obrázok 10 Vývoj počtu obyvateľov v obci Švábovce v rokoch 1991 - 2013

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov z

Na základe pohlavnej štruktúry vyplývajúcej z tabuľky 16 môžeme konštatovať, že v obci je pomerne vyrovnaný podiel mužov a žien. Počet mužov aj žien každoročne narastal. No napriek tomu index maskulinity počas sledovaného obdobia klesal. Kým v roku 1991 na 100 žien pripadalo 100 mužov, o 10 rokov neskôr to bolo už len 98 mužov na 100 žien a v roku 2013 už v obci Švábovce pripadalo 93 mužov na 100 žien. Opačný trend sledujeme v rámci ukazovateľa indexu femininity. Kým v roku 1991 pripadalo na 100 mužov 99 žien, už o 10 rokov neskôr to bolo 102 žien na 100 mužov a v roku 2013 dokonca na 100 mužov pripadalo 107 žien. S každoročným narastajúcim počtom obyvateľom narastá aj hustota

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022**

obyvateľov v obci. V porovnaní s rokmi 1991 a 2013 predstavoval nárast hustoty obyvateľov viac ako 57%.

Tabuľka 16 Vývoj počtu obyvateľov v obci v rokoch 1991-2013

Rok Ukazovateľ	Jednotky	1991	2001	2009	2011	2012	2013
Celkový počet obyvateľov	abs.	886	994	1 185	1 228	1 379	1398
Počet mužov	abs.	445	492	587	600	673	674
Index maskulinity	počet mužov/na 100 žien	100	98	98	95	95	93
Počet žien	abs.	441	501	598	628	706	724
Index feminity	počet žien /na 100 mužov	99	102	102	105	105	107
Hustota obyvateľov	počet obyvateľov na km ²	97	108	129	133,9	150,4	152,4

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov z a SOBD 1991, 2001, 2011

Celkový počet obyvateľov obce ovplyvňuje prirodzený aj mechanický pohyb obyvateľov obce. V rámci prirodzeného pohybu ide počet narodených a počet zomrelých obyvateľov obce a výsledkom je prirodzený prírastok. Počas obdobia rokov 1991 až 2013 vykazoval prirodzený prírastok kladné hodnoty. Napriek tomu, že v rokoch 2001, 2011 a 2013 sa narodilo menej detí v porovnaní s rokom predchádzajúcim, ich počet bol každoročne vyšší ako počet zomrelých v obci, čoho výsledkom bol prirodzený prírastok obyvateľov v obci.

Tabuľka 17 Vývoj pohybu obyvateľstva v obci v rokoch 2009 - 2013

Rok Ukazovateľ	Jednotky	1991	2001	2009	2011	2012	2013
Počet narodených	abs.	15	12	25	24	29	22
	na 1000 obyv.	16,9	12,07	21,1	19,5	21,03	15,7
Počet zomrelých	abs.	9	10	6	4	9	7
	na 1000 obyv.	10,2	10,06	5,06	3,26	6,5	5,0
Prirodzený prírastok/úbytok	abs.	6	2	19	20	20	15
	na 1000 obyv.	6,7	2,01	16,03	16,2	14,5	10,7
Počet prisťahovaných	abs.	12	9	44	85	61	25
	na 1000 obyv.	13,54	9,05	37,1	69,2	44,2	17,8
Počet vystťahovaných	abs.	28	13	19	7	14	14
	na 1000 obyv.	31,6	13,07	16,03	5,7	11,4	10,01
Migračný prírastok/úbytok	abs.	-16	-4	25	78	47	9
	na 1000 obyv.	-18,05	-4,02	21,09	63,5	34,08	6,43

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022**

Celkový prírastok/úbytok	abs.	-10	-2	44	98	67	24
	na 1000 obyv.	-11,3	-2,01	37,1	79,8	48,6	17,2

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Iná situácia je pri mechanickom pohybe obyvateľov, ktorý je výsledkom rozdielu medzi počtom prisťahovaných obyvateľov a počtom obyvateľov odsťahovaných z obce. V rokoch 1991 a 2001 obec zaznamenala úbytok obyvateľov v dôsledku odsťahovania obyvateľov z obce. V ďalších analyzovaných rokoch však už v obci prevažuje počet prisťahovaných obyvateľov nad počtom vystťahovaných obyvateľov.

Sčítaním prirodzeného prírastku a mechanického prírastku dostaneme celkový prírastok obyvateľov, ktorý až s výnimkou rokov 1991 a 2001 bol pozitívny, najvyššiu hodnotu dosiahol v roku 2011, kedy sa v obci narodilo 24 detí a zároveň sa do obce prisťahovalo 85 obyvateľov.

V prepočítaných hodnotách na 1 000 obyvateľov celkový prírastok obyvateľov nastal nárast z hodnoty -11,3 obyvateľov v roku 1991 na 17,2 v roku 2013. Na základe získaných výsledkov môžeme skonštatovať, že pod celkový prírastok obyvateľov v obci sa výraznou mierou podpísal mechanický pohyb obyvateľov.

V hodnotách ukazovateľov prirodzeného, migračného a celkového pohybu sa však neodzrkadľujú obyvatelia, ktorí sa do obce prisťahujú, ale k trvalému pobytu sa neprihlasujú.

Veková štruktúra obyvateľstva

Významným ukazovateľom hodnotenia obyvateľstva v obci patrí veková štruktúra. Na základe vekovej štruktúry je možné rozdeliť obyvateľov na tri základné vekové skupiny: obyvateľov v predproduktívnom veku (deti od 0-14 rokov veku), obyvatelia v produktívnom veku (muži od 15 do 59 rokov veku a ženy od 15 do 54 rokov veku) a obyvatelia v poproduktívnom veku (muži nad 60 rokov veku a ženy nad 55 rokov veku). Z hľadiska posúdenia vekovej štruktúry je pre rozvoj obce nutné poznať podiel zastúpenia jednotlivých vekových kategórií na celkovej populácii v obci, nakoľko každá skupina obyvateľov má svoje špecifické potreby a nároky.

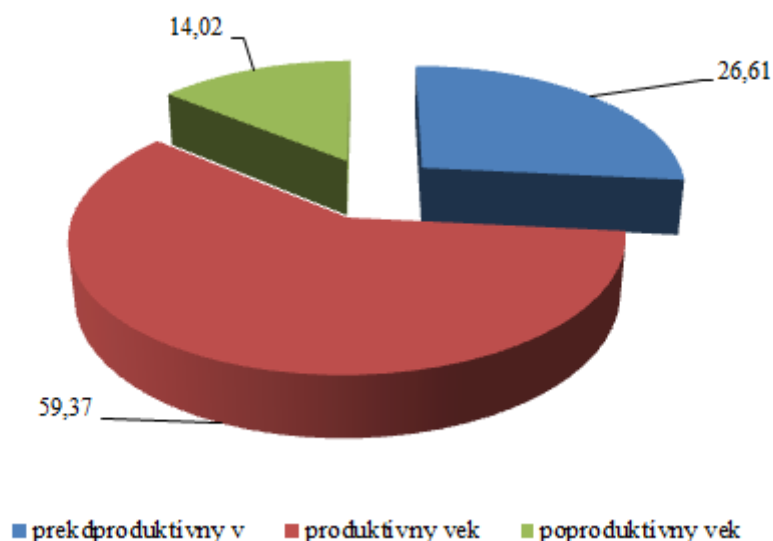
Z tabuľky 18 vyplýva, že v priebehu rokov 1991 až 2013 sa počty obyvateľov v jednotlivých vekových štruktúrach menili len veľmi mierne. V rámci predproduktívnej zložky obyvateľov v porovnaní rokov 1991 a 2013 sa zvýšil viac ako 1,5 násobne, v rámci produktívnej zložky dokonca viac ako 1,6 násobne a počet seniorov v obci vzrástol viac ako 1,5 násobne.

Tabuľka 18 Vývoj pohybu obyvateľstva v obci v rokoch 1991 - 2013

Ukazovateľ	Rok	Jednotky	1991	2001	2011	2013
Celkový počet obyvateľov		abs.	886	994	1228	1398
Predproduktívny vek		abs.	242	232	312	372
Produktívny vek		abs.	515	606	803	830
Poproduktívny vek		abs.	129	156	113	196
Index starnutia		abs.	53,3	67,2	36,2	52,6

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov z a interných údajov obce

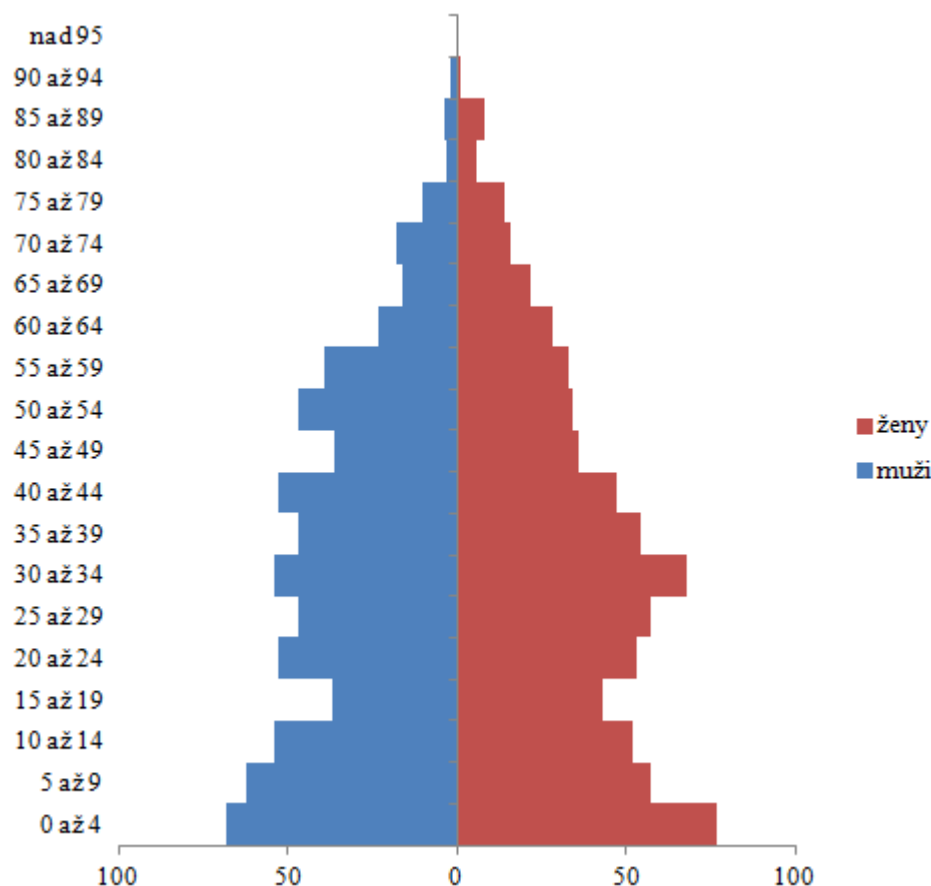
Matematicky je možné vekovú štruktúru obyvateľstva vyjadriť cez index starnutia, ktorý predstavuje pomer poproduktívnej a predproduktívnej zložky obyvateľov. Počas analyzovaného obdobia mal index kolísavý charakter. Najvyššiu hodnotu dosiahol v roku 2001 – 67,2, čo znamená, že v danom roku na 100 obyvateľov v predproduktívnom veku pripadalo 67,2 obyvateľov poproduktívneho veku. Naopak najnižšiu hodnotu dosiahol v roku 2011, kedy na 100 obyvateľov v predproduktívnom veku pripadalo iba 36,2 obyvateľov poproduktívneho veku. Na základe hodnoty indexu sa veková štruktúra obce charakterizuje ako progresívna. V roku 2011 priemerný vek obyvateľov dosiahol hodnotu 33,28.

Obrázok 11 Podiel základných vekových skupín v obci Švábovce v roku 2013

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov z obce

Vekovú štruktúru je možno graficky zaznamenať do vekovej pyramídy, v rámci ktorej je možné predpokladať zmeny vo vekovej štruktúre v ďalších rokoch.

Obrázok 12 Veková pyramída obyvateľstva v obci Švábovce v roku 2012

Prameň: vlastné spracovanie na základe ŠÚ SR

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva delí populáciu podľa výšky dosiahnutého vzdelania. Na základe výšky dosiahnutého vzdelania obyvateľa ovplyvňujú štruktúru výroby, ale aj dynamiku početnosti firiem. Vzdelané obyvateľstvo (na každom stupni) je viac informované, rýchlejšie sa zapája do výrobného procesu, skôr nachádza riešenia aj z krízových situácií, je ochotné meniť zamestnania. Je rozhodne aktivizujúcim prvkom ekonomického rozvoja nielen obce, ale aj celého regiónu. Z tabuľky 19 vyplýva, že počas obdobia rokov 1991 – 2011 došlo k zmenám vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľov obce. Počet obyvateľov so základným vzdelaním sa počas analyzovaného obdobia znížil v roku 2011 v porovnaní s rokom 1991 o viac ako 12%. Pokles zaznamenávame aj v kategórii učňovského vzdelania (bez maturity) – v porovnaní rokov 1991 a 2011 ide o pokles 5,07%. Naopak nárast nastal v skupine stredného odborného vzdelania bez maturity, kde v roku 2011 malo ukončené takýto typ vzdelania 85 obyvateľov, kým v roku 1991 to bolo len 16 obyvateľov a dokonca v roku 2001 len 6 obyvateľov obce. V rámci úplného stredného

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022**

vzdelania učňovského a odborného s maturitou nedošlo v rokoch 2001 a 2011 k výrazným zmenám. V roku 1991 sa vykazovali tieto dve skupiny pod jednou skupinou ako vzdelanie úplne stredné odborné a učňovské. V rámci úplného stredného vzdelania všeobecného sledujeme počas analyzovaného obdobia iba mierny nárast počtu obyvateľov. Vyššie odborné vzdelanie malo v roku 2011 10 obyvateľov obce. V obci narastá aj počet vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov, tento nárast v roku 2011 v porovnaní s rokom 1991 predstavuje viac ako 2,5 násobok. Negatívne je možno vnímať enormný nárast počtu obyvateľov bez školského vzdelania, kým v roku 1991 tvorili z celkového počtu obyvateľov iba 1,01%, už v roku 2011 to bolo viac ako 6%, najviac obyvateľov v obci bez vzdelania sú príslušníkmi marginalizovanej rómskej komunity.

Tabuľka 19 Štruktúra obyvateľov obce podľa stupňa ukončeného vzdelania v rokoch 1991 - 2011

Ukazovateľ	Rok	jednotky	1991	2001	2011
Základné	abs.		332	288	307
	%		37,47	28,97	25,0
Učňovské (bez maturity)	abs.		159	221	158
	%		17,94	22,23	12,87
Stredné odborné (bez maturity)	abs.		16	6	85
	%		1,80	0,6	6,92
Úplné stredné učňovské (s maturitou)	abs.		78*	49	38
	%		8,80	4,92	3,09
Úplné stredné odborné (s maturitou)	abs.		-	92	85
	%		-	9,25	6,92
Úplné stredné všeobecné	abs.		19	26	38
	%		2,14	2,62	3,09
Vyššie odborné vzdelanie	abs.		0	0	10

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022

	%	0	0	0,81
Vysokoškolské bakalárske	abs.	-	0	24
	%	-	0	1,95
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	abs.	31**	43	82
	%	3,49	4,33	6,67
Vysokoškolské doktorandské	abs.	0	0	5
	%	0	0	0,41
Bez školského vzdelania	abs.	9	18	82
	%	1,01	1,81	6,67
Nezistené a deti do 16 rokov	abs.	242	251	314
	%	27,32	25,25	25,6
Spolu	abs.	886	994	1228

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov zo SODB 2011 a údajov obce,

** tento údaj v danom roku bol vykazovaný ako súčet úplné stredné učňovské a odborné, ** tento údaj v danom roku obsahoval iba vysokoškolské vzdelanie bez triedenia na I. a 2. Stupeň vysokoškolského vzdelania*

Národnostná a konfesijná štruktúra obyvateľstva

Z hľadiska národnostnej štruktúry v obci dlhodobo výrazne dominujú obyvatelia slovenskej národnosti, pričom v období rokov 1991 – 2011 sa ich podiel obyvateľov pohyboval v rozpätí od 91,14% (rok 2001) po 98,3% (rok 1991). Zastúpenie ostatných národnostných menšín bolo výrazne nižšie. Napriek tomu, že v obci žije pomerne veľká komunita marginalizovanej skupiny rómskych obyvateľov, iba nepatrné množstvo sa v roku 2011 hlásilo k tejto národnosti v porovnaní s rokom 2001, kedy tento podiel obyvateľov predstavoval viac ako 7% obyvateľov obce (pozri tabuľka 20). Avšak podľa Atlasu rómskych komunít v roku 2013 žilo v obci až 32% Rómov.

Tabuľka 20 Štruktúra obyvateľov obce podľa národnosti v rokoch 1991-2011 (v %)

Národnostná štruktúra	1991	2001	2011
-----------------------	------	------	------

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022**

Slovenská	98,3	91,14	96,5
Rómska	1,48	7,16	0,65
Ukrajinská	-	-	0,08
Česká	0,11	0,2	0,24
Nemecká	0,11	-	0,08
Nezistená	-	1,5	2,45
Spolu	100,0	100,0	100,0

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov zo SODB 1991, 2001, 2011

Náboženská štruktúra vyjadruje rozdelenie obyvateľstva obce podľa vierovyznania. V období rokov 1991 – 2011 v obci mali najväčšie zastúpenie obyvatelia s rímskokatolíckym vierovyznaním, pričom ich podiel zaznamenal v rokoch 1991 až 2011 rastúci trend. Kým v roku 1991 tvorili títo obyvatelia 43,79% - ný podiel, už v roku 2011 zaznamenávame nárast na hodnotu 52,76%. Aj keď v rámci evanjelickej cirkvi a.v. zaznamenáva počas obdobia rokov 1991-2011 nárast počtu veriacich, pri prepočte na % zastúpenie sledujeme pokles podielu veriacich tejto cirkvi. V roku 1991 sa k tejto cirkvi hlásilo 50,5% z celkového počtu obyvateľov, ale v roku 2011 tento podiel predstavoval len 39,3% podiel. Z uvedeného vývoja je možné dedukovať, že občania, ktorí sa do obce prisťahovávajú sú iného vierovyznania resp. bez vyznania. V porovnaní rokov 1991 a 2011 nastal nárast aj počtu obyvateľov bez vyznania a zároveň poklesol aj počet obyvateľov, u ktorých sa nepodarilo zistiť náboženské vierovyznanie. Ostatné cirkvi majú minimálne zastúpenie v obci (tabuľka 21).

Tabuľka 21 Štruktúra obyvateľov obce podľa náboženského vierovyznania v rokoch 1991-2011 (počet)

Náboženské vyznanie	1991	2001	2011
Rímskokatolícka cirkev	388	486	648

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022**

Gréckokatolícka cirkev	5	6	11
Pravoslávna cirkev	-	-	1
Reformovaná kresťanská cirkev	-	-	1
Apoštolská cirkev	-	-	6
Cirkev československá husitská	-	-	1
Evanjelická cirkev a.v.	407	450	483
Bratská jednota baptistov	-	1	3
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	-	1	1
Kresťanské zbory	-	-	1
Židovské náboženské obce	-	-	1
Ostatné	-	4	1
Bez vyznania	16	30	28
Nezistené	70	16	42
Spolu	886	994	1 228

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov zo SODB 1991, 2001, 2011

Kultúrno-spoločenská a športová aktivita obyvateľov obce

V súčasnosti v obci pôsobí niekoľko záujmových združení v rôznych oblastiach. Je to predovšetkým ZO Zväzu záhradkárov a Zväz drobnochovateľov, OZ Švábovské ratolesti, ktoré bolo založené z iniciatívy švábovských evanjelických veriacich, Integrované občianske združenie pre deti a mládež Švábovce, ktoré vzniklo v roku 2002 a pomohlo v kooperácii s obcou pri vzniku komunitného centra v obci. Ďalším občianskym združením, ktoré pracuje v obci je Klub M7, ktorý bol založený v roku 2005. Ďalej v obci pôsobí aj Dobrovoľný hasičský zbor, ktoré má družstvo mužov a družstvo dievčat, ale od školského roka 2006/2007 pracujú mladí hasiči aj v rámci hasičského krúžku pri ZŠ s MŠ Švábovce. Poľnohospodárske družstvo Švábovce, WUD - Pozemkové spoločenstvo Švábovce a Pozemkové spoločenstvo Dubina, Brezina, Miklušovce sú súčasťou spoločného poľovného revíra Dubina – Poprad.

Na podporu rozvoja športových aktivít v obci vznikol FK Švábovce, ktorý je riadnym členom Podtatranského futbalového zväzu a ktorého hlavným cieľom je starať sa o rozvoj futbalu v obci a získavať na jeho podporu finančné prostriedky a tiež Združenie pre rozvoj zdravia, športu a turistiky Švábovce.

Obec žije kultúrou a športom nielen v súčasnosti, ale historické pramene dokazujú, že obec má hlboké kultúrne korene. Už v rokoch 1952-1957 mala obec vlastnú osvetovú izbu, ktorej súčasťou bola miestna ľudová knižnica. Zariadenie viedli väčšinou miestni učitelia. Prvú divadelnú hru „Buky podpolianske“ nacvičili v roku 1952. 10. októbra 1953 bol pri škole založený bábkarský a divadelný súbor. Ochotníci boli veľmi aktívni aj v roku 1955. 18. septembra 1955 bol uvedený do prevádzky Kultúrny dom Železorudných baní vo

Švábovciach. Každú nedeľu premietali filmy pre deti i dospelých. Sústredená tu bola hlavná časť kultúrno-osvetového života obce. Konali sa tu rôzne slávnosti. Banský závod mal vlastnú dychovú hudbu. Bola tu zriadená aj knižnica. Po roku 1970 bola jeho činnosť už iba sporadická. V roku 1974 bol kultúrny dom odovzdaný do správy a užívania MNV. V tej dobe bol už v zlom technickom stave a vyžadoval si rekonštrukciu. Tá však nebola vykonaná a v roku 1993 bol odpredaný firme Perun – porez dreva.⁷

V roku 1978 sa začal v obci stavať družstevný klub. Počas jeho výstavby bola kultúrna činnosť v obci takmer zastavená. Dokončený bol až v roku 1984. Do budovy bol presťahovaný miestny národný výbor. Konali sa v ňom všetky oslavy, vystúpenia, pribudla kinosála, nové priestory pre miestnu ľudovú knižnicu, turistickú ubytovňu a reštauráciu.

V súčasnosti je na uskutočňovanie kultúrnych aktivít k dispozícii obyvateľom v obci Obecný klub so spoločenskou sálou. Budova sa nachádza pri hlavnej ceste v spoločnej budove s obecným úradom. V roku 2005 bola ukončená nadstavba Obecného klubu s vytvorením nových priestorov.

Kultúrno – spoločenské podujatia

Obec Švábovce počas roka organizuje viaceré už pravidelné podujatia, ktoré sú v obci veľmi obľúbené:

- Ples Švábčanov (Obecný ples) (január)
- Ples hasičov (február)
- Deň matiek (máj)
- Deň obce (júl)
- Deň hasičov (júl)
- Mesiac úcty k starším (október)
- Mikulášska nádielka (december)
- Vianočná besiedka (december)
- Zborové dni

Na uvedených podujatiach spravidla vystupujú so svojím programom nielen deti zo ZŠ s MŠ a evanjelickej materskej školy, ale aj umelci z okolia, či pozvaní umelci zo Slovenska. Niektoré kultúrno – spoločenské podujatia sa odohrávajú v intraviláne obce, ale obyvatelia majú k dispozícii aj Obecný klub.

Okrem toho obec vytvára priestor aj pre športové podujatia. K dispozícii je pre obyvateľov hlavne futbalové ihrisko, ktoré aj intenzívne využívajú. Okrem toho sa v rámci základnej školy nachádza multifunkčné ihrisko a tiež telocvičňa. V obci sa každoročne koná v júni futbalový turnaj. Okrem toho sa v obci uskutočňujú aj majstrovské futbalové zápasy

žiacov a dorastu, ako aj tenisový turnaj o pohár riaditeľa ZŠ s MŠ a tiež cirkevné športové podujatia.

SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

Sociálna infraštruktúra je dôležitá pre uspokojovanie potrieb obyvateľstva, ale má vplyv aj na rozmiestnenie niektorých výrobných podnikov. Rozmiestnenie sociálnej infraštruktúry je spojené najmä so štruktúrou obyvateľstva, ako aj veľkosťou obcí v území.

Bývanie v obci je typicky vidiecke. Obytná funkcia obce Švábovce je základnou funkciou tejto obce.

Domový a bytový fond

V obci prevažuje malopodlažná zástavba rodinných domov. Ponuka bývania a stav domového a bytového fondu sú kľúčovými faktormi, ktoré vplývajú na rozvoj obce a sú predpokladom naplňovania jej obytnej funkcie.

Tabuľka 22 Počet bytov v obci v rokoch 2001 a 2011

	2001	2011	Index 2011/2001
Počet bytov celkom	250	292	1,17
z toho			
Počet trvale obývaných bytov	232	270	1,16
Počet neobývaných bytov	18	22	1,22
% podiel neobývaných bytov	7,2	7,5	1,04

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Z tabuľky 22 vyplýva, že v roku 2011 v porovnaní s rokom 2001 došlo v obci k nárastu počtu bytov o 42. Pozitívne je možné hodnotiť skutočnosť, že za obdobie desiatich rokov sa iba nepatrne zvýšil podiel neobývaných bytov. Z celkového počtu neobývaných bytov v roku 2011 je najviac neobývaných z dôvodu nespôsobilosti na bývanie (36,36% z celkového počtu neobývaných bytov) a z dôvodu zmeny vlastníkov (31,81% z celkového počtu neobývaných bytov)

Tabuľka 23 Počet bytov podľa vlastníctva v roku 2001 a 2011

	2001	2011	Index 2011/2001
Počet trvale obývaných	232	270	1,16
z toho			
Vlastné byty v bytových domoch	16	32	2
Byty v rodinných domoch	215	230	1,06

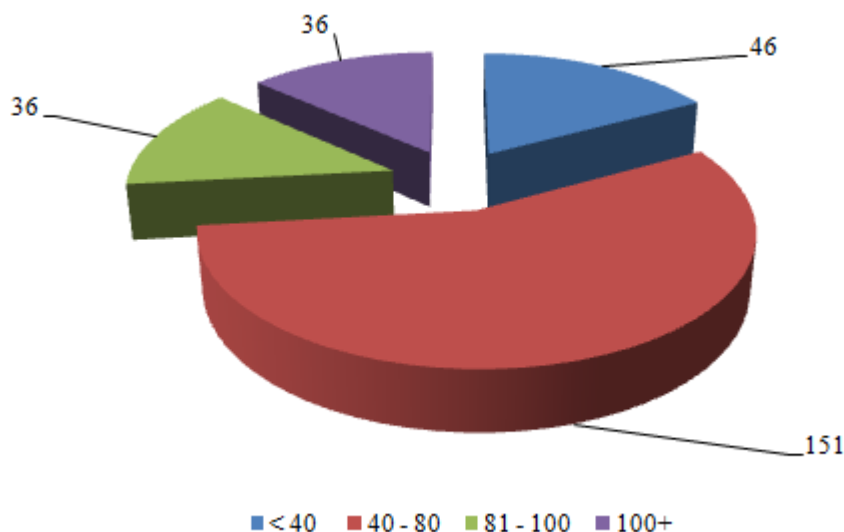
**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022**

Obecné byty	0	0	0
Družstevné byty	0	1	-
Iné	1	7	7

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V obci sa v roku 2011 v porovnaní s rokom 2001 dvojnásobne zvýšil počet vlastných bytov v bytových domoch a takisto v danom roku eviduje aj 1 družstevný byt. Nárast počtu bytov v bytových domoch je dôsledkom toho, že v obci sa zvyšuje počet obyvateľov predovšetkým mladých rodín s deťmi, ktoré častokrát uprednostňujú bývanie v bytových domoch, ktoré v obci stavajú súkromné firmy.

V oboch sledovaných rokoch však napriek tomu prevládajú byty v rodinných domov, čo vyplýva aj z vidieckeho charakteru obce.

Obrázok 13 Obývané byty v obci podľa veľkosti obytnej plochy v m² v roku 2011

Prameň: SODB 2011, vlastné spracovanie

Z hľadiska výmery bytov je v obci na základe SODB 2011 najviac obývaných bytov s výmerou 40 - 80 m² (55,92 % z celkového počtu obývaných bytov), druhú najväčšiu kategóriu tvoria malometrážne byty do 40 m² (17,03 % z celkového počtu obývaných bytov). Rovnakým podielom sú zastúpené byty s výmerou 81 - 100 m² a nadštandardné byty s viac ako 100 m² (obidve skupiny tvoria 13,3% z celkového počtu obývaných bytov).

V rámci celkovej vybavenosti bytov je podľa SODB 2011 pomerne vyrovnaný podiel bytov, ktoré sú vykurované ústredným kúrením (63,70 % trvalo obývaných bytov) a plynom (70 % trvalo obývaných bytov). Iba 21,85 % trvalo obývaných bytov vykuruje tuhým palivom.

V rámci vybavenosti bytov v rodinných domoch podľa SODB 2011 až 83,6 % z trvale obývaných bytov v rodinných domoch je napojených na vodovod buď zo spoločného zdroja vody alebo z vlastného zdroja vody.

Z celkového počtu 301 domácnosti bolo v roku 2001 bolo 60,13 % napojených na plyn, 69,43 % bolo napojených na vodovod a 66,77 % domácnosti bolo napojených na kanalizačnú prípojku, ostatné domácnosti majú septik resp. domácu ČOV.⁸

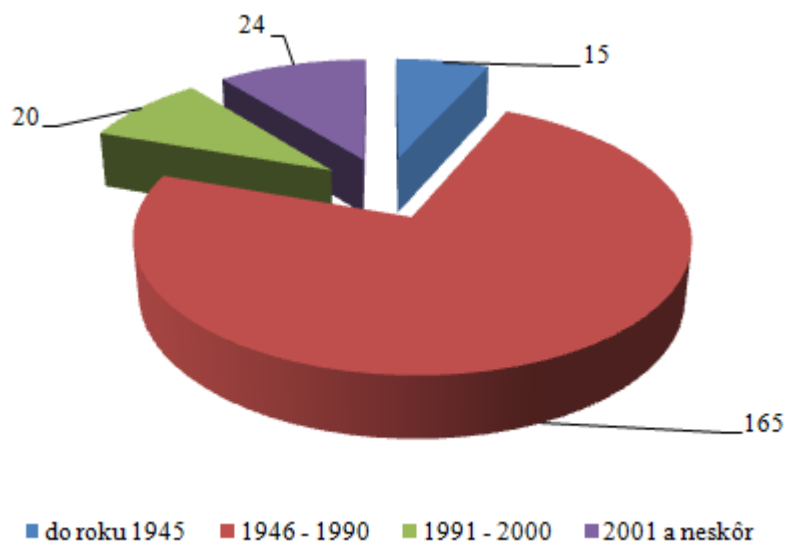
⁸ údaje zo SODB 2001

Tabuľka 24 Počet domov v obci v rokoch 2001 a 2011

	2001	2011	Index 2011/2001
Počet domov celkom	223	245	1,09
z toho trvalo obývané:			
Rodinné domy ⁹	218	211	0,97
Bytové domy ¹⁰	3	3	1
Iné	2	10	5
% podiel neobývaných domov	8,07	8,57	1,06

Prameň: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Počas obdobia rokov 2001 až 2011 došlo k nárastu počtu domov v obci o 22 domov. V obci prevládajú rodinné domy, ktoré tvoria 86,12% z celkového počtu domov v obci. Počas sledovaného obdobia iba nepatrne vzrástol % - ný podiel neobývaných domov. Najčastejším dôvodom neobývanosti podľa SODB 2011 je skutočnosť, že došlo k zmene vlastníkov (28,57% z celkového počtu neobývaných domov), resp. sú nevhodné na bývanie (42,85% z celkového počtu neobývaných domov).

Obrázok 14 Obývané domy podľa roku výstavby

Prameň: SODB 2011, vlastné spracovanie

Na základe SODB 2011 najviac domov v obci z celkového počtu trvalo obývaných domov bolo postavených v období rokov 1946 – 1990 (73,6 %). Viac ako 10 % domov bolo postavených v obci po roku 2001 a neskôr a skoro rovnaký podiel tvoria domy postavené do roku 1945 (6,9 %) resp. v období rokov 1991- 200 (8,9 %).

⁹ Bytový dom je budova určená na bývanie, ktorá má štyri a viac bytov prístupných zo spoločnej chodby alebo schodiska. Za bytové domy na účely sčítania sa považovali aj vily nespĺňajúce podmienky rodinného domu.

¹⁰ Rodinný dom je budova určená na bývanie; môže mať najviac tri samostatné byty, najviac dve nadzemné podlažia a podkrovia

Školstvo

V obci fungujú 2 materské školy a 1 základná škola. Evanjelická materská škola funguje ako samostatný subjekt bez právnej subjektivity a druhá materská škola (MŠ II) je spojená so základnou školou a vystupujú ako samostatná rozpočtová organizácia s právnou subjektivitou.

Prevádzka v MŠ II sa začala 2.2.1986. MŠ II je jednotriedna MŠ. Triedu tvorí zmiešaná skupina 3-6 ročných rómskych detí. MŠ II navštevuje približne 20 detí. Prevádzka v MŠ je od 7.00 do 15.30. Výchovno-vzdelávacia práca v MŠ je zameraná na individuálny prístup, ale aj skupinové vyučovanie. Priestory pre MŠ II vznikli rekonštrukciou budovy bývalého obchodu.

Od roku 2010 materská škola sídli v budove Základnej školy vo Švábovciach. Materská škola je dvojtriedna a vybavená novým zariadením. Triedu „Včielka“ navštevujú 3 až 4 – ročné deti a triedu „Mravček“ 5 až 6 – ročné deti. Pôsobia v nej 4 kvalifikovaní pedagogickí zamestnanci.¹¹

Tabuľka 25 Počet detí v materskej škole II

Rok	2006/2007	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
počet žiakov	41	44	42	32	39	38

Prameň: interné materiály obce, vlastné spracovanie

Evanjelická materská škola sa nachádza v centre obce a jej zriaďovateľom je CZ Švábovce. V roku 2010 bola zaradená do siete škôl a školských zariadení. Svoju činnosť zahájila 01.09.2011. EMŠ sídli vo vlastných priestoroch, v ktorých do roku 2009 existovala štátna materská škola. Je to prízemná budova s jednou triedou, spálňou, kuchyňou a jedálňou. Ponúka celodennú starostlivosť deťom vo veku 2 –6 rokov spojenú so stravovaním. V škôlke pracujú 2 pedagogickí zamestnanci a 3 nepedagogickí zamestnanci. V prvom školskom roku prevádzky 2011/2012 bolo zapísaných 13 detí. V školskom roku 2014/2015 je zapísaných 24 detí, čo predstavuje plnú kapacitu škôlky.¹²

Základná škola je plne organizovaná a zabezpečuje výučbu na prvom aj druhom stupni. Zároveň poskytuje aj mimoškolskú výchovu v záujmových krúžkoch a školskom klube. Má 18 tried z toho sú 4 špeciálne. Z celkového počtu tried sa 4 triedy striedajú na dvojzmennej

¹¹ <http://zssmssvabovce.edupage.org/text3/?>

¹² <http://emssvabovce.webnode.sk/o-nas/>

prevádzke. Pedagogický proces zabezpečuje 24 kvalifikovaných pedagogických pracovníkov, 1 vychovávateľ a 1 asistent učiteľa. Žiaci majú k dispozícii v škole odborné učebne: prírodovedná, jazykové laboratórium, 2 PC učebne, stolárska dielňa. Škola má vlastnú telocvičňu a školskú jedáleň. V areáli školy sa nachádza bežecký ovál a asfaltové ihrisko.

Pri základnej škole fungujú záujmové krúžky: prváčik, tuláčik, spevák, spevácky krúžok, internetový krúžok, turistický krúžok, športový krúžok, športové hry, volejbalový krúžok, krúžok – angličtina hrou, krúžok – happy english, romandance, šikovniček, druháčik, mediálny krúžok, florbalový krúžok a krúžok – zaujímavé kúty Európy 1.¹³

Triedy prvého stupňa navštevujú žiaci zo Švábovíc a z Hozelca (s osadou Úsvit). Druhý stupeň navštevujú okrem týchto žiakov aj žiaci z okolitých obcí: z Hôrky (s osadami Kišovce, Primovce a Ondrej) a z Jánoviec (s osadami Machalovce a Čenčice).

Tabuľka 26 Počet detí v základnej škole

Rok	2006/2007	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
počet žiakov	298	270	288	304	296	290

Prameň: interné materiály obce, vlastné spracovanie

Keďže návšteva školského klubu je určená predovšetkým žiakom prvého stupňa, zodpovedá tomu aj počet detí. Z celkového počtu detí navštevuje školský klub v priemere 15 % detí navštevujúcich základnú školu.

Tabuľka 27 Počet detí v školskom klube

Rok	2006/2007	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
počet žiakov	24	30	32	44	44	44

Prameň: interné materiály obce, vlastné spracovanie

V samotnej obci nie je k dispozícii centrum voľného času, ale napriek tomu majú možnosť deti navštevovať záujmové krúžky. Od roku 2012 môžu navštevovať aj súkromné centrum voľného času vo Vyšných Hágoch 29, Vysoké Tatry. Centrum zabezpečuje podľa výchovného programu výchovno-vzdelávaciu, záujmovú a rekreačnú činnosť detí a žiakov v ich voľnom čase. Spolupracuje so školami a školskými zariadeniami a ďalšími partnerskými inštitúciami pracujúcimi s deťmi. Činnosť centra voľného času sa uskutočňuje ako pravidelná záujmová činnosť v záujmových útvaroch a oddeleniach centra, príležitostná záujmová

13 Správa o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach ZŠ s MŠ za školský rok 2013/2014

činnosť formou podujatí, súťaží, olympiád, výletov a exkurzií, prázdninová činnosť – pobytové tábory, sústredenia, prázdninové podujatia, a spontánna činnosť, vlastné projekty členov záujmových útvarov.¹⁴

Tabuľka 28 Počet detí v Centre voľného času

Rok	2006/2007	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
počet žiakov	218	178	180	243	147	214

Prameň: interné materiály obce, vlastné spracovanie

Zdravotníctvo

V obci sa nachádza zdravotné stredisko, ktoré prešlo rekonštrukciou. Obyvatelia v ňom majú k dispozícii všeobecného lekára, detského lekára a stomatológa. Všetci lekári poskytujú svoje služby obyvateľom 5 dní v týždni. Okrem toho sa v stredisku nachádza aj lekárňa, ktorá je tiež k dispozícii obyvateľom 5 dní v týždni. Najbližšia nemocnica sa nachádza v Poprade.

Sociálna starostlivosť

Obec poskytuje pre seniorov opatrovateľskú službu a takisto aj donášku stravy. V obci nefunguje žiadne sociálne zariadenie pobytového charakteru ani klub dôchodcov.

Služby obyvateľstvu

V obci poskytuje svoje služby 1 ubytovacie zariadenie „Obecný klub“, ktoré je súčasťou budovy obecného klubu. Poskytuje 45 lôžok a súčasťou zariadenia je aj reštaurácia. Okrem toho sa v obci nachádza aj bar a spoločenská sála. Z ďalších služieb môžu obyvatelia využívať aj služby pošty, funguje vo forme vysunutej priehradky. V obci funguje aj knižnica, ktorá je otvorená jeden deň v týždni. Obyvatelia majú k dispozícii aj obchod s potravinami – COOP Jednota. Okrem toho svoje služby poskytujú aj drobní remeselníci a živnostníci – pneuservis, autoopravovňa, nechtový dizajn, kozmetika, kaderníctvo, dopravné služby, oprava obuvi, práčovňa a pod.. Obec vydáva noviny pre obyvateľov a priateľov obce Švábovce - „Švábovčan“ – obecný spravodaj. Obec je členom ZMOS, RZTPO, MAS PRAMENE.

14 <http://www.sevcvysoketatry.szm.com/onas.html>

4. OBLASŤ ENVIRONMENTU A OCHRANY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

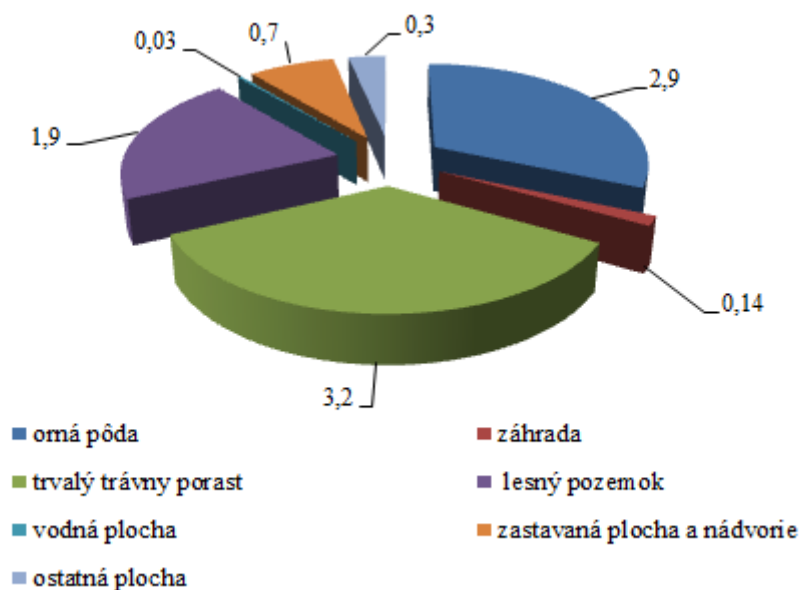
PRÍRODNÉ ZDROJE

Stred dnešnej obce Švábovce sa nachádza 639 metrov nad morom a chotár sa nachádza v nadmorskej výške 610 do 782 metrov nad morom. Obec leží v južnej časti Popradskej kotliny. Z juhozápadu zasahuje do chotára obce pohorie Kozie chrbty, ako aj Hornádska kotlina. Tá tvorí južnú hranicu extravilánu obce, avšak len okrajovo. Chotár je prevažne odlesnený, súvislý les rastie iba na Vikartovskej hrasti.

Z pedologického hľadiska pôda v okolí obce patrí svojim zložením ku kyslým hnedým lesným pôdam. Geologicky tvorí územie druhotná melafýrová séria a tret'ohorné flyšové sedimenty. Najstarším elementom okolia Švábovíc je werfen chočského príkrovu.

Štruktúra pôdneho fondu

Celková výmera katastra obce je 9,17 km², z toho poľnohospodárska pôda tvorí 68,04% (6,24 km²) a nepoľnohospodárska pôda 31,96% (2,93 km²). V poľnohospodárskom pôdnom fonde k 31.12.2013 dominovali v obci Švábovce trvalé trávne porasty 51,28% (3,2 km²) a orná pôda, ktorá tvorila 46,47% (2,9 km²). V obci sa ešte v rámci poľnohospodárskej pôdy nachádzajú aj záhrady 2,24% (0,14 km²). V rámci štruktúry nepoľnohospodárskej pôdy mala najvyššie zastúpenie lesná pôda 64,85% (1,9 km²) a zastavané plochy a nádvorcia 23,89% (0,7 km²). V štruktúre pôdneho fondu obce sa nenachádzali chmeľnice, vinice a ani ovocné sady.

Obrázok 15 Využitie pôdneho fondu obce Švábovce k 31.12.2013 (v %)

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Na základe vývoja štruktúry pôdneho fondu, ktoré je prezentované v tabuľke 29, môžeme skonštatovať, že v sledovanom období sa podiel jednotlivých častí pôdneho fondu nemenil.

Tabuľka 29 Štruktúra využitia pôdy v katastri obce v rokoch 2009-2013 (v km²)

Rok	2009	2011	2013	Index 2013/2009
Celková výmera územia obce	9,17	9,17	9,17	1,0
<i>Poľnohospodárska pôda – spolu</i>	<i>6,24</i>	<i>6,24</i>	<i>6,24</i>	<i>1,0</i>
- orná pôda	2,9	2,9	2,9	1,0
- chmeľnica	0	0	0	0
- vinica	0	0	0	0
- záhrada	0,14	0,14	0,14	1,0
- ovocný sad	0	0	0	0
- trvalý trávny porast	3,2	3,2	3,2	1,0
<i>Nepoľnohospodárska pôda – spolu</i>	<i>2,93</i>	<i>2,93</i>	<i>2,93</i>	<i>1,0</i>
- lesný pozemok	1,9	1,9	1,9	1,0
- vodná plocha	0,03	0,03	0,03	1,0
- zastavaná plocha a nádvorie	0,7	0,7	0,7	1,0
- ostatná plocha	0,3	0,3	0,3	1,0

Prameň: vlastné spracovanie na základe podkladov z www.statistics.sk

Z hľadiska pestovania plodín môžeme obec zaradiť do typu horského hospodárstva. V obci sa pestujú najmä zemiaky, jarný jačmeň a krmoviny – d'atelina, vika jarná, hrach

kŕmny, kŕmna repa. Menej sa pestuje raž a pšenica. Niektoré časti ornej pôdy a lúk sú zamokrené, majú kyslú pôdu, čoho výsledkom je že sa v obci zachovala slanomilná vegetácia. Vzácnosťou je výskyt kvetu – hlaváčik jarný.

Klimatické podmienky

Klíma v okolí obce je ovplyvnená pásmom Vysokých Tatier, ktoré pôvodnú mierne teplú oblasť zmenili na chladnú. Je tu veľmi častý výskyt inverzií. Obec sa nachádza v mierne vlhkej podoblasti. Počet letných dní (s max. teplotou 25 °C) sa pohybuje okolo 50 a menej. Priemerná ročná teplota je 5,8 °C. Priemerná júlová teplota je 16 °C, decembrová -2,6 °C, januárová -5,9 °C, februárová -3,8 °C. Vlhkosť vzduchu je najvyššia v novembri, decembri a januári (81-83 %). Najviac jasných dní je v septembri, októbri a marci. Najmenej v novembri, decembri, januári a februári. Zamračených dní ročne je priemerne 117. Najviac hmlových dní je v novembri a decembri, priemerne 36 dní. Zrážok je ročne priemerne 600 mm. Najviac ich napadá v júni a júli, kedy je priemerne búrkových 8 - 8,3 dní. Najmenej zrážok napadne v októbri až apríli. Snehová pokrývka sa tu drží priemerne 58% roku, čo je 148 dní. Najskorší deň napadnutia snehu pripadá na koniec septembra, posledný deň snehovej pokrývky na polovicu mája. 293 dní (80 %) je veterno, najviac veterno je v decembri až v marci. Najčastejšie tu veje západný, juhozápadný, severovýchodný a juhovýchodný vietor. Oblačnosť tu je v zime 67 % - ná, v auguste 53 % - ná, začiatkom jesene 51 % - ná.¹⁵

Vodné pomery

Obec Švábovce spadá do povodia dvoch riek - Poprad a Hornád. Severná časť chotára je odvodňovaná riekou Poprad, intravilán obce a juhovýchod je odvodňovaný riekou Hornád. Intravilánom obce žiadna z uvedených riek nepreteká, koryto rieky Hornád je však od obce vzdialené len 3 km juhovýchodne.

Popod Banskú kolóniu a Rómsku kolóniu preteká Gánovský potok, ktorý sa vlieva do Hornádu a ďalší je bezmenný potok pretekajúci stredom obce, ktorý je od roku 1971 v kanalizačnom potrubí. V obci sú zachované pramene minerálnej vody – „Kvašnica na lúke“, „Výver“ a „Pri bani.“ Minerálna voda obsahuje 2 200 mg CO₂ v litri vody a celková mineralizácia je 3 900 mg v litri vody.

Prameň „Pri bani“ sa nachádza pri ceste medzi obcou Švábovce a rómskou osadou. Je značne zdevastovaný. Pôvodne bol neodborne zachytený do hĺbky asi 1 m drevenými doskami. Má stále pôvodný štvorcový tvar o rozmeroch cca 1,5 m x 1,5 m, v ktorom je menšia drevená nádoba (0,5 x 0,5 m) s minerálnou vodou aj keď drevené dosky sú už skoro zhnité. Voda je rozptýlená aj po okolí prameňa a na rastlinstve vytvára červené povlaky spolu s hojnými povlakmi rias čiernej farby. Minerálna voda vo vlastnom prameni je číra, zapácha slabo po sírovodíku, má chuť sírnej kyselky. Prakticky sa nevyužíva. Prameň je znečistený, zanedbaný, nečistí sa. Býva ovplyvňovaný povrchovou vodou a počasím.¹⁶

Flóra a fauna

Z hľadiska ekologickej stability územia GNÚSES a RÚSES okresu Poprad, kde spadá aj katastrálne územie obce Švábovce sa na území obce nachádzajú nasledovné:¹⁷

- **prvky regionálneho systému ekologickej stability**
 - biocentrum nadregionálneho významu Dúbrava s jadrovým územím národného významu
 - Kozie chrbty - biokoridor regionálneho významu Kozie chrbty – Dubina - Jánovce (pokračujúci mimo riešeného územia)
- **osobitne chránené časti prírody a krajiny, hodnotné časti krajiny:**
 - chránené územie európskeho významu Gánovské slanská SKUEV0139 (4. stupeň ochrany prírody a krajiny)
 - maloplošné chránené územie PR Švábovská stráň (4. st. ochrany prírody a krajiny)
 - Ochranné pásmo PR Švábovská stráň (3. stupeň ochrany prírody a krajiny)

Z hľadiska flóry je hlavným rastlinným druhom smrek. Ojedinele sa tu vyskytujú ešte smrekovce, borovice, vo vyšších polohách brezy, jarabiny a niektoré druhy vrb. Podrast smrekových lesov je jednotvárný. Veľká väčšina dnešnej tunajšej kveteny vznikla mimo tohto územia, najmä v európskych pohoriach a k nám sa dostala v rôznych obdobiach pleistocénu (napr. horec bodkovaný, lomikameň sivý). Niektoré druhy sa na územie dostali zo Severnej Ameriky cez arktickú alebo subarktickú oblasť (iskerník alpínský). Najvzácnejšie z podtatranskej a tatranskej flóry sú dnes endemity, t.j. rastliny, ktoré sa vyskytujú v pôvodnej

16 PHSR obce Švábovce 2006 – 2015

17 http://www.obecsvabovce.sk/files/2014-12-10-081430-KONCEPT_sprievodna_sprava___VABOVCE.pdf

forme na malom území a vytvorili si takú systematickú hodnotu a vzhľad, v akej sa na inom mieste zemského povrchu už nevyskytujú. Medzi najznámejšie tatranské endemity patrí očianka bezosťová, ostropysk karpatský a klinček včasný. Machy a lišajníky, ktoré sa vyskytujú len v alpínskom a subniválnom stupni sú vynikajúcimi indikátormi znečistenia ovzdušia, lebo koncentrujú vo svojich pletivách ťažké kovy v množstvách, ktoré predstihujú koncentráciu v pletivách cievnatých rastlín. Ich hojný výskyt je dôkazom toho, že klíma v oblasti je na stredoeurópske pomery stále málo znečistená.

Z hľadiska fauny sa tu vyskytuje 8 druhov obojživelníkov, 3 druhy plazov, 115 druhov vtákov a 42 druhov cicavcov. Typickými obyvateľmi tunajších lesov sú srnec a jeleň hôrny. Zriedkavejší je diviak a medveď hnedý, ktorého žije na území asi 22 kusov. V lesoch žije rys ostrovid a občas sa vyskytuje i vlk, ktorý sem prenikol z iných horstiev Karpát. Na slnečných stráňach sa v lete vyskytuje vretenica obyčajná. Z veľkého množstva rozličných druhov vtáctva, je popri čiernom bocianovi najvzácnejší orol skalný, ktorého zostalo len 4 – 5 párov. Typickou pre oblasť lesného pásma je spomedzi mnohých hlavne oriešnica perlová, v skalných terénoch sa hojne vyskytuje murárik červenokrídly, ktorého trepotavý let pripomína motýľa.¹⁸

Obrázok 16 Verejná zeleň v obci

Prameň: <http://www.obecsvabovce.sk/index.php?id=5&gi=1>

TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Komplexne vybudovaná technická infraštruktúra je významným rozvojovým faktorom v každom sídle, pretože vytvára podmienky pre rozvoj podnikania i pre kvalitu života jej obyvateľov.

Vzhľadom k tomu, že sa všetky súčasti technickej infraštruktúry budujú z verejných zdrojov (štátnych, obecných) pre obyvateľstvo ako i pre podnikateľov plynú z nej tzv. aglomeračné efekty v podobe úspor vlastných nákladov, ktoré by museli vynakladať z vlastných prostriedkov na zabezpečenie vody, kúrenia a likvidáciu odpadovej vody.

Vodné hospodárstvo

Obytné územia obce Švábovce je zásobované pitnou vodou z Popradskej vodárenskej sústavy z diaľkového skupinového verejného vodovodu Liptovská Teplička - Kežmarok, resp. Liptovská Teplička – Poprad – Jánovce. Voda je privádzaná do vodojemu na západnej hranici obce a odtiaľ je privádzaná do obce. Časť územia (rómska osada) využíva pre zásobovanie vodou vlastný zdroj vody – studňu. Výrobné územia – areály poľnohospodárskej výroby majú ešte aj vlastné zdroje vody.

Obec je napojená na verejnú kanalizáciu. Obec má vybudovanú ČOV s obcou Hôrka, ktorá slúži pre obce Gánovce – Hozelec - Švábovce. Časť urbanizovaných území je odkanalizovaná vlastnými žumpami (hospodárske dvory, časť rodinných domov v obci, Banskej kolónii, v rómskej osade, v lokalite Úsvit).

Odpadové hospodárstvo

Obec Švábovce nemá vlastnú skládku komunálneho odpadu. Zber komunálneho odpadu, objemného odpadu a drobného odpadu v obci sa riadi platným VZN obce o nakladaní s odpadmi. Držitelia odpadu sú povinní zbierať oddelene odpad vytriedený na jednotlivé zložky do určených zberných nádob (alebo farebne odlíšených plastových vriec), ktoré sú vo vlastníctve spoločnosti Brantner Poprad s.r.o., ktorá má s obcou uzatvorenú zmluvu na zber a prepravu komunálnych odpadov. Obec nemá vybudované kompostovisko ani dvor pre zber biologického odpadu.

5. ZHRNUTIE ENDOGÉNNYCH ROZVOJOVÝCH FAKTOROV OBCE

Obec Švábovce je lokalizovaná v západnej časti Spišskej kotliny a leží neďaleko okresného mesta Poprad. Katastrálne územie obce hraničí s katastrami obcí Hozelec, Hôrka, Spišský Štiavnik, Poprad – Stráže a Žakovce. K samotnej obci patrí aj Banská osada a Rómska osada. V katastri obce sa nachádza osada Úsvit, ktorá bola administratívne pričlenená k susednej obci Hozelec. Od 1.decembra 2011 patrí Úsvit aj administratívne k obci Švábovce. Z hľadiska územno-správneho členenia patrí obec do okresu Poprad a do Prešovského samosprávneho kraja.

Obec sa prvýkrát spomína v listine ostrihomského arcibiskupa Filipa z 29. novembra 1278, v ktorej vystupuje aj farár Tomáš zo Šváboviec, ako jeden z členov Bratstva farárov 24 spišských miest, čo dokazuje existenciu kostola už v 13. storočí.

Symbolmi obce sú erb, vlajka a pečať. Obec si dala vyhotoviť vlastné pečatidlo až v 18. storočí. V erbe obce zo spodného okraja zeleného štítu vychádza zlatý, guľami ukončený procesný kríž na zlatej žrdi, sprevádzaný vpravo striebornou, zlatom okovanou knihou, vľavo čiernymi kladivkami na strieborných prekrížených rukovätiach. Vlajka obce pozostáva zo štyroch pozdĺžnych pruhov v čiernej, bielej, žltej a zelenej farbe.

Ekonomická oblasť

V období rokov 2004 až 2013 vzrástol počet právnických osôb ziskových viac ako 2-násobne a tiež vzrástol počet právnických osôb neziskových viac ako 1 – násobne. Obchodný register SR uvádza 24 podnikateľských subjektov, ktorí majú svoju prevádzku v obci. Z celkového počtu subjektov má 22 subjektov formu spoločnosti s ručením obmedzeným, 1 je samostatne podnikajúca fyzická osoba a 1 spoločnosť a.s. je v likvidácii. Vývoj počtu živnostníkov v období rokov 2004 – 2013 vykazoval kolísavý trend V obci počas celého sledovaného obdobia podnikal iba 1 SHR.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (EAO) nachádza pracovné príležitosti v okolitých obciach, resp. v širšom okolí obce (Poprad, Kežmarok, Svit, Levoča). Potvrďuje to aj pomerne vysoká hodnota ukazovateľa dochádzka do zamestnania získaná v rámci SODB 2011 (67,9% z celkového počtu EAO odchádza z obce za prácou). Obyvatelia obce sú najväčším podielom zamestnaní vo verejnej správe, v oblasti vzdelávania, zdravotníctva, v oblasti poľnohospodárstva, veľkoobchode a maloobchode.

Z hľadiska finančného hospodárenia obce v období rokov 2010 až 2013 obec každoročne zaznamenala nárast celkových bežných príjmov obce. Najväčší podiel na

celkových bežných príjmov obce predstavujú príjmy vo forme grantov a transferov (51,36 %). Nedaňové príjmy, ktoré predstavujú predovšetkým príjmy z využívania majetku predstavujú 8,76 % a daňové príjmy tvoria 37,96 % - ný podiel. Počas obdobia rokov 2010 - 2013 bežné výdavky obce majú kolísavý charakter. Najväčší podiel výdavkov v rámci bežného rozpočtu obce tvoria výdavky spojené s prevádzkou obecného úradu (57,52 %) a so vzdelávaním (11,65 %). V priemere do 7 % vynakladá obec finančné prostriedky na oblasť sociálnych služieb, na údržbu verejného osvetlenia a na oblasť odpadového hospodárstva. Výdavky spojené s údržbou domu smútku a cintorína predstavujú 3,12 %. Na ostatné oblasti vynakladá obec v priemere do 2 % z bežných výdavkov. Počas celého obdobia rokov 2010 -2013 obec realizovala investičné aktivity. Obec neprevádzkuje žiadnu podnikateľskú činnosť a nemá zriadené ani založené žiadne právnické osoby a tiež obec nemá zriadenú žiadnu príspevkovú organizáciu.

Obcou prebieha vo východo-západnom smere cez severný okraj katastra diaľnica D1. Najbližšia železničná zastávka je v obci Gánovce. Najbližšie letisko medzinárodného významu sa nachádza v Poprade - Tatry, vzdialené približne 10 km.

Autobusová doprava je zastúpená autobusmi SAD. Na ceste I/18 v centrálnej časti obce pri OcÚ je jedna priebežná obojstranná zastávka bez zastávkových pruhov a s prístreškom len v smere Prešov. Ďalšie dve zastávky sú na ceste III/018155.

Obec je napojená z existujúceho vzdušného vedenia z linky číslo 212, ktorá prechádza stredom obce z rozvodne 110/22 kV Poprad I. Rozvod verejného osvetlenia je urobený po stĺpoch vzdušnej NN siete a v častiach, kde je urobený káblový NN rozvod je aj rozvod verejného osvetlenia urobený v zemi so samostatnými oceľovými stožiarimi verejného osvetlenia.

Obec je napojená na plynovodnú sieť Slovenského plynárenského priemyslu, a.s., Bratislava.

Obec je pričlenená do primárnej oblasti a uzlového telefónneho obvodu (UTO) Poprad. V obci je kvalitné pokrytie signálom všetkých operátorov mobilných sietí – Orange, Telekom, O2. Problémom je však napájanie na vysokorýchlostný internet, keďže miestna sieť nie je pripojená na optický kábel. Miestny rozhlas v obci je prevedený vzdušným dvojdrôtovým vedením po stĺpových stožiaroch.

Sociálna oblasť

Obec Švábovce sa počtom obyvateľov zaraďuje k stredne veľkým obciam Slovenska. Z hľadiska vývoja počtu obyvateľov v období rokov 1991 až 2013 vyplýva, že dochádzalo ku každoročnému nárastu počtu obyvateľov. Na základe pohlavnej štruktúry môžeme konštatovať, že v obci je pomerne vyrovnaný podiel mužov a žien. Počas obdobia rokov 1991 až 2013 vykazoval prirodzený prírastok kladné hodnoty. V rokoch 1991 a 2001 obec zaznamenala úbytok obyvateľov v dôsledku odsťahovania obyvateľov z obce. V ďalších analyzovaných rokoch však už v obci prevažuje počet prisťahovaných obyvateľov nad počtom vystťahovaných obyvateľov. V priebehu rokov 1991 až 2013 sa počty obyvateľov v jednotlivých vekových štruktúrach menili len veľmi mierne. Na základe hodnoty indexu sa veková štruktúra obce charakterizuje ako progresívna. V roku 2011 priemerný vek obyvateľov dosiahol hodnotu 33,28. Počas obdobia rokov 1991 – 2011 došlo k zmenám vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľov obce.

Z hľadiska národnostnej štruktúry v obci dlhodobo výrazne dominujú obyvatelia slovenskej národnosti. V období rokov 1991 – 2011 v obci mali najväčšie zastúpenie obyvatelia s rímskokatolíckym vierovyznaním. V súčasnosti v obci pôsobí niekoľko záujmových združení v rôznych oblastiach.

Bývanie v obci je typicky vidiecke. Obytná funkcia obce Švábovce je základnou funkciou tejto obce. V roku 2011 v porovnaní s rokom 2001 došlo v obci k nárastu počtu bytov o 42 a k nárastu počtu domov o 22. V obci fungujú 2 materské školy a 1 základná škola.

V obci sa nachádza zdravotné stredisko, ktoré prešlo rekonštrukciou. Obyvatelia v ňom majú k dispozícii všeobecného lekára, detského lekára a stomatológa. Obec poskytuje pre seniorov opatrovateľskú službu a takisto aj donášku stravy. Obec je členom ZMOS, RZTPO, MAS PRAMENE.

Oblasť environmentu a ochrany životného prostredia

Celková výmera katastra obce je 9,17 km², z toho poľnohospodárska pôda tvorí 68,04% (6,24 km²) a nepoľnohospodárska pôda 31,96% (2,93 km²).

Obec sa nachádza v mierne vlhkej podoblasti a spadá do povodia dvoch riek - Poprad a Hornád. Obytné územie obce Švábovce je zásobované pitnou vodou z Popradskej vodárenskej sústavy z diaľkového skupinového verejného vodovodu Liptovská Teplička - Kežmarok, resp. Liptovská Teplička – Poprad – Jánovce. Obec je napojená na verejnú kanalizáciu a má vybudovanú ČOV s obcou Hôrka. Obec nemá vlastnú skládku komunálneho odpadu a nemá vybudované kompostovisko ani dvor pre zber biologického odpadu.

6. ANALÝZA SILNÝCH A SLABÝCH STRÁNOK ÚZEMIA

Silné stránky predstavujú faktory, ktoré majú na rozvoj obce pozitívny vplyv. Zahŕňajú komparatívne a konkurenčné výhody obce pre rôzne typy rozvojových aktivít. Slabé stránky predstavujú faktory, ktoré majú negatívny vplyv na jeho rozvoj a obmedzujú rozvojové aktivity. V obci Švábovce boli identifikované nasledovné silné a slabé stránky:

V oblasti dostupnosti a občianskej vybavenosti:

- + výhodná geografická poloha obce k okresnému mestu, dobrá dopravná dostupnosť do obce (automobilová), dostatočná autobusová napojenosť centrálnej časti obce, medzinárodné letisko v okresnom meste Poprad, ľahký prístup k železničnej doprave v okresnom meste Poprad (možnosť nástupu aj v obciach Gánovce a Sp. Štiavnik), dobrá dopravná dostupnosť do centier CR (Vysoké Tatry, Slovenský raj), blízkosť historických miest LE, KK, PP
- + vybudovaná telekomunikačná sieť, elektrická sieť, existujúci rozvod zemného plynu, dostatočné priestorové kapacity pre bytovú a domovú výstavbu (pozemky), zrekonštruované osvetlenie v časti Baňa, 100 % odkanalizovanie v centre a v častiach Baňa, Sever, funkčný verejný rozhlas v centre a v časti Baňa, dobré zásobovanie obyvateľov obce pitnou vodou, dostatočné pokrytie signálom mobilných operátorov, zabezpečený odvoz komunálneho odpadu Brantner Poprad s.r.o., separovaný zber,
- prechádzajúca cesta I. triedy medzinárodného významu prepájajúca východnú a západnú časť Slovenska (hlučnosť a znížená bezpečnosť), zlý technický stav miestnych komunikácií v časti Baňa, absencia a zlý stav chodníkov pri miestnych komunikáciách a štátnej ceste, chýbajúce dopravné značenie, chýbajúce názvy ulíc, parkovanie na verejných priestranstvách a zelených plochách, nevyhovujúci stav elektrickej siete v centre (zlý stav rozvodov, el. vedenia), nevyhovujúci stav verejného osvetlenia v centre a v časti Úsvit, chýbajúci rozhlas v časti Úsvit, vysoká poruchovosť vodovodu v obci, existencia rómskej osady bez IS (nelegálne stavby), obmedzená kapacita pripojenia na internet, chýbajúce optické káble

V oblasti ekonomiky, cestovného ruchu a pracovných príležitostí:

- + existencia vhodných plôch pre budovanie priemyselných zón, prítomnosť firiem s dobrým rozvojovým potenciálom, dostatok pracovnej sily, ktoré sú k dispozícii pre priemyselne zamerané podniky, priaznivé pôdno-klimatické podmienky pre poľnohospodársku prvovýrobu, dostatok ľudských zdrojov s dostatočnými skúsenosťami v oblasti poľnohospodárstva, fungujúce 2 poľnohospodárske družstvá – RV a ŽV,

- existencia chovateľa koní v obci, dostatočná ponuka komerčných služieb, existencia ubytovacieho zariadenia, existencia stravovacieho zariadenia s kapacitou 45 osôb
- nedostatočný počet pracovných príležitostí v obci, vysoká denná odchádzka za prácou, málo rozvinutý cestovný ruch, chýbajúce cyklotrasy, náučné, turistické a jazdecké chodníky

V oblasti životného prostredia a vzhľadu obce:

- + vhodný územný a prírodný potenciál, existencia chránených území v obci (CHKO Švábovská stráň so vzácnymi rastlinami), existencia minerálnych prameňov v obci, existencia poľovníckych revírov, blízkosť národných parkov – TANAP a Slovenský raj, existencia vhodných prírodných lokalít na rekreáciu (táborisko pod Dubom), existencia podmienok pre zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie (slnečná, veterná)
- + zachovaný vidiecky charakter obce, zrekonštruovaná centrálna zóna obce
- nedostatočné využitie prírodného a historického potenciálu, zdevastované prostredie v okolí prírodných minerálnych prameňov, nízke environmentálne povedomie obyvateľstva, existencia čiernych skládok, absencia funkčnej rekreačnej oblasti v extraviláne obce

V oblasti komunitného života a ľudských zdrojov:

- + dlhoročná história obce, pretrvávajúci lokálpatriotizmus, súdržnosť obyvateľov obce v rozhodujúcich situáciách, veľmi dobrá spolupráca zastupiteľstva a starostu s obyvateľmi, dobré susedské vzťahy, aktívny samosprávny manažment, obec je úspešná v podávaní projektov financovaných z EU, ŠF, usporadúvanie pravidelných kultúrnych a spoločenských podujatí
- + prísťahovávanie obyvateľov do obce, pozitívny prirodzený prírastok, vysoký podiel obyvateľstva v predproduktívnom a produktívnom veku – progresívny typ vekovej štruktúry obyvateľov
- + dobrá dostupnosť zdravotníckych služieb – budova zdravotného strediska vo vlastníctve obce, existencia 1 ZŠ a 2 MŠ v obci, aktívna činnosť DHZ, OZ pre deti a mládež Švábovské ratolesti, existencia futbalového ihriska, existencia hádzanárskeho a basketbalového ihriska, existencia tenisového ihriska, prevádzka klziska v zimných mesiacoch, fungujúca telocvičňa v obci, existencia obecnej knižnice, existencia kultúrnej pamiatky (rímskokatolícky kostol), existencia kultúrneho domu
- členenie obce na 4 časti zvyšuje administratívnu náročnosť miestnej samosprávy a manažmentu (aj z pohľadu rozpočtu), slabá integrácia rómskej komunity
- slabé a zastarané materiálovo – technické vybavenie DHZ, nedostatok spoločenských a záujmových organizácií, slabá propagácia obce a kultúrno-spoločenských podujatí, nedostatočné materiálne vybavenie na kultúrne a vzdelávacie podujatia

- nízky záujem detí a mládeže o športové a voľnočasové aktivity, nízke povedomie obyvateľov o histórii obce, slabá ponuka sociálnych služieb pre dôchodcov (stacionár, stravovanie, domov soc. služieb a pod.), chýbajúca predajňa potravín resp. zmiešaného tovaru v častiach Baňa a Úsvit

7. ANALÝZA PRÍČIN A DÔSLEDKOV OBCE ŠVÁBOVCE

Strategické plánovanie rozvoja obce sa zakladá na vyselektovaní a riešení prioritných problémov, ktoré majú svoje príčiny a dôsledky. Pre stanovenie príčin a dôsledkov je použitá metóda zostrojenia stromu problémov. Obyvatelia obce na stretnutí na základe diskusií a spoločného konsenzu rozhodnú o tom, ktoré problémy sú kľúčové, čo spôsobujú (dôsledky) a naopak, čo ich spôsobuje (príčiny).

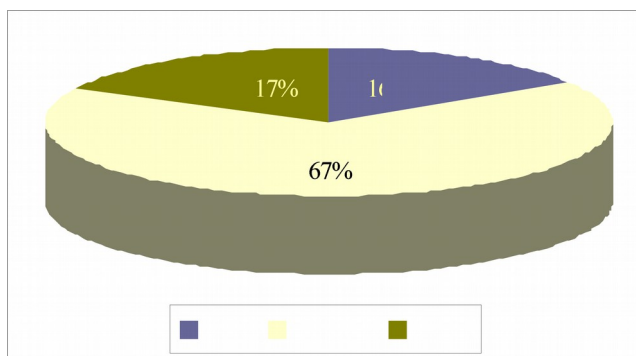
8. POSTOJE A NÁZORY OBYVATEĽOV OBCE NA ŽIVOT A DIANIE V OBCI A PERSPEKTÍVY JEJ ĎALŠIEHO VÝVOJA

Tabuľka 30 Plánovací formulár prieskumu

DÔLEŽITÉ OTÁZKY	ZDÔVODNENIE	POZNÁMKY
Prečo je potrebné získať informácie prostredníctvom prieskumu?	Prieskum priamo v teréne prináša primárne údaje o území, jeho jednotlivých rozvojových faktoroch, zachytáva potreby miestneho obyvateľstva, miestnych podnikateľov, záujmových skupín, ako aj predstaviteľov miestnej samosprávy. Ďalším dôvodom sú nedostatočne zachytené a reprezentované údaje v sekundárnych databázach až po úroveň samotných obcí.	Pred spracovaním analytickej časti sa v obci uskutočnil dotazníkový prieskum medzi miestnym obyvateľstvom, v ktorom obyvatelia hodnotili súčasný stav rozvoja obce a načrtávali možnú víziu obce. Očakávaným výsledkom bolo získanie spätnej väzby minimálne od prieskumu, 10 % obyvateľov.
Čo je jeho cieľom?	Cieľom prieskumu je získanie primárnych informácií a hodnotenie súčasného stavu obce očami miestnych obyvateľov. Súčasťou je poznanie potrieb obyvateľov, ich očakávaní z hľadiska dlhodobého sociálno-ekonomického rozvoja obce.	Prieskum sa uskutočnil na území obce, bol zameraný na vnímanie obce ako priestoru pre bývanie, prácu, voľno časové aktivity, uspokojovanie základných životných potrieb a rozvoj obce.
Akým spôsobom sa bude uskutočňovať?	Prieskum sa bude realizovať prostredníctvom dotazníkového hárka, ktorý bude v tlačenej forme distribuovaný do domácností a súčasne bude sprístupnený aj v elektronickej podobe na web-stránke obce.	Dotazník bol distribuovaný v počte 1 ks do každej domácnosti, pričom ostatní členovia domácnosti sa mohli zapojiť prostredníctvom web stránky.
Aké budú finančné nároky?		100,- Eur
Aké budú časové nároky?	Dotazníkový prieskum bude prebiehať jeden kalendárny mesiac.	1 mesiac, dotazník bol distribuovaný prostredníctvom Slovenskej pošty, a.s.
Kto bude za realizáciu prieskumu zodpovedný?	Spracovateľ PHSR a samotná obec	Spracovateľ PHSR a obec prostredníctvom lokálnych médií (rozhlas, TV, web, noviny) a úradnej tabule informovať o realizácii a význame prieskumu na

Prameň: vlastné spracovanie

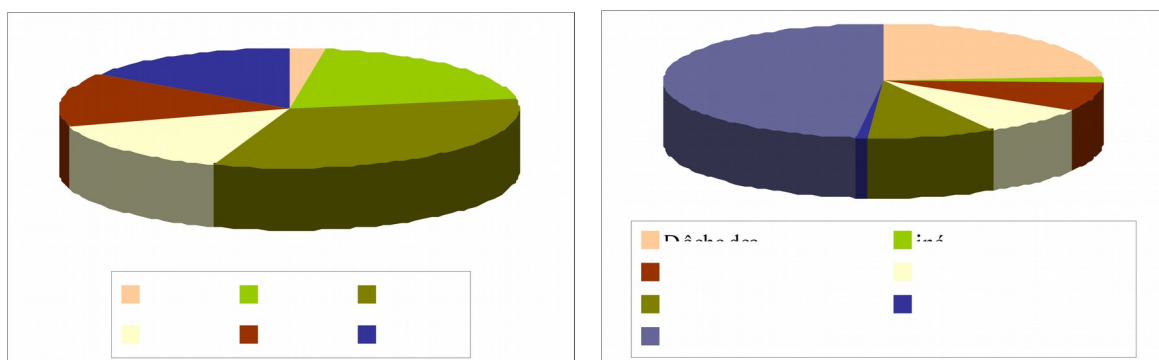
V priebehu decembra 2014 sa v obci Švábovce realizoval dotazníkový prieskum, zameraný na získanie postojov a návrhov obyvateľov k životu v obci a jej budúcemu smerovaniu. V obci bolo k 31.12.2013 evidovaných 1402 obyvateľov, prieskumu sa zúčastnilo 126 obyvateľov, čo tvorí 9% obyvateľov, preto výsledky výskumu nemožno zovšeobecniť na celú obec. Napriek tomu je však potrebné rešpektovať názory občanov a vychádzať aj z nich pri tvorbe stratégie pre ďalšie obdobie. Obec je rozdelená na tri časti a ako vidieť z grafu, až 67% respondentov býva v časti centrum.

Obrázok 17 Zastúpenie respondentov v rámci častí obce Švábovce

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

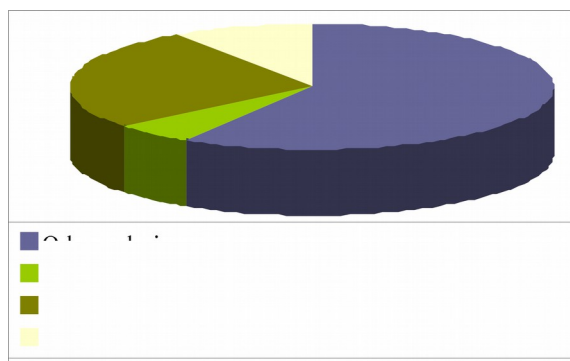
Z pohľadu veku respondentov, prevládala kategória 35 až 44 ročných, vo všeobecnosti možno povedať, že sú zastúpené rovnomerne všetky kategórie, od mladých až po seniorov. Názory zhrnuté v tejto kapitole teda odrážajú názory rôznych skupín obyvateľov s rôznymi potrebami. Z pohľadu sociálneho postavenia respondentov prevládali zamestnanci, ďalej dôchodcovia a občania na rodičovskej dovolenke.

Obrázok 18 Charakteristika respondentov z pohľadu veku a sociálneho postavenia

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Prevažná väčšina respondentov sa v obci narodila, resp. žije v obci dlhodobo. Necelých 10% respondentov žije v obci krátkodobo. Dĺžka života v obci ovplyvňuje pohľad obyvateľov na obec, jej potenciál a problémy, ktoré obyvatelia žijúci v obci dlhodobo veľmi dobre poznajú. Obyvatelia, ktorí žijú v obci kratšiu dobu však často vidia aj iné riešenia ako tie zabehnuté, preto pri tvorbe stratégie sú nevyhnutné tak názory staro- ako aj novousadlíkov.

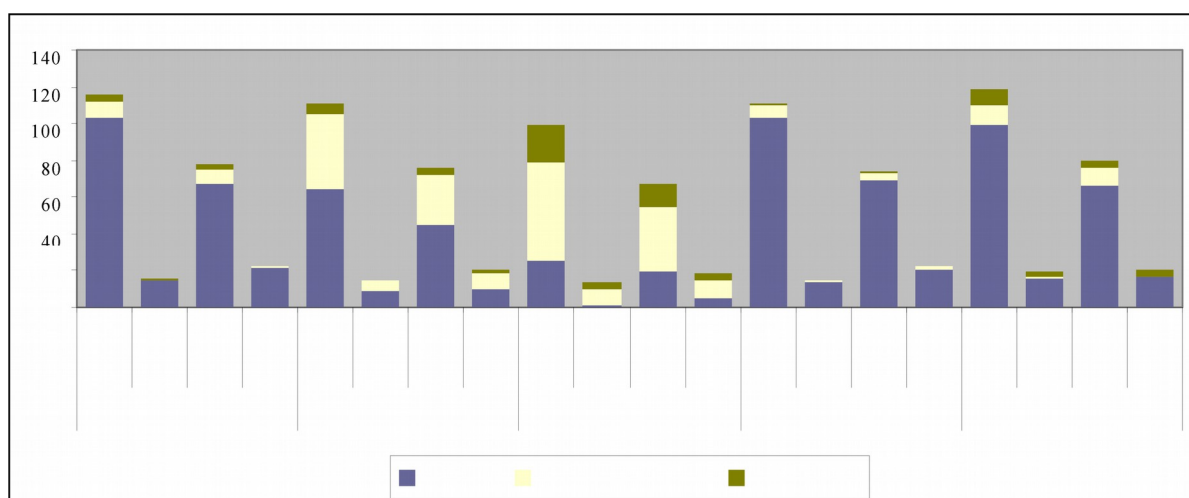

Obrázok 19 Charakteristika respondentov z pohľadu dĺžky života v obci

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Prvá časť dotazníkového prieskumu sa týkala hodnotenia života v obci, jeho výhod a nevýhod a hodnotenia služieb poskytovaných v obci. Hodnotiť budeme každú časť obce individuálne ako aj celkovo.

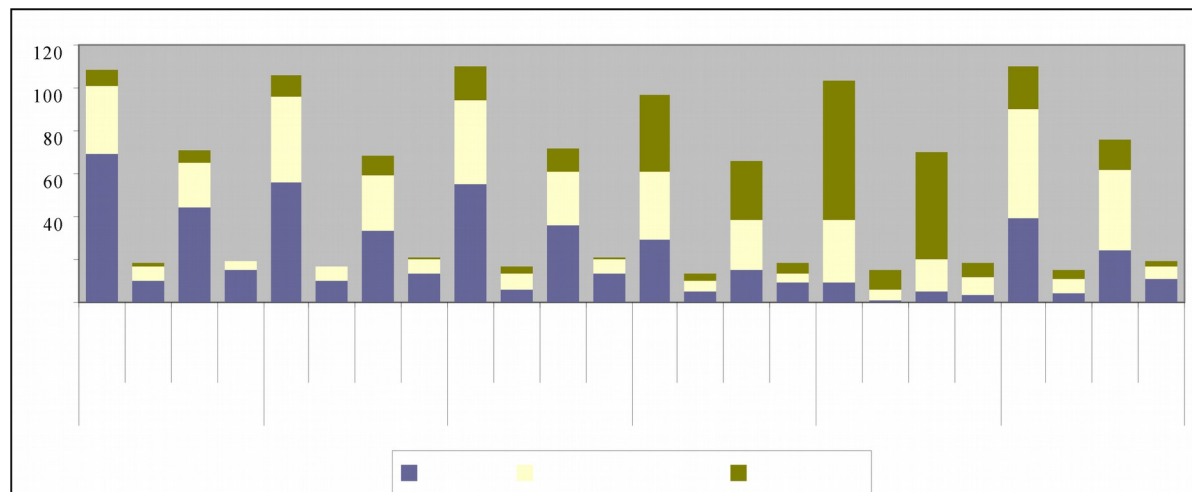
Čo sa týka výhod bývania v obci, respondenti najčastejšie súhlasili s výrokmi 4.1 *Život je tu pokojnejší ako v meste.*, 4.4 *Blízky kontakt s prírodou.* a 4.5 *Mám tu rodinu a blízkych priateľov.* Výraznejšie nesúhlasili s výrokom 4.3 *Môžem sa tu lepšie realizovať, naplňovať svoje plány.*, pričom tu vidieť, že respondenti z častí Úsvit a Baňa výraznejšie nesúhlasili. Obec by mala zvážiť tento pohľad respondentov a v budúcnosti sa zamerať aj na vytváranie podmienok pre sebarealizáciu obyvateľov.

Obrázok 20 Výhody žitia v obci

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Čo sa týka nevýhod života v obci, respondenti najčastejšie súhlasili s výrokmi 5.1 Málo pracovných príležitostí., 5.2 Horšia kvalita a nedostatok služieb a tovarov ako v meste. či 5.3 Za všetkým treba dochádzať do mesta. Výraznejšie nesúhlasili s výrokom 5.5 Znečistené životné prostredie. Z pohľadu jednotlivých častí obce nevidieť výraznejšie rozdiely pri hodnotení výrokov. Okrem toho niektorí respondenti uviedli ďalšie nevýhody a to že deti sa nemajú kde hrať, v časti Úsvit a Baňa chýbajú spoje.

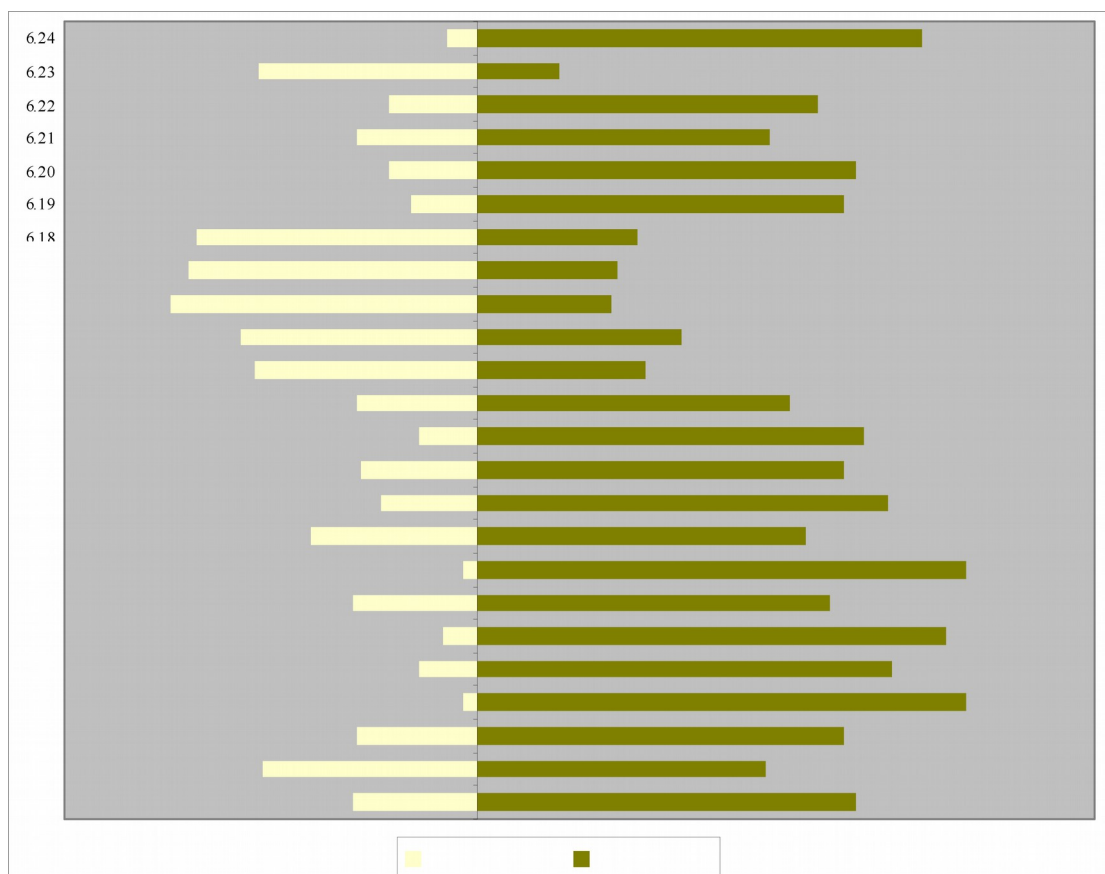
Obrázok 21 Výhody žitia v obci

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Respondenti hodnotili aj poskytovanie služieb v obci a jej častiach. Celkovo boli respondenti spokojní s väčšinou služieb, najmä s 6.4 vybavenosťou obce verejným vodovodom, 6.8 dostupnosťou signálu mobilných operátorov, 6.24 stavom domu smútku či 6.1 dopravnou dostupnosťou obce. V oblasti spokojnosti nebol viditeľný výrazný rozdiel v hodnotení respondentov z hľadiska z ktorej časti obce boli. V oblasti nespokojnosti so službami sa respondenti zo všetkých častí zhodli najmä v nespokojnosti s 6.14 dostupnosťou a kvalitou sociálnych zariadení, možnosťami športového vyžitia (6.15), kultúrneho vyžitia (6.16), 6.17 možnosťami pre rekreáciu a 6.18 množstvom kultúrno-spoločenských aktivít. Toto hodnotenie potvrdzuje aj predchádzajúci nesúhlas respondentov v oblasti výhod života v obci. Preto by sa ďalšia stratégia mala zamerať aj na oblasť posilňovania možností pre sebarealizáciu. Okrem toho boli respondenti z časti Baňa výraznejšie nespokojní so 6.2 stavom chodníkov a ciest, 6.9 stavom a upravenosťou verejných priestranstiev a 6.23 činnosťou obecnej polície. So 6.9 stavom a upravenosťou verejných priestranstiev a 6.23

činnosťou obecnej polície boli nespokojní aj v časti Úsvit. Okrem týchto sú služieb ďalej respondenti nespokojní, resp. chýba im:

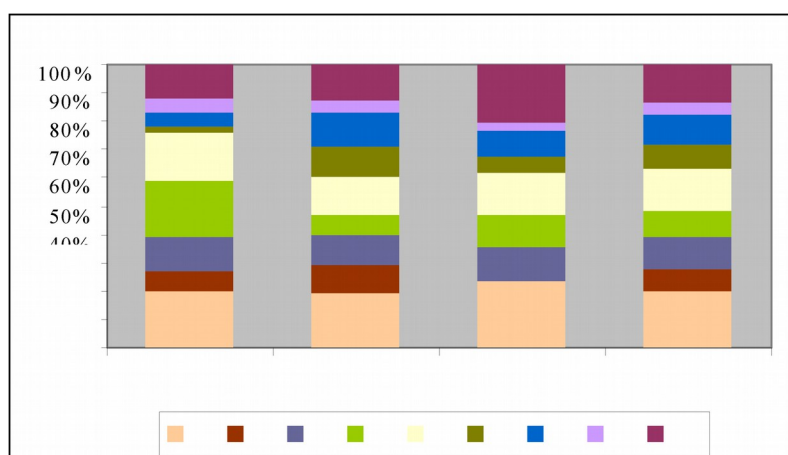
- v časti Baňa: chýbajú dostupné detské ihriská a chodníky pre zvýšenie bezpečnosti detí, bankomat, kanalizácia; nevyhovuje stav chodníkov a ciest a počet kontajnerov pri jarom a jesennom upratovaní
- v časti centrum: chýbajú detské ihriská, zariadenie pre seniorov a služby pre seniorov (stravovanie), kultúrne a športové aktivity, bankomat, obecná polícia; nevyhovuje ambulancia a čakáreň pediatra, poštové služby (otváracie hodiny, vybavenosť technikou), sortiment potravín, vybavenosť knižnice, čistenie a udržiavanie potoka a kanalizácie
- v časti Úsvit: chýba detské ihrisko; nevyhovuje počet kontajnerov v priebehu roka, čierne skládky a počet autobusových spojov.

Obrázok 22 Hodnotenie služieb respondentmi

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

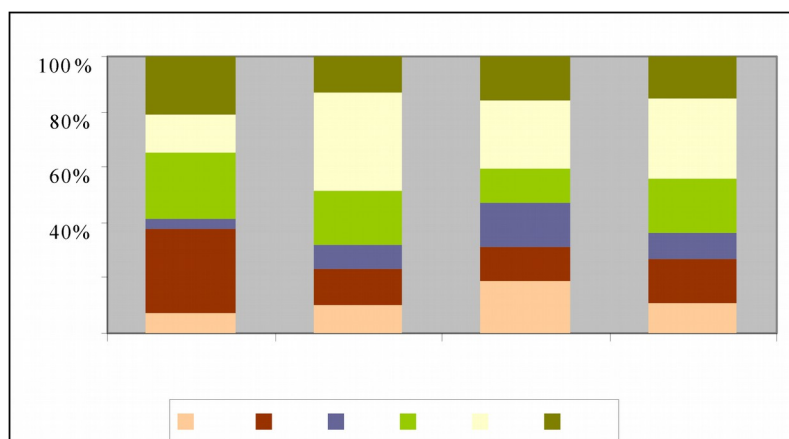
Ďalšia časť dotazníka sa venovala oblasti možností zamestnať sa. Najvýraznejšie boli respondenti nespokojní s možnosťami zamestnať sa pre mladých (65 %), pre ženy (63 %) a pre mužov (56 %). Respondenti by najviac nových pracovných miest videli v 9.1 poľnohospodárstve, vinárstve, lesníctve, 9.5 remeselnej výrobe a 9.9 v sociálnej oblasti. Respondenti z časti Baňa by najviac miest privítali v 9.1 poľnohospodárstve, vinárstve, lesníctve a 9.4 stavebníctve; z časti centrum tak ako celá obec a z časti Úsvit v 9.1 poľnohospodárstve, vinárstve, lesníctve a 9.9 v sociálnej oblasti.

Obrázok 23 Vznik nových pracovných príležitostí

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Dôvodmi, prečo nevznikajú nové pracovné príležitosti videli respondenti z rôznych častí obce rôzne. V časti Baňa boli najčastejšími dôvodmi 10.2 nedostatočne vybudovaná infraštruktúra potrebná pre podnikanie a 10.4 legislatívne bariéry; v centre 10.5 nezáujem zo strany podnikateľov a 10.4 legislatívne bariéry a v časti Úsvit 10.5 nezáujem zo strany podnikateľov a 10.1 zlá dostupnosť regiónu.

Obrázok 24 Dôvody, prečo nové pracovné príležitosti nevznikajú

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

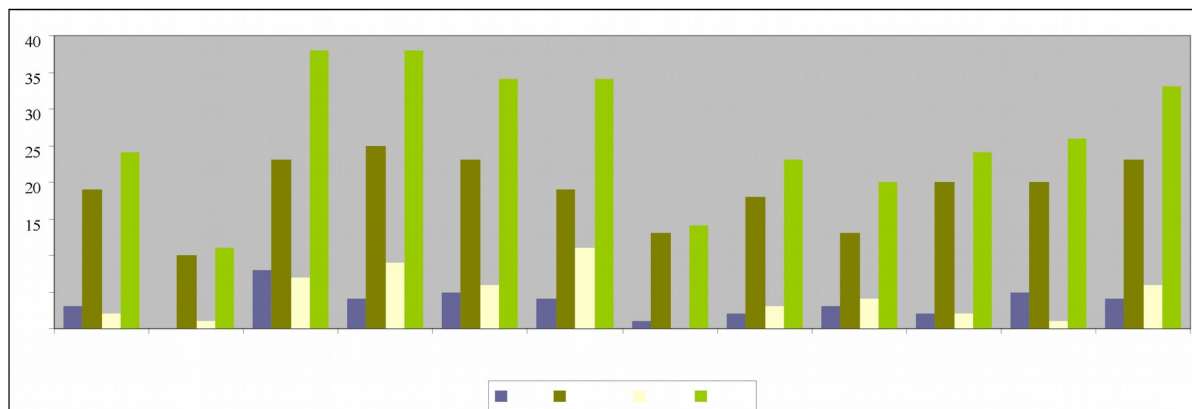
V ďalšej časti sa otázky zamerali na vzťahy v obci. Medziľudské vzťahy v obci boli vo všetkých častiach obce podobne hodnotené; 46 % respondentov považuje vzťahy za dobré a 43 % za ani dobré ani zlé. Naopak susedské vzťahy sú hodnotené vo všetkých častiach ako dobré (75 %). Respondenti sa o dianie v obci zaujímajú skôr sporadicky (53 %), 37 % respondentov sa zaujíma často. Informácie sa k nim dostávajú najmä z obecného rozhlasu, tlačovín, úradnej tabule a na ulici, v obchode, od susedov, v kostole. 34% respondentov sa vyjadrilo, že by aj boli ochotní zapojiť sa do diania, ale nevedia ako a 33% by bolo ochotných, ale zatiaľ aktívni nie sú. Dvaja respondenti uviedli aj členstvo v Detskom bazáre Švábik a v FK.

Čo sa týka výrokov, ku ktorým sa respondenti vyjadrovali, tak v časti Baňa najčastejšie súhlasili s výrokmi *13.6 Niektorí obyvatelia kazia snahu iných.*, *13.1 Obyvatelia majú dostatok príležitostí k spoločenským kontaktom.*, *13.4 V obci existuje len pár jedincov, ktorí sa snažia, ale väčšina obyvateľstva je pasívna a nezaujíma sa o život v obci.* a *13.5 Obyvatelia sú väčšinou k svojmu okoliu ľahostajní.* V časti centrum *13.4 V obci existuje len pár jedincov, ktorí sa snažia, ale väčšina obyvateľstva je pasívna a nezaujíma sa o život v obci.*, *13.1 Obyvatelia majú dostatok príležitostí k spoločenským kontaktom.* a *13.2 Obyvatelia majú dostatok možností na sebarealizáciu.* A v časti Úsvit *13.3 Obyvatelia sú aktívni a snažia sa zatraktívniť život v obci, či spríjemniť prostredie.*, *13.4 V obci existuje len pár jedincov, ktorí sa snažia, ale väčšina obyvateľstva je pasívna a nezaujíma sa o život v obci.* a *13.6 Niektorí obyvatelia kazia snahu iných.* Ako vidieť z odpovedí, v každej časti obce je trochu iná situácia, čo je potrebné brať do úvahy.

Posledná časť dotazníka bola zameraná na ďalšie smerovanie obce Švábovce. Respondenti odpovedali na otázku, kam by investovali finančné prostriedky nasledovne:

Najčastejšie by respondenti finančné prostriedky investovali 16.3 na vytvorenie podmienok pre kultúrno-spoločenský a športový potenciál, 16.4 na kultúrno-spoločenské a športové aktivity, 16.5 na zatraktívnenie okolia, 16.6 na zlepšenie životného prostredia a 16.12 na rozvoj špecifických sociálnych skupín (mládež, dôchodcovia, nezamestnaní a pod.). okrem toho by respondenti z časti Baňa investovali aj 16.11 na podporu tvorby pracovných miest v iných oblastiach, či respondenti časti centrum 16.10 na podporu poľnohospodárstva, vinárstva, potravinárstva. Respondenti navrhovali aj konkrétne aktivity:

- v časti Baňa: detské ihrisko, opraviť chodníky a cesty, a vybudovať cyklistický chodník do Popradu, lavičky, smetné koše, verejné osvetlenie, kultúrno-spoločenské podujatia a športové krúžky
- v časti centrum: dokončenie, resp. oprava chodníkov a ciest v obci, vybudovať cyklochodník, dopravné značenie obce, spomalovače, zlepšiť stav obecných nehnuteľností, cirkevných budov, úprava verejnej zelene – výsadba stromov, odstránenie čiernych skládok a zamedzenie ich tvorby, celoročne umiestniť kontajner na odpad, detské ihriská a multifunkčné ihriská, podpora športu, zlepšiť stav toaliet v ZŠ, zlepšiť služby pre seniorov (denný stacionár, opatrovateľská služba), reklama, propagácia, podpora rozvoja poľnohospodárstva, chovu zvierat, výroba a predaj lokálnych produktov, výstavba chatovej oblasti, rozšírenie komerčných služieb, nevyužitý priestor v obecnom klube, kurzy pre nezamestnaných
- v časti Úsvit: detské ihrisko, výsadba stromov a viac zelene, lavičky, osvetlenie, oprava chodníkov a ciest, podpora agroturistiky, vytvoriť kluby.

Obrázok 25 Investovanie finančných prostriedkov podľa respondentov

Prameň: dotazníkový prieskum, vlastné spracovanie

Respondenti si vybrali túto víziu pre obec Švábovce:

„Obec bude predovšetkým príjemným miestom pre bývanie s dostupnými a kvalitnými službami, atraktívnym vzhľadom a kvalitným životným prostredím s bohatým kultúrnospoločenským životom.“

Časť A. II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie zahŕňa makroprostredie a konkurenčné prostredie, v ktorom sa obec Švábovce nachádza. Vstupy vonkajšieho prostredia môžu predstavovať externé ľudské zdroje, materiálno-technické zdroje, finančné aj informačné zdroje, ako aj legislatívne prostredie.

1 ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ

STEED analýza je analýza širšieho prostredia obce Švábovce zameraná na komplex sociálnych, technologických, ekonomických, ekologických a politických faktorov v rámci územia obce. Výsledkom je tak hodnotenie prostredia, ktoré podmieňuje spôsob a riadenie samotného rozvoja obce.

Makro prostredie je vonkajšie prostredie obce, ktoré obec nemôže vôbec ovplyvniť. Naopak toto prostredie ovplyvňuje obec a tá nemá inú možnosť ako sa prvkom tohto prostredia čo najlepšie prispôbiť.

Analýza sociálnych faktorov sa zameriava na vzťah k tradíciám a tradičným hodnotám, technická a ekonomická analýzy sa zameriava na priebeh, prejavy a dôsledky zmien na úrovni národnej. Analýza ekologických faktorov sa zaoberá zmenami na národnej úrovni v rámci riešenia otázok životného prostredia a analýza politického prostredia sa zaoberá legislatívnym prostredím na národnej úrovni.

Tabuľka 31 STEED analýza obce Švábovce (analýza externého prostredia)

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
----------	---------------	------------	------------	-----------	---------

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022**

Zmeny populácie	Úroveň vybudovania technickej infraštruktúry	Nové trhy a nové príležitosti	Zdevastované prostredie okolo prírodných minerálnych prameňov	Dopady politických rozhodnutí štátu na obec	Nárast socio-patologických javov
Zmeny postojov a správania obyvateľov	Pokrytie územia signálom mobilných operátorov a internetu	Znížené príjmy z využívania obecného majetku	Novela zákona o odpadoch	Legislatíva	Bohatý duchovný život
Zmeny správania volených predstaviteľov	Zavádzanie e-governmentu	Nízka vymožiteľnosť práva zo strany obce (napr. u neplatičov miestnych daní)	Nízka disciplína obyvateľov pri nakladaní s odpadmi	Etické kódexy pre volených predstaviteľov a zamestnancov úradov US	Tímová spolupráca a budovanie partnerstiev v obci
Zmeny správania podnikateľských subjektov	Dostupnosť informácií prostredníctvom miestnych kanálov	Príchod nových investorov do obce	zvyšovanie počtu čiernych skládok	Zmena národnej vlády ako výsledok volieb na život v obci	Osobné hodnoty

Zdroj: vlastné spracovanie

2 ANALÝZA PRÍLEŽITOSTÍ A OHROZENÍ PRE RAST A ROZVOJ OBCE ŠVÁBOVCE

Príležitosti tvoria faktory, ktoré plynú prevažne z vonkajšieho prostredia a môžu rozvoj obce ovplyvňovať pozitívne. Pre obec Švábovce boli identifikované nasledovné príležitosti:

V oblasti občianskej vybavenosti:

- rekonštrukcia miestnych komunikácií, pasportizácia dopravného značenia a jeho doplnenie v obci, rekonštrukcia a výstavba chodníkov popri miestnych komunikáciách a štátnej ceste, výstavba chodníkov popri štátnej ceste spájajúcich obec so susednými obcami (obyvatelia susedných obcí dochádzajú pešo do ZŠ a kostola), rozšírenie parkovacích kapacít v niektorých častiach obce, príprava a tvorba VZN o parkovaní v obci
- rekonštrukcia verejného osvetlenia v centre a jeho rozšírenie do nových častí obce, rozšírenie kapacít pripojenia na internet, zavedenie optických káblov, budovanie inžinierskych sietí IBV SAD, Baňa, Dolinka, Lúčky, regenerácia rómskej osady
- rozšírenie ponuky sociálnych služieb v obci, zlepšenie štandardu zdravotníckeho zariadenia, zlepšenie stavu sociálnych zariadení v ZŠ, koordinácia výchovy a vzdelávania rómskeho etnika so všetkými odbornými inštitúciami, otvorenie prevádzky potravín v častiach Baňa a Úsvit

V oblasti rozvoja ekonomiky, cestovného ruchu a pracovných príležitostí:

- vytvorenie podmienok pre vstup ďalších investorov do obce, vytvorenie nových pracovných miest najmä v malom a strednom podnikaní a službách, zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva v spolupráci s Úradom práce napr. kurzami pre nezamestnaných, výroba a predaj lokálnych produktov, rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby,
- podpora rozvoja vidieckeho cestovného ruchu a agroturistiky, vybudovanie cyklotrás a ich napojenie na existujúce cyklotrasy v okolí, vybudovanie rekreačnej lokality v časti Pod dubom a Na Bani, zážitková turistika – rozvoj gastronomickej tradície (kapusta a papcún), exkurzie do banskej lokality - priblíženie banskej histórie obce, vydávanie propagačných materiálov obci, rozvoj turistických, jazdeckých a náučných chodníkov, úprava okolia minerálnych prameňov, osadenie prvkov drobnej architektúry v ich okolí a ich začlenenie do turistických a náučných chodníkov a cyklochodníkov, zvýšiť propagáciu obce v rámci mikroregiónu

V oblasti rozvoja komunitného života a spolupráce:

- rozšíriť priestory pre voľnočasové aktivity pre deti a mládež, oživiť fungovanie Integrovaného klubu pre deti a mládež, aktivizácia detí a mládeže do športových a kultúrnych aktivít, podpora záujmových krúžkov zo strany obce, výstavba multifunkčného ihriska, výstavba detských ihrísk vo všetkých častiach obce, rozvoj a uchovávanie kultúrnych tradícií a folklóru, zriadenie pamätnej izby zameranej na históriu obce a jej súčasti – baníctvo, folklór a pod., spracovanie ročného programu kultúrnych podujatí na mikroregionálnej úrovni, lepšia koordinovanosť a propagácia kultúrnych aktivít obce, rozvinúť kultúrne povedomie a tradície pri rómskej mládeži, zlepšenie sociálneho povedomia rómskeho etnika,
- zefektívnenie spolupráce s okolitými obcami na mikroregionálnej úrovni, zvýšenie zapojenosti v rámci budovania partnerstiev v okolí, vytváranie partnerstiev vo vnútri obce a navonok, zlepšenie spolupráce obce a miestnych podnikateľov, rozvoj cezhraničnej spolupráce, zefektívnenie spolupráce s okresným mestom na regionálnej úrovni

V oblasti životného prostredia a vzhľadu obce:

- zvýšiť environmentálne povedomie obyvateľstva, podpora zavádzania obnoviteľných zdrojov energie – veterná a slnečná energia, realizácia projektov v oblasti prispôsobovania sa zmene klímy vrátane ekosystémových prístupov
- vybudovanie verejných toaliet v centre obce, revitalizácia verejnej zelene a prvkov drobnej architektúry, úprava prostredia pri minerálnych prameňoch, údržba a čistenie korýt miestnych potokov

Časť A.III Zhodnotenie súčasného stavu obce Švábovce

Zhodnotenie súčasného stavu obce Švábovce predstavuje dôležitý vstup a informačnú základňu pre tvorbu spracovania stratégie rozvoja obce. Zmyslom tohto hodnotenia je vytvoriť rámcový prehľad problémových okruhov, určiť ich pôvod, poznať hlavné príčiny vzniku a identifikovať možné dôsledky. Na základe zhodnotenia súčasného stavu obce Švábovce bude možné navrhnúť stratégiu rozvoja obce na vopred stanovené obdobie.

1 SWOT ANALÝZA OBCE ŠVÁBOVCE

SWOT analýza je jednoduchá a pritom výstižná, vyčerpávajúca a objektívna charakteristika silných a slabých stránok obce a jej možných príležitostí a ohrození. Súčasne zahŕňa základné analytické poznatky o faktoroch, ktoré je možné využiť v prospech rozvoja územia a faktoroch, ktorým je potrebné v navrhovanej rozvojovej stratégii čeliť, resp. ich eliminovať.

Samotná SWOT je skratkou 4 základných charakteristík týkajúcich sa hodnotenia vnútorného prostredia a vonkajšieho prostredia obce:

- Silné stránky (S – STRENGTHS) predstavujú faktory, ktoré majú na rozvoj obce pozitívny vplyv. Zahŕňajú komparatívne a konkurenčné výhody obce pre rôzne typy rozvojových aktivít.
- Slabé stránky (W – WEAKNESS) predstavujú faktory, ktoré majú negatívny vplyv na jeho rozvoj a obmedzujú rozvojové aktivity,
- Príležitosti (O – OPPORTUNITIES) tvoria faktory, ktoré plynú prevažne z vonkajšieho prostredia a môžu rozvoj obce ovplyvňovať pozitívne,
- Ohrozenia (T – THREATS) faktory, ktoré negatívnym spôsobom ovplyvnia rozvoj obce.

Tabuľka 32 SWOT analýza obce Švábovce

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• výhodná geografická poloha obce k okresnému mestu• dobrá dopravná dostupnosť do obce (automobilová)• dostatočná autobusová napojenosť centrálnej časti obce• medzinárodné letisko v okresnom meste Poprad• ľahký prístup k železničnej doprave	<ul style="list-style-type: none">• prechádzajúca cesta I. triedy medzinárodného významu prepájajúca východnú a západnú časť Slovenska (hlučnosť a znížená bezpečnosť)• zlý technický stav miestnych komunikácií v časti Baňa• absencia a zlý stav chodníkov pri miestnych komunikáciách a štátnej ceste• chýbajúce dopravné značenie

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022**

<p>v okresnom meste Poprad (možnosť nástupu aj v obciach Gánovce a Sp. Štiavnik)</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobrá dopravná dostupnosť do centier CR (Vysoké Tatry, Slovenský raj) • blízkosť historických miest LE, KK, PP • vybudovaná telekomunikačná sieť, elektrická sieť, existujúci rozvod zemného plynu • dostatočné priestorové kapacity pre bytovú a domovú výstavbu (pozemky) • zrekonštruované osvetlenie v časti Baňa • 100 % odkanalizovanie v centre a v častiach Baňa, Sever • funkčný verejný rozhlas v centre a v časti Baňa • dobré zásobovanie obyvateľov obce pitnou vodou • dostatočné pokrytie signálom mobilných operátorov • zabezpečený odvoz komunálneho odpadu Brantner Poprad s.r.o. • separovaný zber • existencia vhodných plôch pre budovanie priemyselných zón • prítomnosť firiem s dobrým rozvojovým potenciálom • dostatok pracovnej sily, ktoré sú k dispozícii pre priemyselne zamerané podniky • priaznivé pôdno-klimatické podmienky pre poľnohospodársku prvovýrobu • dostatok ľudských zdrojov s dostatočnými skúsenosťami v oblasti poľnohospodárstva • fungujúce 2 poľnohospodárske družstvá – RV a ŽV • existencia chovateľa koní v obci • dostatočná ponuka komerčných služieb • zachovaný vidiecky charakter obce • vhodný územný a prírodný potenciál • Existencia chránených území v obci (CHKO Švábovská stráň so vzácnymi rastlinami) • Existencia minerálnych prameňov v obci • Zrekonštruovaná centrálna zóna obce • Blízkosť národných parkov – TANAP a Slovenský raj • Existencia vhodných prírodných lokalít na rekreáciu (táborisko pod Dubom) • existencia poľovníckych revírov • existencia podmienok pre zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie (slnečná, veterná) • pretrvávajúci lokálpatriotizmus 	<ul style="list-style-type: none"> • chýbajúce názvy ulíc • parkovanie na verejných priestranstvách a zelených plochách • nevyhovujúci stav elektrickej siete v centre (zlý stav rozvodov, el. vedenia) • nevyhovujúci stav verejného osvetlenia v centre a v časti Úsvit • chýbajúci rozhlas v časti Úsvit • vysoká poruchovosť vodovodu v obci • existencia rómskej osady bez IS (nelegálne stavby) • obmedzená kapacita pripojenia na internet • chýbajúce optické káble • nedostatočný počet pracovných príležitostí v obci • vysoká denná odchádzka za prácou • členenie obce na 4 časti zvyšuje administratívnu náročnosť miestnej samosprávy a manažmentu (aj z pohľadu rozpočtu) • slabá integrácia rómskej komunity • slabá ponuka sociálnych služieb pre dôchodcov (stacionár, stravovanie, domov soc. služieb a pod.) • chýbajúca predajňa potravín resp. zmiešaného tovaru v častiach Baňa a Úsvit • slabé a zastarané materiálovo – technické vybavenie DHZ • nedostatok spoločenských a záujmových organizácií • slabá propagácia obce a kultúrno-spoločenských podujatí • nedostatočné materiálne vybavenie na kultúrne a vzdelávacie podujatia • nízky záujem detí a mládeže o športové a voľnočasové aktivity • nízke povedomie obyvateľov o histórii obce • málo rozvinutý cestovný ruch, • chýbajúce cyklotrasy, náučné, turistické a jazdecké chodníky • nedostatočné využitie prírodného a historického potenciálu • zdevastované prostredie v okolí prírodných minerálnych prameňov • nízke environmentálne povedomie obyvateľstva • existencia čiernych skládok • absencia funkčnej rekreačnej oblasti v extraviláne obce
--	--

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022**

<ul style="list-style-type: none"> • súdržnosť obyvateľov obce v rozhodujúcich situáciách • veľmi dobrá spolupráca zastupiteľstva a starostu s obyvateľmi • dobré susedské vzťahy • prisťahovávanie obyvateľov do obce • pozitívny prirodzený prírastok • aktívny samosprávny manažment • obec je úspešná v podávaní projektov financovaných z EU, ŠF, • vysoký podiel obyvateľstva v predproduktívnom a produktívnom veku – progresívny typ vekovej štruktúry obyvateľov • existencia ubytovacieho zariadenia • existencia stravovacieho zariadenia s kapacitou 45 osôb • dobrá dostupnosť zdravotníckych služieb – budova zdravotného strediska vo vlastníctve obce • existencia 1 ZŠ a 2 MŠ v obci • aktívna činnosť DHZ • OZ pre deti a mládež Švábovské ratolesti • existencia futbalového ihriska • existencia hádzanárskeho a basketbalového ihriska • existencia tenisového ihriska, • prevádzka klziska v zimných mesiacoch • fungujúca telocvičňa v obci • existencia obecnej knižnice • dlhoročná história obce • existencia kultúrnej pamiatky (rímskokatolícky kostol) • existencia kultúrneho domu • usporadúvanie pravidelných kultúrnych a spoločenských podujatí 	
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • rekonštrukcia miestnych komunikácií • pasportizácia dopravného značenia a jeho doplnenie v obci • rekonštrukcia a výstavba chodníkov popri miestnych komunikáciách a štátnej ceste • výstavba chodníkov popri štátnej ceste spájajúcich obec so susednými obcami (obyvatelia susedných obcí dochádzajú pešo do ZŠ a kostola) • rozšírenie parkovacích kapacít v niektorých častiach obce • príprava a tvorba VZN o parkovaní v obci • rekonštrukcia verejného osvetlenia v centre a jeho rozšírenie do nových častí obce • rozšírenie kapacít pripojenia na internet • zavedenie optických káblov • budovanie inžinierskych sietí IBV SAD, 	<ul style="list-style-type: none"> • vysoká finančná záťažnosť a administratívno - legislatívne bariéry obmedzujúce rozvoj podnikania • narastanie individuálnej automobilovej a motocyklovej dopravy • nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti ŽP • zvyšovanie počtu čiernych skládok • nízka disciplína obyvateľov pri nakladaní s odpadmi, • emigrácia mladých rodákov z obce • zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva, • zvyšovanie populácie rómskeho obyvateľstva a rozširovanie rómskej osady • zvyšovanie počtu sociálne-patologických javov u mladej generácie

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022**

<p>Baňa, Dolinka, Lúčky</p> <ul style="list-style-type: none"> • vybudovanie verejných toaliet v centre obce • vytvorenie podmienok pre vstup ďalších investorov do obce • vytvorenie nových pracovných miest najmä v malom a strednom podnikaní a službách • zvyšovanie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva v spolupráci s Úradom práce napr. kurzami pre nezamestnaných • výroba a predaj lokálnych produktov • rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby • podpora rozvoja vidieckeho cestovného ruchu a agroturistiky • vybudovanie cyklotrás a ich napojenie na existujúce cyklotrasy v okolí • vybudovanie rekreačnej lokality v časti Pod dubom a Na Bani • regenerácia rómskej osady • zážitková turistika – rozvoj gastronomickej tradície (kapusta a papcún) • exkurzie do banskej lokality - priblíženie banskej histórie obce • vydávanie propagačných materiálov obci • rozvoj turistických, jazdeckých a náučných chodníkov • úprava okolia minerálnych prameňov, osadenie prvkov drobnej architektúry v ich okolí a ich začlenenie do turistických a náučných chodníkov a cyklochodníkov • rozšíriť priestory pre voľnočasové aktivity pre deti a mládež • oživiť fungovanie Integrovaného klubu pre deti a mládež • aktivizácia detí a mládeže do športových a kultúrnych aktivít • podpora záujmových krúžkov zo strany obce • výstavba multifunkčného ihriska • výstavba detských ihrísk vo všetkých častiach obce • rozvoj a uchovávanie kultúrnych tradícií a folklóru • zriadenie pamätnej izby zameranej na históriu obce a jej súčasti – baníctvo, folklór a pod. • spracovanie ročného programu kultúrnych podujatí na mikroregionálnej úrovni • zvýšiť propagáciu obce v rámci mikroregiónu • lepšia koordinovanosť a propagácia kultúrnych aktivít obce • rozvinúť kultúrne povedomie a tradície pri rómskej mládeži • zlepšenie sociálneho povedomia rómskeho 	<ul style="list-style-type: none"> • pomalá výstavba, modernizácia a rekonštrukcia súčastí technickej infraštruktúry a následný možný vznik havarijnej situácie, • neochota obyvateľov investovať do ďalšieho vzdelávania, • nezáujem obyvateľov o rozvoj svojho kultúrneho povedomia • nízka vymožitelnosť práva zo strany obce (napr. u neplatičov miestnych daní) • nekontrolovateľné rozširovanie rómskej osady v obci
---	---

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022**

<p>etnika</p> <ul style="list-style-type: none"> • zefektívnenie spolupráce s okolitými obcami na mikroregionálnej úrovni, • zvýšenie zapojenosti v rámci budovania partnerstiev v okolí • vytváranie partnerstiev vo vnútri obce a navonok • zlepšenie spolupráce obce a miestnych podnikateľov • rozvoj cezhraničnej spolupráce • zefektívnenie spolupráce s okresným mestom na regionálnej úrovni • revitalizácia verejnej zelene a prvkov drobnej architektúry • úprava prostredia pri minerálnych prameňoch • údržba a čistenie korýt miestnych potokov • zvýšiť environmentálne povedomie obyvateľstva • podpora zavádzania obnoviteľných zdrojov energie – veterná a slnečná energia • realizácia projektov v oblasti prispôsobovania sa zmene klímy vrátane ekosystémových prístupov • rozšírenie ponuky sociálnych služieb v obci • zlepšenie štandardu zdravotníckeho zariadenia • zlepšenie stavu sociálnych zariadení v ZŠ • koordinácia výchovy a vzdelávania rómskeho etnika so všetkými odbornými inštitúciami • otvorenie prevádzky potravín v častiach Baňa a Úsvit 	
---	--

Prameň: vlastné spracovanie

2 ANALÝZA MOŽNÝCH RIZÍK A HROZIEB, IDENTIFIKÁCIA KRITICKÝCH OBLASTÍ ROZVOJA

Ako je možné vidieť zo SWOT analýzy, obec sa potýka s viacerými problémami, ktoré nie je možné vyriešiť naraz, v dôsledku obmedzených finančných, personálnych a technických zdrojov. Strategické plánovanie rozvoja obce sa preto zakladá na vyselektovaní a riešení prioritných problémov. Pre stanovenie kľúčových problémov je použitá metóda zoznamu možných rizík.

Tabuľka 33 Kontrolný zoznam pre hodnotenie možných rizík

DRUH RIZIKA	OBJEKT RIZIKA	ZDROJ RIZIKA	NEŽIADUCE DÔSLEDKY	PRAVDEPODOBNOSŤ
-------------	---------------	--------------	--------------------	-----------------

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022**

Individuálne	turisti a obyvatelia obce	vytváranie čiernych skládok odpadu	zvýšené výdavky obce na likvidáciu čiernych skládok	Vysoká
Technické	materiálovo – technické vybavenie DHZ	slabé a zastarané	zvýšené výdavky obce na prevádzku	Vysoká
Ekologické	existencia rómskej osady bez IS	zvyšovanie počtu nelegálnych stavieb	znížená atraktivita obce	Vysoká
	prechádzajúca cesta I. triedy medzinárodného významu prepájajúca východnú a západnú časť Slovenska	prechod kamiónov a osobnej automobilovej dopravy	hlučnosť a znížená bezpečnosť	Vysoká
	prírodné minerálne pramene	zdevastované prostredie v okolí prírodných minerálnych prameňov	znížená atraktivita obce	Vysoká
Sociálne	rómska osada	nekontrolovateľné rozširovanie osady	Znížená integrácia rómskeho obyvateľstva	Vysoká
Ekonomické	infraštruktúra a supraštruktúra CR v obci	zastaraná	znížené príjmy z CR pre obyvateľov aj obec	Vysoká

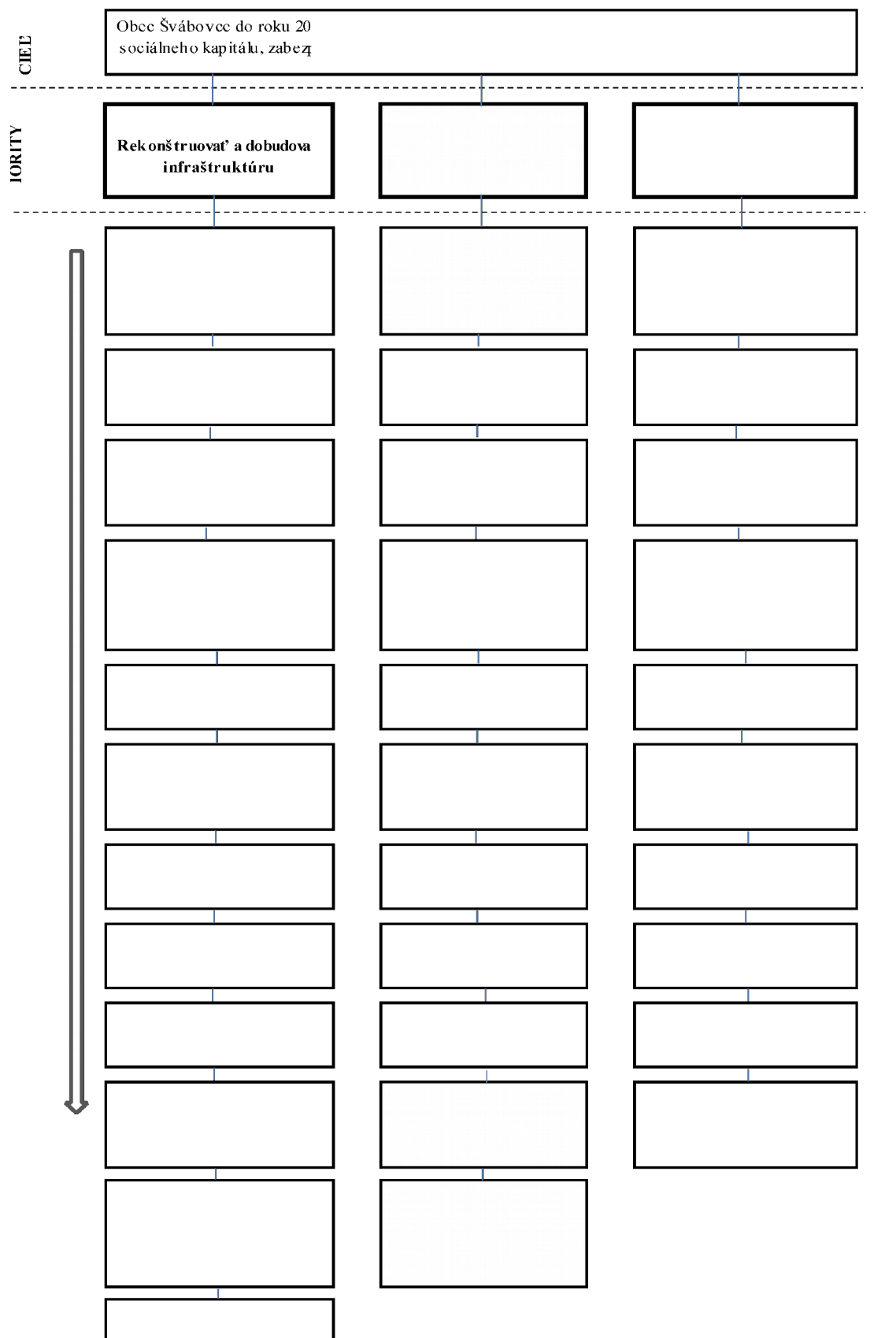
Prameň: vlastné spracovanie

3 IDENTIFIKÁCIA VÝCHODÍSK A MOŽNÝCH RIEŠENÍ

Obyvatelia obce na stretnutí na základe diskusií a spoločného konsenzu definovali, ktoré problémy sú kľúčové, čo spôsobujú (dôsledky) a naopak, čo ich spôsobuje (príčiny). Takéto hierarchizovanie problémov umožní vyselektovať prioritné oblasti, v ktorých by obec mala a chce intervenovať, aby dosiahla zlepšenie stavu a celkový rozvoj. Strom problémov sa teda skladá z príčin (možno ich pokladať za korene problémov), zo samotných kľúčových problémov (kmene) a z následkov (koruna stromu). Pokiaľ budú odstránené korene problémov (príčiny), tak zahynie celý strom problémov. Strom cieľov je pozitívnym zrkadlovým obrazom stromu problémov. Problém vyjadruje súčasný negatívny stav, kým cieľ vyjadruje očakávané zlepšenie stavu. Východiská a možné riešenia vzniknutých problémov sú znázornené v strome cieľov. Vecné ciele, ktoré predstavujú korene vytvorené ako pozitívny odraz vyriešenia príčin a ktorých naplnením sa zlepšuje stav v prioritných oblastiach (opak kľúčových problémov), čím sa dosahuje celkový rozvoj obce – strategický cieľ (dosiahnutie opaku následkov).

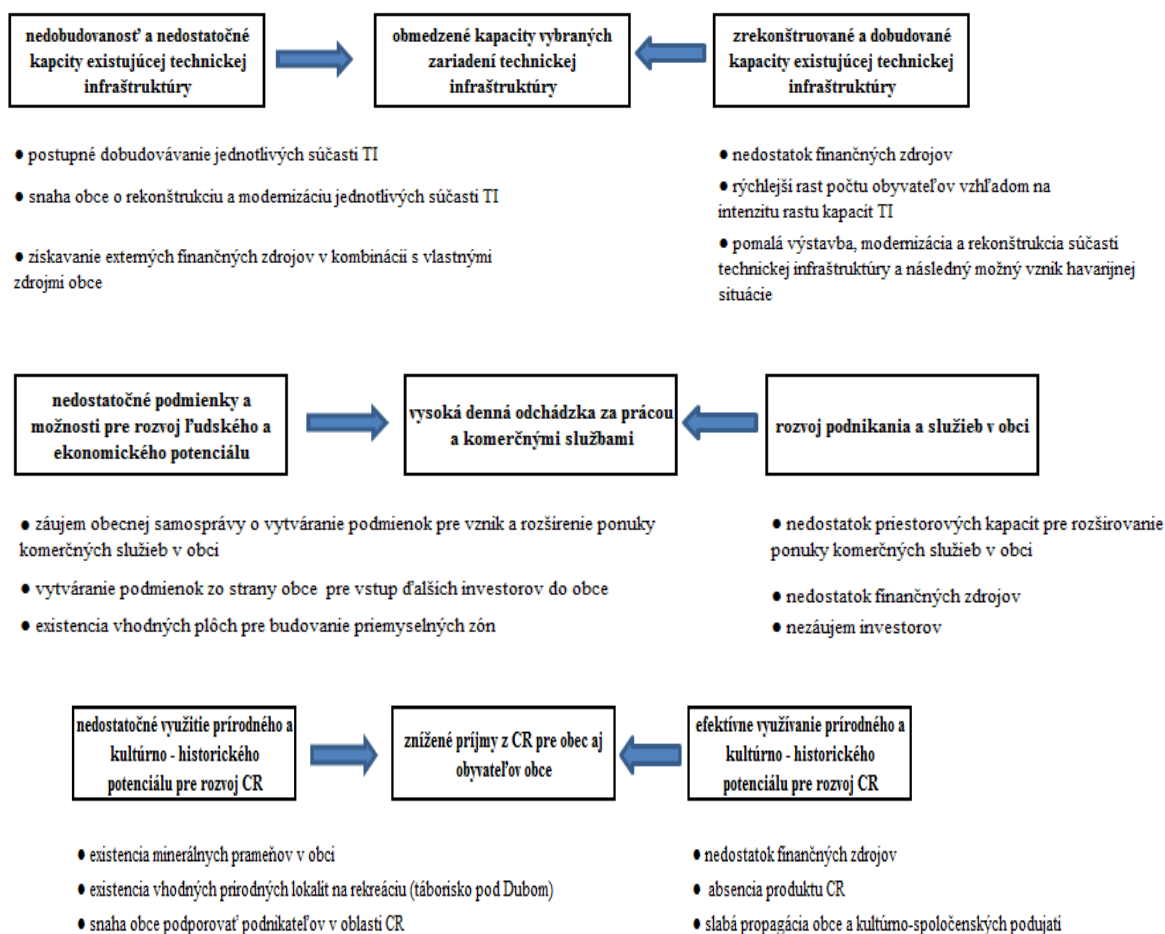
PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022

3.1 STROM CIEĽOV OBCE ŠVÁBOVCE

4 ODHAD BUDÚCEHO MOŽNÉHO VÝVOJA (ANALÝZA SILOVÝCH POLÍ)

Analýza silových polí predstavuje nástroj na riešenie problémov a prispieva k efektívnemu plánovaniu a zavádzaniu zmien v obci. Na území obce je možné opierajúc sa o predchádzajúce analýzy identifikovať vplyvy (resp. pôsobenie), ktoré podporujú alebo potláčajú otvorenosť obce voči plánovaným zmenám. Zmena môže nastať dvojako: zintenzívnením vplyvov, ktoré zmenu podporujú alebo redukovaním vplyvov, ktoré jej bránia (pôsobia proti nej).

Časť A.IV Ex-post hodnotenie PHSR obce Švábovce (2006 – 2015)

Pri plánovaní stratégie na ďalšie obdobie je nutné vychádzať z toho, čo už sa v obci realizovalo, akým spôsobom sa podarilo naplniť, resp. nenaplniť predchádzajúce ciele, aby bolo možné poučiť sa z chýb a tiež zachovať kontinuitu v rozvoji. Preto je potrebné zhodnotiť predchádzajúci Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Švábovce. Hodnotí sa jednak realizácia projektov a ďalej aj proces implementácie. Nakoľko sa naplnili stanovené ciele.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022**

PHSR obce Švábovce pre programovacie obdobie 2006 – 2015 sa zameriavalo na všestranný rozvoj obce s dôrazom na odstraňovanie disparít a posilňovanie využívania potenciálu obce. Stratégia obce bola stanovená nasledovne:

Tabuľka 34 Stratégia obce Švábovce pre programovacie obdobie 2006 – 2015

Strategický cieľ			
<i>„Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce Švábovce, ktorý bude zameraný hlavne na trvalý ekonomický rast pri rešpektovaní environmentálnych požiadaviek a obmedzení súvisiacich s existenciou Národného parku Slovenský raj a TANAP. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti bude obec smerovať do ekologicky nezávadných prevádzok v oblasti cestovného ruchu a vybraných oblastí poľnohospodárstva a potravinárstva, ľahký priemysel, pre ktoré má ideálne rozvojové podmienky.“</i>			
Globálne ciele	Ciele	Počet plánovaných projektov	Počet realizovaných projektov a celková suma vynaložených prostriedkov v tis. Eur
1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj	1.1 Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.	17	4 / 1105
	1.2 Podpora tradičných odvetví priemyslu	3	1 / -
2. Technická infraštruktúra	2.1 Rozvoj dopravnej infraštruktúry	12	7 / 680
	2.2 Rozvoj občianskej infraštruktúry	34	15 / 5522
3. Životné prostredie	3.1 Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom	4	3 / -
	3.2 Informovanosť a poradenstvo	1	1 / -
	3.3 Ochrana a racionálne využívanie vôd	8	3 / -
	3.4 Ochrana ovzdušia	1	1 / -
4. Sociálna oblasť a zdravotníctvo	4.1 Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu	3	
	4.2 Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb	12	6 / 57
5. Školstvo a šport	5.1 Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry	6	6 / 765
	5.2. Trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu	10	3 / 55
6. Kultúra	6.1 Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni	10	1 / -
	6.2 Organizačné zabezpečenie	1	1 / -
	6.3 Propagácia v oblasti kultúry	3	
7. Cestovný ruch a public relations	7.1 Účinná propagácia obce	3	
	7.2 Rekreačno-relaxačné zázemie obce	8	
	7.3 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu	2	

Prameň: vlastné spracovanie

V rámci sledovaného programovacieho obdobia bolo realizovaných 46 projektov v celkovej hodnote 8,184 tis. Eur, pričom pribl. 37% prostriedkov bolo použitých z veejných

zdrojov a až 63% zo súkromných (išlo najmä o výstavbu kanalizácie a ČOV v celkovej hodnote 5 mil. Eur, ktorú realizovalo PVS Poprad). Zo 7 globálnych cieľov sa nerealizoval ani jeden projekt len k 7. cieľu Cestovný ruch a public relations, z 18 cieľov sa nerealizoval ani jeden projekt pri 5 cieľoch. Z celkového pohľadu možno zhodnotiť, že investície sa zameriavali najmä na zlepšenie kvality bývania a dostupnosti služieb, ale aj na podporu podnikania a zavádzanie inovácií v podnikoch pôsobiacich v území. Tabuľka v Prílohe 2 prezentuje podrobný prehľad realizovaných projektov.

PHSR je hodnotená na základe hodnotenia indikátorov, ktoré monitorujú pokrok v implementácii stratégie. Nakoľko v stratégii monitorovacie indikátory nemali stanovené cieľové hodnoty, toto hodnotenie nebude bližšie skúmať dosiahnuté hodnoty.

Z výsledkov hodnotenia vyplýva, že:

- obec Švábovce sa snažila diverzifikovať zdroje na rozvoj územia, v čom by mala pokračovať aj pri napĺňaní pripravovanej stratégie,
- pri realizácii projektov sa zamerala najmä na zlepšovanie kvality občianskej vybavenosti, dostupnosti a kvality služieb a na rozvoj podnikania, ale v menšej miere sa jej podarilo naplniť ciele v oblasti rozvoja cestovného ruchu a využitia potenciálu pre rozvoj kultúrneho a spoločenského života, preto pri plánovaní ďalšieho rozvoja by mal byť akcent kladený aj na tieto oblasti,
- pri pohľade na SWOT analýzu a výsledky hodnotenia je nutné zamerať ďalší rozvoj aj na oblasť životného prostredia, podporu racionálneho a zodpovedného využívania potenciálu obce, na podporu rozvoja cestovného ruchu, na integráciu marginalizovaných skupín a podporu upevňovania dobrých vzťahov a komunitného života v obci Švábovce.

ČASŤ B. STRATEGICKÁ ČASŤ

Strategická časť PHSR obce Švábovce obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jeho vnútorných špecifik a určí hlavné ciele a priority rozvoja obce pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky v záujme dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia. Naplnením strategického cieľa sa obec Švábovce snaží čiastočne naplniť víziu o obci, ktorú si obyvatelia vybrali v prieskume verejnej mienky, odsúhlasili na stretnutí v rámci 2. workshopu vo februári 2015 a pripomienkovali v pracovnej verzii.

1 ROZVOJOVÁ VÍZIA

Vízia prezentuje predstavu obyvateľov obce o tom, ako by mala obec vyzeráť v dlhodobom horizonte (20 - 30 rokov). Napĺňaním aktivít a cieľov stratégií sa táto vízia môže postupne naplňať. Obyvatelia si za svoju víziu vybrali popis, ktorý predstavuje obec ako predovšetkým príjemné miesto pre bývanie s dostupnými a kvalitnými službami, atraktívnym vzhľadom a kvalitným životným prostredím s bohatým kultúrno-spoločenským životom.

„Obec Švábovce bude poskytovať svojim občanom ako aj návštevníkom kvalitné a dostupné služby, prostredie pre aktívny a spokojný život, kam sa budú ľudia radi vracáť. Vďaka zaujímavej ponuke, službám šitým na mieru a lokálnym produktom bude známa v širokom okolí. Obyvatelia svojimi aktivitami budú rozvíjať kultúrne tradície a spoločenský život v obci, a starať sa o svoje prostredie a o atraktivnosť obce.“

2 STRATEGICKÉ, ŠPECIFICKÉ A VECNÉ CIELE OBCE ŠVÁBOVCE

Stratégia obce Švábovce je spracovaná na obdobie rokov 2015 – 2022. Stratégia obsahuje okrem dlhodobej vízie strategický cieľ, ďalej prioritné oblasti, pre ktoré sú definované globálne ciele a opatrenia. Prioritné oblasti boli stanovené na základe problémovej analýzy a predstavujú kľúčové oblasti, v rámci ktorých by malo dôjsť k výrazným zmenám a progresu v nasledujúcom období. To je možné práve správnym nastavením cieľov, ktoré si obec stanoví, a následne prostredníctvom projektov a aktivít napĺňaním daných cieľov. Preto je pre každú prioritnú oblasť stanovený globálny cieľ, ktorý vyjadruje k akému zlepšeniu by malo v rámci priority dôjsť. Opatrenia následne konkrétnejšie vytyčujú smerovanie intervencií.

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022**

Stratégia vychádza z analýzy zdrojov, rizík a hrozieb a identifikácie kritických oblastí. Na základe spoločného konsenzu pracovnej skupiny sa zhodli na nasledujúcej štruktúre cieľov, ktoré budú napĺňané prostredníctvom opatrení a projektov a aktivít.

Tabuľka 35 Hierarchia strategických cieľov

Vízia	<i>„Obec Švábovce bude poskytovať svojim občanom ako aj návštevníkom kvalitné a dostupné služby, prostredie pre aktívny a spokojný život, kam sa budú ľudia radi vracieť. Vďaka zaujímavej ponuke, službám šitým na mieru a lokálnym produktom bude známa v širokom okolí. Obyvatelia svojimi aktivitami budú rozvíjať kultúrne tradície a spoločenský život v obci, a starať sa o svoje prostredie a o atraktivnosť obce.“</i>		
Strategický cieľ	Obec Švábovce do roku 2020 zvýši štandard bývania pre obyvateľov obce, zvýši kvalitu ľudského a sociálneho kapitálu, zabezpečí ekonomický rozvoj so zameraním sa na miestne zdroje a ich využitie v cestovnom ruchu.		
Prioritné oblasti	Priorita 1 Rozvoj technickej infraštruktúry	Priorita 2 Rozvoj ľudského a ekonomického potenciálu	Priorita 3 Využitie potenciálu pre rozvoj CR
Globálne ciele	Rekonštruovať a skvalitniť existujúcu technickú infraštruktúru a dobudovať chýbajúcu infraštruktúru.	Vytvárať v obci podmienky a možnosti pre rozvoj ľudských zdrojov, sociálneho kapitálu a využívaním lokálneho potenciálu podporiť ekonomický rozvoj a tvorbu pracovných miest v obci.	Efektívnym využívaním prírodného a kultúrno-spoločenského potenciálu obce podporovať rozvoj cestovného ruchu.
Opatrenia	1.1 Zlepšenie stavu dopravnej infraštruktúry	2.1 Zlepšenie dostupnosti služieb občianskej vybavenosti	3.1 Zvýšiť atraktivitu a vzhľad obce
	1.2 Skvalitnenie stavu základnej infraštruktúry	2.2 Rozvoj a podpora športových a voľnočasových aktivít, zvyšovanie lokálnej identity	3.2 Zhodnotiť prírodný a kultúrno-historický potenciál
		2.3 Podpora miestnej ekonomiky, lokálnych produktov a práce	3.3 Podpora rozvoja cestovného ruchu

Prameň: vlastné spracovanie

Pri pracovných stretnutiach v obci Švábovce boli identifikované rôzne problémy, preto bolo potrebné ich zatriediť do spoločných skupín. Mnohé problémy spolu súvisia, sú prepojené a je možné určité problémy vyriešiť tým, že budú vyriešené iné problémy. Preto boli jednotlivé problémy hierarchizované do stromu problémov, z ktorého boli následne stanovené prioritné oblasti a ciele. Obec Švábovce identifikovala 3 prioritné oblasti a v rámci nich bolo definovaných 8 opatrení. Nižšie bližšie popisujeme prioritné oblasti a globálne ciele.

3.1 PRIORITA 1 ROZVOJ TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Globálnym cieľom priority 1 je *rekonštruovať a skvalitniť existujúcu technickú infraštruktúru a dobudovať chýbajúcu infraštruktúru.*

Odôvodnenie: Obec Švábovce je obec s rozvinutou infraštruktúrou, ktorá však vo viacerých oblastiach je v nevyhovujúcom stave, príp. je potrebné zvyšovať jej kvalitu pre zabezpečenie potrieb obyvateľov všetkých častí obce. Preto sa prvá priorita týka oblasti technickej infraštruktúry. Zameriava sa bude najmä na dopravnú infraštruktúru a ďalej na odstraňovanie nedostatkov v ostatnej základnej infraštruktúre.

3.2 PRIORITA 2 ROZVOJ ĽUDSKÉHO A EKONOMICKÉHO POTENCIÁLU

Globálnym cieľom priority 2 je *vytvárať v obci podmienky a možnosti pre rozvoj ľudských zdrojov, sociálneho kapitálu a využívaním lokálneho potenciálu podporiť ekonomický rozvoj a tvorbu pracovných miest v obci.*

Odôvodnenie: Obec Švábovce má veľmi bohatú históriu a tým ovplyvnenú aj súčasnú spoločnosť. Súčasnú obec a jej ľudský, sociálny a ekonomický potenciál ovplyvňuje jednak jej lokalizácia (blízkosť miest regionálneho významu kam odchádza väčšina obyvateľstva za prácou, blízkosť centier cestovného ruchu – Vysoké Tatry), prírodný a kultúrny potenciál (historicky ovplyvňoval skladbu obyvateľstva od valašskej kolonizácie, cez nemeckých usadlíkov, založenie rímskej osady až po baníctvo a migráciu s tým spojenú) ako aj zameranie ľudských zdrojov (ovplyvnené vo významnej miere predchádzajúcim režimom a možnosťami práce v danom období najmä v príľahlých závodoch) a súčasné možnosti, ktoré ovplyvňujú budúce smerovanie (globálne trendy, cestovný ruch v oblasti a pod.). Cieľom priority bude preto posilniť rozvoj ľudského a sociálneho kapitálu (v zmysle skvalitňovania služieb pre obyvateľstvo, rozvoj a integráciu špecifickej skupiny – rómskej komunity ako aj rozvoj voľnočasových aktivít pre zlepšenie možností pre sebarealizáciu) a posilniť ekonomický rozvoj v obci s akcentom na vytváranie pracovných miest v obci a využívanie miestnych zdrojov.

3.3 PRIORITA 3 VYUŽITIE POTENCIÁLU PRE ROZVOJ CR

Globálnym cieľom tretej priority je *efektívnym využívaním prírodného a kultúrno-spoločenského potenciálu obce podporovať rozvoj cestovného ruchu.*

Odôvodnenie: Z lokalizácie obce Švábovce a najmä z jej blízkosti k jednému z najdôležitejších centier cestovného ruchu – Vysokým Tatram, vyplýva potreba obce využiť potenciál, ktorý v obci je, nielen pre ekonomický, ale aj kultúrny a sociálny rozvoj. Dôležitými podmienkami pre úspešný rozvoj cestovného ruchu v obci je jednak zabezpečiť, aby mali návštevníci prečo prísť do obce a následne, aby tam ostali čo najdlhšie a aby sa vracali späť. To je možné docieľiť jednak atraktívnym vzhľadom obce, príjemnou atmosférou v nej, kvalitnými službami šitými na mieru, vhodnou propagáciou a najmä správnym mixom ponuky atraktivít. Preto sa tretia oblasť stratégie zameriava na oblasť využitia potenciálu pre rozvíjanie cestovného ruchu. Úspešnosť rozvoja cestovného ruchu je úzko prepojená s napĺňaním aktivít v prvej aj druhej priorite. Zároveň rozvoj cestovného ruchu ovplyvní aj naplnenie druhej priority a najmä opatrenia 2.3 Podpora miestnej ekonomiky, lokálnych produktov a práce.

4 SÚLAD PHSR OBCE S PROGRAMOM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA PREŠOVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA 2008 – 2015

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce predstavuje plán jej ďalšieho rozvoja. Obec však vytvára väzby so širším okolím, preto je potrebné pri plánovaní rozvoja obce akceptovať a nadväzovať na ďalšie strategické dokumenty na regionálnej úrovni. V prípade obce Švábovce je to PHSR Prešovského samosprávneho kraja 2008 – 2015.

Vízia Prešovského samosprávneho kraja popisuje želaný stav v kraji v roku 2015, kde si dáva za cieľ zvýšiť ekonomický rast a počet nových pracovných príležitostí, inklúziu marginalizovaných obyvateľov, zaistiť kvalitnú dopravnú prepojenosť, trvalo udržateľný rozvoj vidieka, úspešne rozvíjať cestovný ruch a zabezpečiť kvalitné vzdelávacie a sociálne služby. Obec Švábovce si v strategickom ciele tiež stanovila za cieľ zvýšiť ekonomický rast a zamestnanosť, podporiť rozvoj cestovného ruchu a zabezpečiť rozvoj ľudského a sociálneho kapitálu.

Prešovský samosprávny kraj si stanovil za cieľ 15 prioritných oblastí. Obec Švábovce so svojimi prioritami a opatreniami prispieva k napĺňaniu viacerých prioritných tém.

Priorita 1 Rozvoj technickej infraštruktúry sa týka prioritných tém:

- 4. Prioritná téma: Ochrana vôd
- 7. Prioritná téma: Rozvoj dopravnej infraštruktúry
- 5. Prioritná téma: Využívanie obnoviteľných zdrojov energie

Priorita 2 Rozvoj ľudského a ekonomického potenciálu prispieva k napĺňaniu prioritných tém:

- 1. Prioritná téma: Rozvoj podnikania
- 10. Prioritná téma: Predchádzanie dlhodobej nezamestnanosti
- 11. Prioritná téma: Zníženie sociálnej vylúčenosti marginalizovaných rómskych komunít
- 12. Prioritná téma: Zlepšenie ponuky sociálnych služieb
- 15. Prioritná téma: Šport pre všetkých

Priorita 3 Využitie potenciálu pre rozvoj CR sa dotýka najmä prioritných oblastí kraja:

- 2. Prioritná téma: Rozvoj cestovného ruchu
- 14. Prioritná téma: Rozvoj regionálnej kultúry

ČASŤ C. PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová časť obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce Švábovce, t. j. obsahuje podrobnejšie rozpracovanie globálnych cieľov v prioritných oblastiach na úroveň opatrení a projektov a aktivít. Návrh opatrení vznikol počas pracovného stretnutia v obci na základe predchádzajúcej diskusie k analýze zdrojov, problémovej analýze a analýze rizík a hrozieb a kritických oblastí. Následne boli opatrenia rozpracované do návrhov konkrétnych projektov, ktoré vychádzali jednak z návrhov vyplývajúcich zo SWOT analýzy, návrhov členov pracovnej skupiny ako aj z výsledkov prieskumu verejnej mienky. Neskôr boli návrhy projektov prehodnotené na základe ich realizovateľnosti a vybrané projektové zámery boli rozpracované do akčného plánu.

1 POPIS OPATRENÍ

Nižšie sú bližšie popísané prioritné oblasti a zdôvodnenie, prečo sú kľúčové pre obec Švábovce, ďalej sú v rámci priorít popísané jednotlivé opatrenia a zoznam projektov a aktivít, z ktorých boli neskôr vybrané do akčného plánu tie aktivity a projekty, ktoré sú realizovateľné v najbližšom období. Prehľad opatrení, projektov a aktivít predstavuje zoznam všetkých projektov, ktoré boli navrhnuté v rámci pracovných stretnutí a ktoré by obec chcela realizovať v nasledujúcich rokoch. Tento prehľad predstavuje aj prepojenie na strategické dokumenty vyššieho územného celku. Následne je v prílohe 2 spracovaný Súhrnný prehľad projektových zámerov obce Švábovce, ktorý uvádza konkrétnejšie informácie o projektoch, ako určenie priority projektu, termín realizácie, približné predpokladané náklady a stanovenie zodpovednosti za realizáciu projektu, resp. aktivity.

Priorita 1 Rozvoj technickej infraštruktúry

Opatrenie 1.1 Zlepšenie stavu dopravnej infraštruktúry

Potreba kvalitnej a bezpečnej dopravnej infraštruktúry vyplýva z faktu, že obec sa skladá z viacerých častí, a má teda zvýšené nároky na dopravnú infraštruktúru. Zo slabých stránok SWOT analýzy vyplynulo, že obec má viaceré nedostatky v tejto oblasti, preto v najbližších 5 rokoch bude investovať do zvýšenia bezpečnosti účastníkov cestnej premávky a do zvýšenia kvality dopravnej infraštruktúry.

Opatrenie 1.2 Skvalitnenie stavu základnej infraštruktúry

Väčšina obyvateľov obce využíva všetky prvky základnej infraštruktúry (ako napr. verejný vodovod, kanalizáciu, plynovod, elektrické siete, či telekomunikačné siete), avšak tieto nie sú vždy vo vyhovujúcom stave alebo zabezpečované v dostatočnej kvalite vzhľadom na súčasné nároky, príp. niektoré domácnosti stále tieto služby nevyužívajú. Preto sa opatrenie zameriava na skvalitnenie a doplnenie chýbajúcich prvkov základnej infraštruktúry pre zvýšenie kvality bývania v obci a zníženia prevádzkových nákladov.

Priorita 2 Rozvoj ľudského a ekonomického potenciálu

Opatrenie 2.1 Zlepšenie dostupnosti služieb občianskej vybavenosti

Obec Švábovce poskytuje viaceré služby nielen pre obyvateľov svojej obce, ale aj pre obyvateľov okolitých obcí (najmä vzdelávacích a zdravotných), preto sa chce v ďalšom období zamerať na skvalitnenie a rozšírenie svojich služieb poskytovaných občanom. Zároveň chce posilniť a zlepšiť komunikáciu medzi občanmi a samosprávou, nakoľko rozdrobený charakter obce ovplyvňuje informovanosť a možnosti komunikácie.

Opatrenie 2.2 Rozvoj a podpora športových a voľnočasových aktivít, zvyšovanie lokálnej identity

Cieľom opatrenia bude vytvárať rôznorodé možnosti pre sebarealizáciu a vzdelávanie obyvateľov ako aj pre aktivizáciu špecifických skupín (detí a mládeže, rómskej komunity a i.).

Opatrenie 2.3 Podpora miestnej ekonomiky, lokálnych produktov a práce

Obec Švábovce zabezpečuje primárne obytnú funkciu. Kvôli zabezpečeniu potrieb obyvateľov a aj pre zvýšenie ekonomickej samostatnosti obce sa v nasledujúcom období aktivity budú zameriavať aj na podporu rozvoja komerčných služieb, tovarov a služieb s akcentom na miestne zdroje a na vytváranie pracovných miest v obci.

Priorita 3 Využitie potenciálu pre rozvoj CR

Opatrenie 3.1 Zvýšiť atraktivitu a vzhľad obce

Jednou z nevyhnutných podmienok je, aby bola obec atraktívna a vytvárala príjemnú atmosféru, kde sa návštevníci aj obyvatelia cítia dobre. Preto cieľom opatrenia je zatriktívniť obec a najmä časti, ktoré by mohli byť zaujímavé pre návštevníkov obce.

Opatrenie 3.2 Zhodnotiť prírodný a kultúrno-historický potenciál

Ponuku cestovného ruchu tvorí najmä prírodný a kultúrno-historický potenciál. V tejto oblasti obec Švábovce má čo ponúknuť, avšak musí investovať do úpravy tohto potenciálu, aby bol využitý správnou formou. Preto cieľom opatrenia bude realizovať aktivity, ktoré zhodnotia potenciál obce pre cestovný ruch.

Opatrenie 3.3 Podpora rozvoja cestovného ruchu

V rámci tohto opatrenia budú aktivity zamerané jednak na skvalitnenie supraštruktúry a infraštruktúry cestovného ruchu v obci, ako aj na zlepšenie spolupráce, propagácie a najmä na vytvorenie podmienok pre rozvoj rôznych druhov a typov cestovného ruchu pre rôzne skupiny návštevníkov.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022

Tabuľka 36 Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí

Prioritná oblasť	Opatrenie	Projekt / aktivita	Napĺňanie opatrenia PHSR VÚC
1 Rozvoj technickej infraštruktúry	1.1 Zlepšenie stavu dopravnej infraštruktúry	Rekonštrukcia a dobudovanie chodníkov pri miestnych komunikáciách a štátnej ceste	Opatrenie 1.6: Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia ciest
		Rekonštrukcia miestnych komunikácií v časti Baňa	Opatrenie 1.6: Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia ciest
		Vybudovanie chodníka/cyklochodníka popri štátnej ceste medzi susednými obcami	Opatrenie 1.6: Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia ciest
		Rozšírenie parkovacích kapacít v niektorých častiach obce	Opatrenie 2.1: Optimalizácia dopravnej obslužnosti Prešovského kraja v súlade
		Pasportizácia dopravného značenia a jeho doplnenie v obci	Opatrenie 2.1: Optimalizácia dopravnej obslužnosti Prešovského kraja v súlade
	1.2 Skvalitnenie stavu základnej infraštruktúry	Prekládka el. siete do zeme v centre obce	
		Budovanie inžinierskych sietí IBV SAD, Baňa, Dolinka, Lúčky	
		Rozšírenie kapacít pripojenia na internet a ostatné telekomunikačné služby	
		Rekonštrukcia verejného osvetlenia v centre a jeho rozšírenie do nových častí obce	
		Rekonštrukcia a budovanie obecného rozhlasu	
		Podpora zavádzania obnoviteľných zdrojov energie (slnečná, veterná)	5. Prioritná téma: Využívanie obnoviteľných zdrojov energie
2 Rozvoj ľudského a ekonomického	2.1 Zlepšenie dostupnosti služieb občianskej vybavenosti	Rozšírenie ponuky sociálnych služieb pre seniorov	Opatrenie 2.1: Zlepšenie podmienok na poskytovanie sociálnych služieb a sociálno-právnej ochrany a kurately na úrovni regiónu
		Zvyšovanie štandardu zdravotníckeho zariadenia	
		Rozvoj informačných a komunikačných kanálov obce	Opatrenie 2.3: Zlepšenie infraštruktúry umožňujúcej prístup k informáciám a službám regionálnej samosprávy pre inštitúcie či občanov
		Efektívne riadenie a komunikácia samosprávy s občanmi a podnikateľmi	Opatrenie 5.1: Zlepšenie manažmentu rozvoja vidieka

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022

potenciálu		Rekonštrukcia zdravotníckej v ZŠ	
		Vybudovanie verejných WC v centre obce	
	2.2 Rozvoj a podpora športových a voľnočasových aktivít, zvyšovanie lokálnej identity	Rozšíriť priestory pre voľnočasové aktivity pre deti a mládež	Opatrenie 2.1: Sprístupnenie športovísk pre verejnosť
		Aktivizovanie deti a mládeže pre ich účasť na športových a voľnočasových aktivitách	Opatrenie 1.2: Zvýšenie motivácie študentov k mimo vyučovacím športovým aktivitám
		Koordinácia výchovy a vzdelávania so všetkými odbornými inštitúciami	Opatrenie 1.1: Zavedenie systému sledovania športovej výkonnosti detí a mládeže
		Výstavba multifunkčného ihriska	Opatrenie 2.1: Sprístupnenie športovísk pre verejnosť
		Výstavba detských ihrísk vo všetkých častiach obce	Opatrenie 2.1: Sprístupnenie športovísk pre verejnosť
		Znovuoživenie činnosti Integrovaného klubu pre deti a mládež	
		Identifikácia a podpora miestnych nadšencov a aktivistov	
		Zvyšovanie integrácie rómskeho etnika v obci	11. Prioritná téma: Zníženie sociálnej vylúčenosti marginalizovaných rómskych komunit
		Environmentálne vzdelávanie obyvateľstva	Opatrenie 2.4: Zvýšenie environmentálnej uvedomelosti a informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie pred
		Zlepšenie materiálno - technických podmienok pre činnosť DHZ	
	2.3 Podpora miestnej ekonomiky, lokálnych produktov a práce	Rozšírenie ponuky komerčných služieb (obchod s potravinami, resp. zmiešaný tovar) a lokálnych pracovných príležitostí	Opatrenie 5.2: Zvýšenie konkurencieschopnosti podnikov na vidieku
		Sieťovanie podnikateľských subjektov a posilňovanie verejno-súkromných partnerstiev	Opatrenie 5.2: Zvýšenie konkurencieschopnosti podnikov na vidieku
		Priestor pre inovácie vo výrobní sfére	Opatrenie 3.2: Podporiť inovačné aktivity a technologické transfery s vyššou pridanou hodnotou v podnikoch
		Výroba a predaj lokálnych produktov	Opatrenie 5.2: Zvýšenie konkurencieschopnosti podnikov na vidieku
		Vytváranie podmienok pre podnikanie	Opatrenie 5.2: Zvýšenie konkurencieschopnosti

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022

3 Využitie potenciálu pre rozvoj CR		prostredníctvom využívania obecného majetku	podnikov na vidieku
		Zvyšovanie kvality ľudských zdrojov ďalším vzdelávaním	10. Prioritná téma: Predchádzanie dlhodobej nezamestnanosti
		Rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby	Opatrenie 5.2: Zvýšenie konkurencieschopnosti podnikov na vidieku
		Podpora tvorby nových pracovných miest najmä v malom a strednom podnikaní a službách	Opatrenie 5.2: Zvýšenie konkurencieschopnosti podnikov na vidieku
	3.1 Zvýšiť atraktivitu a vzhľad obce	Revitalizácia verejnej zelene a prvkov drobnej architektúry	Opatrenie 1.1: Zlepšenie krajinej štruktúry
		Úprava prostredia pri minerálnych prameňoch	Opatrenie 1.1: Záchrana a obnova turistických atrakcií
		Údržba a čistenie korýt miestnych potokov	Opatrenie 2.2: Zvýšenie prevencie pred povodňami
		Regenerácia rómskej osady	
		Obnova sakrálnych pamiatok v obci	
	3.2 Zhodnotiť prírodný a kultúrno-historický potenciál	Exkurzie do banskej lokality - priblíženie banskej histórie obce	
		Zriadenie pamätnej izby – história baníctva v obci, folklór	
		Rozvoj a uchovávanie kultúrnych tradícií a folklóru	
		Rozvoj kultúrneho povedomia a tradície u rómskej mládeže	
		Spracovanie ročného programu kultúrnych podujatí na mikroregionálnej úrovni	
		Úprava okolia minerálnych prameňov, osadenie prvkov drobnej architektúry v ich okolí a ich začlenenie do turistických a náučných chodníkov a cyklochodníkov	
	3.3 Podpora rozvoja cestovného ruchu	Inovácie v cestovnom ruchu - zážitková turistika zameraná na rozvoj gastronomickej tradície (kapusta a papcún)	
		Vybudovanie rekreačnej lokality v časti Pod dubom a Na Bani	
		Vybudovanie cyklotrás a ich napojenie na existujúce	

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022

		cyklotrasy v okolí	
		Budovanie náučných, turistických a jazdeckých chodníkov	
		Podpora rozvoja agroturistiky a vidieckeho CR	
		Rekonštrukcia infraštruktúry CR v obci	
		Rekonštrukcia supraštruktúry CR v obci	
		Vydávanie propagačných materiálov o obci	
		Rozvoj cezhraničnej spolupráce	
		Zvýšiť domácu a cezhraničnú spoluprácu obce	
		Zefektívnenie spolupráce s okolitými obcami na mikroregionálnej úrovni	
		Zefektívnenie spolupráce s okresným mestom na regionálnej úrovni	

Prameň: vlastné spracovanie

ČASŤ D. REALIZAČNÁ ČASŤ

Pre úspešnú realizáciu stratégie je nutné nastaviť implementačný rámec, ktorý určuje spôsob, ako majú byť stanovené ciele naplnené. Táto časť upresňuje inštitucionálne a organizačné zabezpečenie implementácie stratégie. Ciele, priority aj jednotlivé opatrenia sa naplňajú prostredníctvom projektov. Preto je nutné stanoviť si konkrétne aktivity, ktoré sa musia zrealizovať. Tieto aktivity sú rozpracované v akčnom pláne. Akčný plán by mal byť každý rok hodnotený a aktualizovaný. Pri tvorbe a aktualizácii akčného plánu by mali byť prítomní rôzni aktéri, minimálne poslanci obecného zastupiteľstva, starosta, zástupcovia mimovládnych organizácií a významných podnikateľov, aktívni obyvatelia. Preto v rámci informovania a komunikácie samosprávy s verejnosťou budú každý rok konané verejné prerokovania. Okrem toho budú vydávané tlačové a internetové správy, rozhlasové správy, ktoré budú informovať o realizácii jednotlivých projektov a aktivít. Týmto bude docieľaná nielen informovanosť obyvateľov, ale bude posilnená komunikácia a propagácia programu rozvoja. Samospráva bude využívať aj ďalšie kanály pre prezentovanie stratégie.

Tabuľka 37 Komunikačný plán pre fázu realizácie PHSR

P. č.	Časový rámec	Miesto konania	Cieľová skupina	Forma	Téma, ciele	Vstupné údaje	Výstupy
1	01 - 02. mesiac každý rok	obec	obyvatelia, podnikateľské subjekty a iné organizácie pôsobiace v obci	verejné prerokovanie	prezentácia a pripomienkovanie monitorovacej správy, pripomienkovanie k akčnému plánu	monitorovací a správa	monitorovacia správa, vysoká účasť verejnosti na verejnom zhromaždení
2	priebežne	obec, mikroregión, región	obyvatelia	tlačová správa	informovanie o zrealizovaných aktivitách a projektoch	informácie o projektoch a aktivitách	tlačové správy v mikroregionálnych a regionálnych novinách
3	priebežne	obec, mikroregión, región	obyvatelia	správa na webových portáloch	informovanie o zrealizovaných aktivitách a projektoch	informácie o projektoch a aktivitách	internetové správy na stránke obce, mikroregiónu, iných relevantných stránok
4	každé 3 roky	obec	obyvatelia	prieskum verejnej mienky	prieskum zameraný na súčasný stav, hodnotenie dosiahnutých zmien a na budúci rozvoj obce		analýza prieskumu

Prameň: vlastné spracovanie

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022**

Pri príprave projektov a aktivít je nutné si stanoviť aj kritériá výberu, ktoré by mali slúžiť pri rozhodovaní sa, či projekt realizovať v danom čase, spôsobom a danými prostriedkami. Aké bude mať výhody pre obec, prípadne aké riziká môžu plynúť z jeho realizácie, resp. nerealizácie. K tomuto slúžia výberové kritériá, resp. otázky, ktoré by si vedenie samosprávy, resp. garanti projektu mali vždy klásť. Bližšie sú rozpracované v Hodnotiacich tabuľkách pre výber projektov (Príloha 2). Okrem týchto otázok sú v podmienkach pri viaczdrojovom financovaní stanovované aj ďalšie kritériá. Pre zhodnotenie kvality PHSR obce je možné využiť kritériá, ktoré zhodnotí externý hodnotiteľ a pridelí im bodové hodnotenie. Na základe tohto hodnotenia je možné v priebehu trvania stratégie zlepšiť. Kritériá sú stanovené nasledovne.

Tabuľka 38 Kritériá hodnotenia PHSR

P. č.	Kritérium	Bod y	Rozsah bodového hodnotenia	Poznámka
1	Miera zapojenia všetkých aktérov do procesu tvorby PHSR (princíp participácie)		0 – 3	
2	Súlad navrhovanej stratégie s potenciálom územia/zdrojmi		0 – 5	
3	Komplexnosť navrhovaných opatrení (realizovaných prostredníctvom projektov a aktivít) vzhľadom na stanovené ciele (Je možné dosiahnuť stanovené ciele na základe stanovených opatrení a zoznamu projektov a aktivít?)		0 – 5	Prosím konkretizovať, ktoré ciele a opatrenia
4	Väzby dokumentu na iné strategické dokumenty na miestnej, regionálnej a národnej úrovni		0 – 3	
5	Zrozumiteľnosť a efektívnosť postupov monitorovania a hodnotenia		0 – 4	
	spolu		20	

Prameň: vlastné spracovanie

1 AKČNÝ PLÁN

Akčný plán predstavuje plán na najbližšie 2 až 3 roky, v ktorom si obec Švábovce naplánovala realizáciu 3 projektov. Každý rok sa monitoruje napĺňanie tohto plánu a tento sa aktualizuje – t.j. postupne sa do neho pridávajú projekty zo Súhrnného prehľadu projektových zámerov obce Švábovce. Okrem napláňovaných cieľov sa v obci realizujú aj ďalšie aktivity, ktoré v pláne nie sú, ale prispievajú k napĺňaniu stratégie a mali by byť aj vyhodnocované v rámci každoročného monitorovania.

Za realizáciu jednotlivých projektov je zodpovedný garant projektu. V akčnom pláne väčšinou ako garant vystupuje obec, preto starosta pri každom realizovanom projekte určí zodpovednú osobu, ktorá bude dohliadať na realizáciu projektu. V prípade, že má obec

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022

partnera, je nevyhnutné stanoviť z každej inštitúcie zodpovedné osoby, aby bola zabezpečená komunikácia a tým sa predišlo zbytočným prierahom a možným problémom. Nefungujúca komunikácia a nestanovenie zodpovednosti konkrétnej osoby pre konkrétne úlohy sú najčastejšími dôvodmi zlyhania projektov.

Tabuľka 39 Akčný plán obce Švábovce

1. Rekonštrukcia miestnych komunikácií v časti Baňa	Termín realizácie (od - do)	2015-2017
	Zodpovedný	Obec Švábovce
	Predpokladané náklady	200 000 EUR
	Zdroj financovania	vlastné zdroje + EŠIF
	Ukazovateľ výstupu	Dĺžka zrekonštruovaných alebo dobudovaných chodníkov, cyklochodníkov, ciest
	Riziká/ohrozenia	neschválenie ŽoNFP
	Kľúčové kroky	Projekt. dok. , stavebné povolenie
	Napĺňanie opatrenia PHSR VÚC	Opatrenie 1.6: Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia ciest
2. Výbudovanie verejných WC v centre obce	Termín realizácie (od - do)	2015
	Zodpovedný	Obec Švábovce
	Predpokladané náklady	20 000 EUR
	Zdroj financovania	vlastné zdroje
	Ukazovateľ výstupu	Počet novovytvorených, resp. rozšírených služieb, Počet realizovaných projektov zameraných na zvýšenie kvality služieb poskytovaných obcou
	Riziká/ohrozenia	
	Kľúčové kroky	Projekt. dok., stavebné povolenie
	Napĺňanie opatrenia PHSR VÚC	
3. Výstavba detských ihrísk vo všetkých častiach obce	Termín realizácie (od - do)	2015
	Zodpovedný	Obec Švábovce
	Predpokladané náklady	15 000 EUR
	Zdroj financovania	vlastné zdroje a granty
	Ukazovateľ výstupu	Počet novovytvorených, rozšírených alebo rekonštruovaných priestorov pre voľnočasové aktivity (športové, kultúrne, spoločenské)
	Riziká/ohrozenia	neschválenie grantov
	Kľúčové kroky	Projekt. dok., stavebné povolenie
	Napĺňanie opatrenia PHSR VÚC	Opatrenie 2.1: Sprístupnenie športovísk pre verejnosť

Prameň: vlastné spracovanie

2 MONITOROVANIE A HODNOTENIE STRATÉGIE

Aby stratégia bola aj naozaj napĺňaná a neostala len nerealizovaným strategickým dokumentom, je potrebné sledovať pokrok v napĺňaní stratégie a prispôbiť ďalšie aktivity

podľa reálnych potrieb. Tieto potreby je možné sledovať práve v procese monitorovania, kedy sa hodnotí pokrok v napĺňaní jednotlivých cieľov na základe sledovania monitorovacích ukazovateľov. Indikátory umožňujú sledovať pokrok v napĺňaní stratégie. Pre monitorovanie napĺňania opatrení používame indikátory výstupu, pre hodnotenie napĺňania globálnych cieľov indikátory výsledku, ktoré hodnotia dlhodobý efekt realizovaných aktivít na celkový rozvoj obce.

Monitorovanie prebieha raz ročne, kde sa na konci sledovaného obdobia vypracuje monitorovacia správa, ktorá bude pozostávať z krátkeho popisu aktivít, ktoré sa v obci realizovali počas roka a definovanie ich nadväznosti na stanovenú stratégiu. Ďalej bude sledovať napĺňanie stanovených monitorovacích ukazovateľov. Samospráva každý rok spracuje do monitorovacej správy pripomienky úradu, poslancov, verejnosti. Monitorovacia správa (Príloha 2) tvorí podklad aj pre plánovanie ďalších aktivít a aktualizáciu Akčného plánu, preto by bolo vhodné ju spracovávať v čase prípravy a schvaľovania rozpočtu pre ďalší rok. Za spracovanie monitorovacích správ je zodpovedná samospráva (obecný úrad a starosta), pokiaľ nebude zriadená iná organizácia/komisia, ktorá bude mať v kompetencii napĺňanie stratégie. Monitorovacie správy budú predkladané a schvaľované obecným zastupiteľstvom obce do 31.4. nasledujúceho roku a následne budú predložené vyššiemu územnému celku.

Hodnotiaci proces zbilancuje naplnenie jednotlivých cieľov na základe realizovaných aktivít v území. Hodnotenie napĺňania cieľov stratégie prebehne raz v priebehu trvania stratégie (v polovici trvania stratégie), na základe výsledkov hodnotenia bude aktualizovaný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Švábovce, a ďalšie hodnotenie prebehne na konci realizácie stratégie. Výsledky záverečného hodnotenia budú tvoriť podklad pre plánovanie ďalšej stratégie. Hodnotenie bude zabezpečované samosprávou, príp. organizáciou/komisiou, pričom by bolo vhodné do hodnotenia zapojiť externého hodnotiteľa kvôli zabezpečeniu objektívneho zhodnotenia situácie.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022

Tabuľka 40 Zoznam ukazovateľov prioritných oblastí a opatrení PHSR

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Definícia	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota 2015	Cieľová hodnota 2022
Priorita 1 Rozvoj technickej infraštruktúry						
výsledkový	Percento obyvateľstva využívajúceho prvky novej, resp. zrekonštruovanej, občianskej vybavenosti	súhrnný indikátor napojenosti domácností na prvky technickej infraštruktúry, ktorá bola buď dobudovaná, alebo prešla rekonštrukciou (výpočet ako priemer čiastkových napojeností)	štatistika projektov	%	0	30%
výsledkový	Náklady spojené s údržbou a prevádzkou prvkov technickej infraštruktúry	ročne	rozpočet obce	Eur/rok		5
výsledkový	Nehodovosť v obci		štatistika PZ	abs.	5	2
výsledkový	Percento elektrickej energie vyrobenej z OZE spotrebovanej vo verejnej sieti		rozpočet obce	%	0	5
Opatrenie 1.1 Zlepšenie stavu dopravnej infraštruktúry						
výstupový	Dĺžka zrekonštruovaných alebo dobudovaných chodníkov, cyklochodníkov, ciest	jednotlivé dĺžky sa napočítajú	štatistika obce	m	0	4000
výstupový	Počet novovytvorených miest na státie		štatistika obce (kolaudačné správy)	abs.	0	10
výstupový	Počet doplneného dopravného značenia v obci		štatistika obce	abs.	0	25
výstupový	Počet realizovaných pasportizácií dopravného značenia		štatistika obce	abs.	0	2
výstupový	Pokrytie obecným rozhlasom	percento ulíc pokrytých modernizovaným obecným rozhlasom z celkového počtu ulíc	štatistika obce	%	0	80
Opatrenie 1.2 Skvalitnenie stavu základnej infraštruktúry						
výstupový	Dĺžka preložených elektrických sietí do zeme	jednotlivé dĺžky sa napočítavajú	štatistika projektov (kolaudačné správy)	m	0	2000
výstupový	Dĺžka a komplexnosť vybudovaných inžinierskych sietí	jednotlivé dĺžky sa napočítavajú, komplexnosť meraná ako percento zavedených sietí k celkovému počtu potrebných sietí (t.j. verejný vodovod, kanalizácia, zemný plyn, pevná telekomunikačná sieť (telefón, internet), káblový televízny rozvod	štatistika projektov (kolaudačné správy)	m, %	0	10

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022**

výstupový	Počet realizovaných projektov telekomunikačných služieb		štatistika projektov (kolaudačné správy)	abs.	0	1
výstupový	Pokrytie úsporným verejným osvetlením a obecným rozhlasom	percento ulíc pokrytých modernizovaným obecným rozhlasom a verejným osvetlením z celkového počtu ulíc	štatistika projektov (kolaudačné správy)	%	0	70
výstupový	Počet realizovaných projektov zavádzajúcich obnoviteľné zdroje energie		štatistika projektov (kolaudačné správy)	abs.		1
Priorita 2 Rozvoj ľudského a ekonomického potenciálu						
výsledkový	Percento obyvateľov využívajúcich nové služby		štatistika obce, kolaudačná správa	m2		
výsledkový	Percento obyvateľov zapojených v aktivitách v obci (členovia spolkov, združení, organizátori aktivít a realizátori projektov, účastníci)		štatistika a účtovníctvo obce			10%
výsledkový	Vytáženosť objektov a zariadení pre voľno časové a športovo-rekreačné aktivity		štatistika projektov	abs.	0	40%
výsledkový	Počet novovytvorených pracovných miest, podnikov		štatistika projektov	abs.	0	
výsledkový	Tržby z predaja lokálnej produkcie					
Opatrenie 2.1 Zlepšenie dostupnosti služieb občianskej vybavenosti						
výstupový	Počet novovytvorených, resp. rozšírených služieb		štatistika obce	abs.	0	3
výstupový	Počet realizovaných projektov zameraných na zvýšenie kvality služieb poskytovaných obcou		štatistika obce	abs.	0	2
výstupový	Počet zavedených technológií a realizovaných aktivít na rozšírenie komunikačných kanálov obce		štatistika obce	abs.	0	2
Opatrenie 2.2 Rozvoj a podpora športových a voľnočasových aktivít, zvyšovanie lokálnej identity						
výstupový	Počet novovytvorených, rozšírených alebo rekonštruovaných priestorov pre voľnočasové aktivity (športové, kultúrne, spoločenské)		štatistika obce	abs.	0	2
výstupový	Počet realizovaných projektov zameraných na aktivizáciu		štatistika obce	abs.	0	1

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022

	a integráciu rôznych skupín obyvateľstva					
výstupový	Počet realizovaných projektov vzdelávania		štatistika obce	abs.	0	1
výstupový	Počet účastníkov vzdelávania		prezenčné listiny	abs.	0	100
Opatrenie 2.3 Podpora miestnej ekonomiky, lokálnych produktov a práce						
výstupový	Počet komerčných služieb v obci		ŽR SR, OR SR, obec	abs.	0	
výstupový	Počet novovytvorených pracovných príležitostí v obci		štatistiky firiem, ÚPSVAR	abs.	0	10
výstupový	Počet vytvorených partnerstiev		štatistiky firiem, obce	abs.	0	1
výstupový	Počet inovatívnych projektov výroby, výroby lokálnych produktov, ekologizácie poľnohospodárstva a priem. výroby		štatistiky lokálnych firiem produkujúcich miestne tovary a služby	abs.	0	2
výstupový	Počet projektov vzdelávania		štatistiky firiem, obce, ÚPSVAR	abs.	0	20
Priorita 3 Využitie potenciálu pre rozvoj CR						
výsledkový	Počet návštevníkov a účastníkov akcií		štatistika organizácií realizujúcich akcie	abs.	0	1500
výsledkový	Počet prenocovaní v obci (za rok)		štatistika obce (na základe odvedenej miestnej dane za ubytovanie)	abs.	0	2500
výsledkový	Počet ľudí využívajúcich zariadenia a objekty		štatistika obce	abs.	0	
výsledkový	Percento obyvateľov využívajúcich revitalizované prostredie a objekty		štatistika obce	%	0	30
Opatrenie 3.1 Zvýšiť atraktivitu a vzhľad obce						
výstupový	Počet realizovaných projektov revitalizácie prostredia,		štatistika obce	abs.	0	2
výstupový	Počet realizovaných projektov úpravy a regenerácie prvkov drobnej architektúry, pamiatok, sídiel		štatistika obce	abs.	0	5
Opatrenie 3.2 Zhodnotiť prírodný a kultúrno-historický potenciál						
výstupový	Počet aktivít pre zhodnotenie historického potenciálu obce		štatistika organizácií realizujúcich akcie	abs.	0	4

**PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022**

výstupový	Počet realizovaných aktivít rozvíjajúcich tradície		štatistika organizácií realizujúcich akcie	abs.	0	2
výstupový	Počet účastníkov a návštevníkov organizovaných akcií v obci		štatistika organizácií realizujúcich akcie	abs.	0	2000
výstupový	Počet realizovaných aktivít zameraných na rozvoj kultúrneho povedomia		štatistika organizácií realizujúcich akcie	abs.	0	3
výstupový	Počet vytvorených programov a sprievodcov so začlenenými akciami a prvkami z obce		štatistika organizácií realizujúcich akcie	abs.	0	2
Opatrenie 3.3 Podpora rozvoja cestovného ruchu						
výstupový	Počet realizovaných aktivít pre tvorbu inovatívnych produktov v cestovnom ruchu		štatistika organizácií realizujúcich akcie	abs.	0	1
výstupový	Počet novovytvorených rekreačných, ubytovacích a stravovacích zariadení		štatistika obce a prevádzkovateľov služieb, kolaudačné rozhodnutia	abs.	0	
výstupový	Dĺžka vybudovaných cyklochodníkov napojených na regionálne cyklotrasy, náučných, turistických a jazdeckých chodníkov	dĺžky sa napočítajú	štatistika obce, kolaudačné rozhodnutia	m	0	3000
výstupový	Počet realizovaných projektov spolupráce		štatistika obce	abs.	0	2
výstupový	Počet a typ vytvorených propagačných materiálov		štatistika obce	abs.	0	15

Prameň: vlastné spracovanie

ČASŤ E. FINANČNÁ ČASŤ

1 INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN OBCE ŠVÁBOVCE

Kapitola súvisiaca s finančným plánom obce je nevyhnutnou a dôležitou súčasťou Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Švábovce. Obec plánuje svoj rozvoj z pohľadu financií z dlhodobého hľadiska, čo ovplyvňuje mnoho faktorov. Preto je tento finančný plán indikatívny, vytvorený na základe odhadov možných nákladov projektových zámerov, ktoré si obec naplánovala v rámci programovej časti. Je potrebné brať do úvahy, že do finančného plánovania vstupujú viaceré faktory, ako každoročný príjem do rozpočtu obce (daňový ako aj nedaňový), možnosti a podmienky financovania z Európskych štrukturálnych a investičných fondov ako aj ďalších fondov a grantov, harmonogramy výziev, podmienky bankových úverov a pod.

Tabuľka 41 Indikatívny rozpočet - sumarizácia

priorita /rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	spolu
Kvalita bývania a dopravná dostupnosť	66 667 €	186 667 €	406 000 €	356 000 €	356 000 €	162 667 €	26 000 €		1 560 000 €
Miestna ekonomika a služby	17 500 €	67 500 €	50 000 €	90 833 €	90 833 €	83 333 €			400 000 €
Atraktivita obce a život v nej	2 500 €	5 167 €	400 167 €	400 167 €	397 500 €	12 500 €			1 218 000 €
spolu	86 667 €	259 333 €	856 167 €	847 000 €	844 333 €	258 500 €	26 000 €	0 €	3 178 000 €

Prameň: vlastné spracovanie

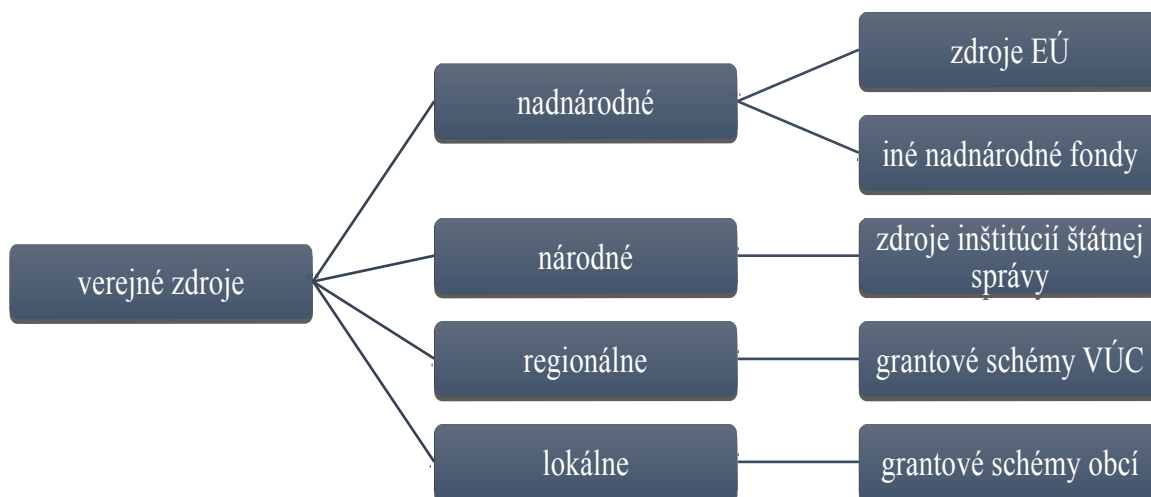
2 VIACZDROJOVÉ FINANCOVANIE PROJEKTOV A AKTIVÍT A MOŽNOSTI FINANCOVANIA PROJEKTOV

Princíp participatívnosti by sa nemal uplatňovať len pri príprave strategického dokumentu, ale aj pri jeho implementácii. Očakáva sa, že nie všetky projekty budú realizované obecnou samosprávou, ale že sa do realizácie zapoja aj ďalšie subjekty, ako je súkromný sektor (napr. v prípade opatrení zameraných na rozvoj ekonomiky, cestovného ruchu, ľudských zdrojov a pod.), tretí sektor (najmä pri projektoch voľno časových aktivít, kultúrno-spoločenského života, komunitného života, ale aj pri zabezpečovaní verejných služieb), subjekty verejnej správy (napr. ÚPSVAR pri vzdelávaní nezamestnaných a pod.). V tom prípade sa očakáva aj viaczdrojové financovanie, ktoré znižuje riziko nerealizovania projektov a teda nenaplnenia stratégie, čo môže vyústiť až do stagnácie rozvoja obce Švábovce.

Pri hľadaní finančných zdrojov je nutné vychádzať z možností, ktoré obec má a povahy aktivity alebo projektu, ktorý je potrebné v obci realizovať. Podľa toho je možné vyhľadať a zvoliť rôzne spôsoby financovania. Možnosti financovania sa dajú zjednodušene rozdeliť na dve skupiny:

1. **Možnosti financovania projektov z verejných zdrojov**, medzi ktoré patria EÚ fondy, národné zdroje, ale tiež regionálne, prípadne lokálne zdroje.
2. **Možnosti financovania projektov zo súkromných zdrojov**. Väčšinou sú to granty poskytované neziskovými organizáciami a súkromnými firmami. Ďalej sú to bankové úvery, sponzoring, vstupné, poplatky a pod.

2.1 FINANCOVANIE Z VEREJNÝCH ZDROJOV

Obrázok 26 Verejné zdroje financovania projektov

Prameň: vlastné spracovanie

Najvýznamnejšími zdrojmi financovania pre obce sú v súčasnom období verejné zdroje, a to najmä **zdroje EÚ**. V programovacom období 2014 – 2020 sú pripravené možnosti spolufinancovať určité projektové zámery z **Politiky súdržnosti** prostredníctvom **Európskych štrukturálnych a investičných fondov**, ktoré spolu s príspevkom zo Štátneho rozpočtu SR, umožňujú realizovať na jednej strane investične náročné projekty ako aj projekty zamerané na ľudské zdroje, kultúru a pod. Rôzne subjekty z verejného, súkromného ako i tretieho sektora môžu žiadať o nenávratný finančný príspevok v závislosti od projektu z týchto operačných programov (uvedené spolu s Riadiacimi orgánmi, ktoré sú za program zodpovedné):

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022

- Integrovaný regionálny OP MPRV SR
- Program rozvoja vidieka MPRV SR
- Ľudské zdroje MPSVR SR
- Kvalita životného prostredia MŽP SR
- Výskum a inovácie MŠVVŠ SR
- Integrovaná infraštruktúra MDVRR SR
- Efektívna verejná správa MV SR
- Rybné hospodárstvo MPRV SR

Ďalšími možnosťami pre získanie finančných prostriedkov z EÚ predstavujú programy **Európskej územnej spolupráce a komunitárne programy**.

Čo sa týka Európskej územnej spolupráce, každý z programov je zameraný na rozvoj spolupráce, takže základnou podmienkou je mať aspoň jedného partnera s oprávnených krajín alebo regiónov. Okrem toho má každý program svoje priority, opatrenia a skupiny aktivít, ktoré podporuje. a to buď **Programy cezhraničnej spolupráce** (Riadiacim orgánom je MPRV SR): SK - CZ 2014 – 2020, SK - AT 2014 – 2020, PL - SK 2014 – 2020, SK - HU 2014 – 2020 a ENI HU - SK - RO - UA 2014 – 2020, ďalej **Programy nadnárodnej spolupráce** (Riadiacim orgánom je ÚV SR): Stredná Európa a ETC Dunaj a **Programy medziregionálnej spolupráce**: INTERREG (MH SR), ESPON (MDVRR SR), INTERACT (BSK/MH SR) a URBACT (MDVRR SR).

Komunitárne programy sa zase zameriavajú na špecifické oblasti a medzinárodnú spoluprácu, pričom tieto programy väčšinou riadi Európska únia. Pre obdobie 2014 – 2020 sú pripravené tieto programy: **Erasmus +** pre oblasť Vzdelávanie, odborná príprava, mládež a šport, **Kreatívna Európa (Creative Europe)** pre oblasť Kultúra, **Program zamestnanosti a sociálnej inovácie (programme for Employment and Social Innovation- EaSI)** pre oblasť Zamestnanosť a sociálna politika, **Program pre konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov COSME** pre oblasť Podnikanie a priemysel, **Horizon 2020** pre oblasť Veda, výskum, inovácie a energetika, **LIFE** pre oblasť Životné prostredie a **Zdravie pre rast (Health for Growth)** pre oblasť Zdravotníctvo.

Okrem zdrojov EÚ existujú aj ďalšie možnosti ako napríklad [a Finančný mechanizmus EHP](#) (EEA grants – granty Islandu, Lichtenštajnska, Nórska).

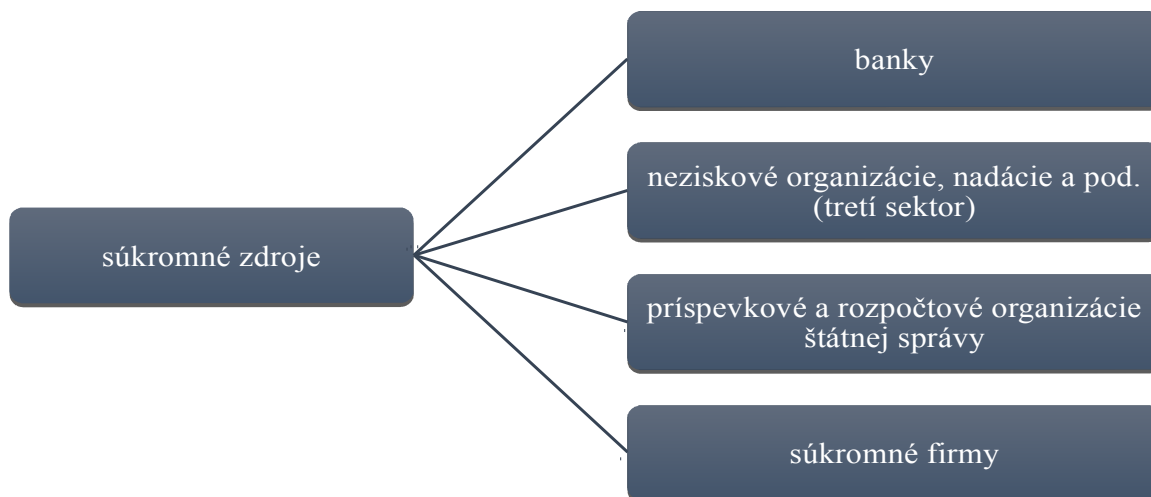
Národné zdroje sú vytvárané jednotlivými rezortmi pre podporu špecifických aktivít. Úrad vlády SR, jednotlivé ministerstvá a ďalšie orgány štátnej správy majú svoje schémy,

ktorými podporujú vybrané aktivity. Najznámejšie verejné zdroje z príspevkových a rozpočtových orgánov sú napríklad , , , a pod., z Úradu vlády SR napr. *Program podpory športu 2015*, či napr. z Ministerstva kultúry SR – *Kultúra znevýhodnených skupín, Nehmotné kultúrne dedičstvo a kultúrno-osvetová činnosť* a pod.

Vyššie územné celky si môžu vytvárať svoje regionálne grantové schémy na podporu určitých oblastí. Napríklad Nitriansky samosprávny kraj má vytvorený nástroj na podporu rozvoja vidieka , Prešovský samosprávny kraj – , alebo Bratislavský samosprávny kraj - *Bratislavská regionálna dotačná schéma na podporu kultúry* a pod.

Možno sa stretnúť aj s príkladmi vlastných grantových schém **na miestnej úrovni**, a to nielen na úrovni väčších miest (napr. Nitrianska komunitná nadácia, Grantový program na primárnu protidrogovú prevenciu a voľnočasové aktivity detí a mládeže Bratislavy), ale napr. aj na úrovni vidieckych obcí – príkladom môže byť obec Hrušov (okres Veľký Krtíš), ktorá si vytvorila grantovú schému pre podporu domácich spolkov a združení, čím aktivizovala miestne spolky a združenia.

2.2 FINANCOVANIE ZO SÚKROMNÝCH ZDROJOV

Obrázok 27 Súkromné zdroje financovania projektov

Prameň: vlastné spracovanie

Súkromné zdroje poskytujú rôzne organizácie, buď pre budovanie dobrého mena spoločensky zodpovednej organizácie, alebo takouto podporou naplňajú svoje poslanie.

Jednak môže ísť o návratný príspevok (úver v banke, zvýhodnená pôžička a pod.), ale tiež o poskytnutie nenávratného finančného príspevku – grantu. Poskytovateľmi na Slovensku sú rôzne organizácie. Granty, ktoré poskytujú sú väčšinou na menšie projekty, ale za to sú jednoduchšie a menej administratívne náročné. Známejšími na Slovensku sú , , , *Nadácia MONDI Business Paper SCP*, *Nadácia EKOPOLIS*, *Nadácia Markíza*, , , , , , *Nadácia Slovenskej sporiteľne*, , a mnohé ďalšie.

Okrem toho aktivity a projekty rozvoja obce môžu podporiť aj domáce firmy prostredníctvom sponzoringu, poskytnutia zariadenia, materiálu a pod.

ZÁVER

Pripravený strategický dokument Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Švábovce na roky 2015 – 2022 reflektuje aktuálne potreby obce pre jej ďalší rozvoj. Bol pripravený v spolupráci rôznych subjektov, ktorých sa rozvoj obce Švábovce dotýka (samospráva, podnikatelia, občania, spolky a združenia). Pri implementácii programu rozvoja je potrebné aj naďalej spolupracovať a komunikovať so všetkými subjektmi, aby bolo možné realizovať naplánované projekty a aktivity a aby sa naplňali stanovené ciele. Vďaka komunikácii bude tiež možné reagovať na prípadné zmeny, ktoré môžu ovplyvniť realizáciu.

PHSR obce Švábovce na roky 2015 – 2022 stanovil strategický rámec, ktorý nadväzuje aj na regionálny strategický dokument (PHSR Prešovského samosprávneho kraja), ale aj na ciele politiky súdržnosti, ktoré si stanovila Slovenská republika v Partnerskej dohode implementovanej prostredníctvom operačných programov. Strategický zámer sa zameriava na 3 oblasti; a to hospodársku, environmentálnu a sociálnu. V rámci týchto oblastí si stanovila 8 opatrení, ktoré sa týkajú jednak dobudovania a modernizácie občianskej vybavenosti, sociálnej infraštruktúry a zvýšenia dostupnosti a kvality služieb, zlepšenia stavu životného prostredia a zefektívnenia využívania energie, ďalej oblasti využívania potenciálu obce pre ekonomický rozvoj, rozvoj komunitného života a v neposlednom rade aj integrácie marginalizovaných skupín obyvateľov. Pre jednotlivé opatrenia boli stanovené monitorovacie indikátory a spôsob, akým sa bude program realizovať a monitorovať.

Tento dokument bol spracovaný v zmysle Zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z. z. a Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, verzia 2.0.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha č. 1 – Dotazník pre prípravu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Príloha č. 2 – Doplnujúce informácie

Tabuľka 42 Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov a zdrojov informácií

Tabuľka 43 Ex-post hodnotenie PHSR obce Švábovce pre programovacie obdobie 2006 – 2015

Tabuľka 44 Súhrnný prehľad projektových zámerov obce Švábovce

Tabuľka 45 Hodnotiace tabuľky pre výber projektov

Formulár Monitorovacej správy

Dotazník pre prípravu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce

Vážená občianka, občan,

Vaša obec spolu s ďalšími susednými obcami potrebujú vypracovať nové strategické dokumenty, v ktorých bude plánovaný ich ďalší rozvoj v rokoch 2014-2020.

Preto sa na Vás obraciame s prosbou o spoluúčasť a spoluprácu pri získavaní Vašich názorov, skúseností, postojov a predstáv o ďalšom smerovaní rozvoja obce. Vďaka nim bude možné vypracovať dokument, ktorý pomôže riešiť Vami stanovené problémy a rozvíjať oblasti, ktoré sú podľa Vás dôležité pre rozvoj.

Vyplnený dotazník, prosím, odovzdajte do zberného boxu, ktorý sa nachádza na Vašom obecnom úrade najneskôr do **21. mája 2014**.

A. OSOBNÉ INFORMÁCIE

1. Pohlavie /vek	Žena	Muž
18-24		
25-34		
35-44		
45-54		
55-64		
65 a viac		

2. Sociálny status	
Zamestnanec	
Podnikateľ	
Nezamestnaný	
Dôchodca	
Študent	
Rodičovská dovolenka	
Iné	

3. Ako dlho v obci	6. Označte, prosím, úroveň spokojnosti s poskytovaním služieb.	Spokojný(á)	Nespokojný(á)
Od narodenia	6.1 Dopravná dostupnosť obce		
Priťahovanie nových zariadení	6.2 Stav chodníkov a ciest		
Priťahovanie nových zariadení pred viac ako 5 rokmi	6.3 Vybavenosť obce kanalizáciou		
Priťahovanie nových zariadení v posledných rokoch	6.4 Vybavenosť obce verejným vodovodom		
	6.5 Vybavenosť obce plynom		
	6.6 Vybavenosť obce elektrinou		
	6.7 Dostupnosť internetovým pripojením		
	6.8 Dostupnosť signálom mobilných operátorov		
	6.9 Stav a upravenosť verejných priestranstiev		
	6.10 Systém zberu komunálneho odpadu		
	6.11 Dostupnosť a kvalita zdravotníckych služieb		
	6.12 Dostupnosť a kvalita predškolských zariadení		
	6.13 Dostupnosť a kvalita vzdelávania		
	6.14 Dostupnosť a kvalita sociálnych zariadení		
	6.15 Možnosti športového vyžitia		
	6.16 Možnosti kultúrneho vyžitia		
	6.17 Možnosti pre rekreáciu		
	6.18 Množstvo kultúrno-spoločenských aktivít		
	6.19 Možnosti stravovania a pohostinstva		
	6.20 Možnosti komerčných služieb (napr. poštové a finančné služby, skrášľovacie služby, automoto servis pod.)		
	6.21 Stav obecnej knižnice		
	6.22 Požiarna ochrana		
	6.23 Činnosť obecnej polície		
	6.24 Stav domu smútku		

B. MIESTO BÝVANIA

4. Čo sa Vám na živote vo Vašej obci najviac páči?	
4.1 Život je tu pokojnejší ako v meste.	
4.2 Ľudia sa tu viac zaujímajú jeden o druhého ako v meste.	
4.3 Môžem sa tu lepšie realizovať, naplňovať svoje plány.	
4.4 Blízky kontakt s prírodou.	
4.5 Mám tu rodinu a blízkych priateľov.	
4.6 Iné:	

5. Čo sa Vám na živote vo Vašej obci, naopak, nepáči?	Súhlasím
5.1 Málo pracovných príležitostí.	
5.2 Horšia kvalita a nedostatok služieb a tovarov ako v meste.	
5.3 Za všetkým treba dochádzať do mesta.	
5.4 Nie je tu vytváraný priestor na	

7. Doplníte, prosím, ktoré služby sú podľa Vás nedostatočné a chýbajú Vám:

.....
.....

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022

sebarealizáciu.	
5.5 Znečistené životné prostredie.	
5.6 Ľudia sa nechcú zapájať do spoločenského života a tak sa tu nič nedeje.	
5.7 Iné:	

D. PRÁCA

8. Ste spokojný(á) s pracovnými možnosťami v obci?	Spokojný(á)	Nespokojný(á)
8.1 Pre mladých		
8.2 Pre ženy		
8.3 Pre mužov		

9. V ktorom odvetví by podľa Vás bol najpotrebnejší vznik nových pracovných príležitostí?	
9.1 V poľnohospodárstve, vinárstve, lesníctve	
9.2 V potravinárskom sektore	
9.3 V priemysle	
9.4 V stavebníctve	
9.5 V remeselnej výrobe	
9.6 V obchode a komerčných službách	
9.7 V cestovnom ruchu	
9.8 Vo verejnej správe	
9.9 V sociálnej oblasti	
9.10 V inej sfére:	

10. Pre ktorú oblasť považujú uvedené príležitosti za čo by ste prednostne využili finančné prostriedky obce?	
10.1 Žiaľ dostupnosť regiónu	
10.2 Na obnovu budov a zariadení, resp. rekonštrukciu infraštruktúry	
10.3 Na obnovu verejných priestorov pre kultúrno-spoločenský	
10.4 Na kultúrno-spoločenské a športové aktivity	
10.5 Na zlepšenie životného prostredia	
10.6 Na podporu rozvoja výroby	
10.7 Na podporu rozvoja služieb	
10.8 Na podporu rozvoja cestovného ruchu a rekreáciu	
10.9 Na podporu poľnohospodárstva, vinárstva, potravinárstva	
10.10 Na podporu tvorby pracovných miest v iných oblastiach	
10.11 Na rozvoj špecifických sociálnych skupín (mládež, dôchodcovia, nezamestnaní a pod.)	
10.12 Iné:	

E. SOCIÁLNY PRIESTOR

11. Ako by ste charakterizovali:	
11.1 medziľudské vzťahy v obci	
11.2 vaše susedské vzťahy	

12. Zaujímate sa o dianie:	
12.1 v obci	

13. Prosím, vyjadrite sa k týmto výrokom podľa situácie vo Vašom okolí	
13.1 Obyvatelia majú dostatok príležitostí k spoločenským kontaktom	
13.2 Obyvatelia majú dostatok možností na sebarealizáciu.	
13.3 Obyvatelia sú aktívni a snažia sa zatraktívniť život v obci, či spríjemniť prostredie.	
13.4 V obci existuje len pár jedincov, ktorí sa snažia, ale väčšina obyvateľstva je pasívna a nezaujíma sa o život v obci.	
13.5 Obyvatelia sú väčšinou k svojmu okoliu ľahostajní.	
13.6 Niektorí obyvatelia kazia snahu iných.	

14. Odkiaľ získavate väčšinu informácií o dianí v obci?		15. Ste ochotný(á) podieľať sa na aktivitách v obci?	
14.1 Z obecného rozhlasu, tlačovín, úradnej tabule		15.1 Áno, a aj som aktívny(a) v spolku, združení	
14.2 Zo zastupiteľstiev, verejných zhromaždení		15.2 Áno, som ochotný(á), ale zatiaľ aktívny(a) nie som.	
14.3 Od starostu a poslancov		15.3 Bol by som ochotný(á), ale neviem ako by som mohol.	
14.4 Na ulici, v obchode, od susedov, v kostole		15.4 Nie, je mi to jedno.	
14.5 Z internetu			
14.6 Iné:			

17. Ako si predstavujete budúcnosť Vašej obce?	
17.1 Obec bude známa v širokom okolí vďaka rozvinutému vidieckemu cestovnému ruchu založenom na lokálnych produktoch a službách. Domácim obyvateľom bude poskytovať príjemný priestor pre bývanie založenom na tradičnom vidieckom štýle.	
17.2 Obec bude predovšetkým príjemným miestom pre bývanie s dostupnými a kvalitnými službami, atraktívnym vzhľadom a kvalitným životným prostredím s bohatým kultúrno-spoločenským životom.	
17.3 Obec bude predovšetkým príjemným miestom pre bývanie s dostupnými a kvalitnými službami s dostatkom pracovných príležitostí pre domácich obyvateľov.	
17.4 Obec bude vďaka svojej dostupnosti a infraštruktúrnej vybavenosti centrom pre investičné výrobné aktivity, ktoré budú poskytovať prácu nielen domácim obyvateľom, ale aj obyvateľom mimo obce.	
17.5 Ak máte inú predstavu, uveďte ju prosím:	

Ďakujeme za Vašu spoluprácu, trpezlivosť a Vaše podnetné

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA
OBCE ŠVÁBOVCE NA OBDOBIE ROKOV 2015 – 2022

návrhy.

Tabuľka 42 Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov a zdrojov informácií

Názov dokumentu / Zdroj dát	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu / dát	Oblasť dát / téma	Webová stránka
Metodika na vypracovanie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VUC, verzia 2.0	Platná od Februára 2015	národná		
Štatistický úrad SR	-	národná	Demografia, prírodné zdroje	www.statistics.sk
SODB 1991, 2001, 2011	-	národná	Demografia, ekonomická situácia, sociálna a technická infraštruktúra	www.statistics.sk
Živnostenský register SR, Obchodný register SR	-	národná	Ekonomická situácia	www.orsr.sk, www.zrsr.sk
Vyhl. č. 81/1998 Z. z. zo dňa 3.3.1998	platná od 1.5.1998	národná	Životné prostredie	
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Trnávka	2008 - 2015	miestna	Ex-post hodnotenie	
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trnavského samosprávneho kraja na roky 2009 – 2015	2009 – 2015	regionálna	Súlad programu s regionálnym strategickým dokumentom	
Partnerská dohoda o využívaní európskych štrukturálnych a investičných fondov v rokoch 2014-2020 a súvisiace operačné programy	2014 – 2022	národná	Finančný plán	www.partnerskadohoda.gov.sk
Metodický pokyn CKO č. 17, verzia 1	Od 2015	národná	Merateľné ukazovatele	http://www.partnerskadohoda.gov.sk/metodicke-pokyny-cko/

Prameň: vlastné spracovanie

[illegible]

PRÍLOHA č. 2 Doplnujúce informácie

[illegible]

PRÍLOHA č. 2 Doplnujúce informácie

[illegible]

PRÍLOHA č. 2 Doplnujúce informácie

[illegible]

PRÍLOHA č. 2 Doplnujúce informácie

[illegible]

PRÍLOHA č. 2 Doplnujúce informácie

Realizátor	Opatrenie PUISR obce	Opatrenie PUIS															
obec Švábovce	Cieľ 6.5.2. Trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu	Sprístupnenie športovísk pre verejnosť															
obec Švábovce	Cieľ 6.5.2. Trvalé skvalitňovanie	Podpora a koordinácia športových aktivít															

Prameň: vlastné spracovanie

Tabuľka 44 Súhrnný prehľad projektových zámerov obce Švábovce

č	Opatrenie PHSR	Názov projektu / aktivity	Zodpovedný	Klasifikácia stavby	Priorita	Termín realizácie projektu		Predpokladané náklady
						od	do	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	1.1 Zlepšenie stavu dopravnej infraštruktúry	Rekonštrukcia a dobudovanie chodníkov pri miestnych komunikáciách a štátnej ceste	obec Švábovce	2112 Miestne komunikácie	vysoká	2017	2019	300 000 EUR
2	1.1 Zlepšenie stavu dopravnej infraštruktúry	Rekonštrukcia miestnych komunikácií v časti Baňa	obec Švábovce	2113 Miestne komunikácie	vysoká	2016	2017	600 000 EUR
3	1.1 Zlepšenie stavu dopravnej infraštruktúry	Vybudovanie chodníka/cyklochodníka popri štátnej ceste medzi susednými obcami	obec Švábovce	2114 Miestne komunikácie	vysoká	2017	2019	250 000 EUR
4	1.1 Zlepšenie stavu dopravnej infraštruktúry	Rozšírenie parkovacích kapacít v niektorých častiach obce	obec Švábovce	2115 Miestne komunikácie	stredná	2018	2020	50 000 EUR
5	1.1 Zlepšenie stavu dopravnej infraštruktúry	Pasportizácia dopravného značenia a jeho doplnenie v obci	obec Švábovce		vysoká	2017	2019	30 000 EUR
6	1.2 Skvalitnenie stavu základnej infraštruktúry	Prekládka el. siete do zeme v centre obce	obec Švábovce	2224 Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	nízka	2018	2021	
7	1.2 Skvalitnenie stavu základnej infraštruktúry	Budovanie inžinierskych sietí IBV SAD, Baňa, Dolinka, Lúčky	obec Švábovce	222 Miestne potrubné a káblové rozvody, 2112 Miestne komunikácie	stredná	2016	2020	600 000 EUR
8	1.2 Skvalitnenie stavu základnej infraštruktúry	Rozšírenie kapacít pripojenia na internet a ostatné telekomunikačné služby	obec Švábovce	2224 Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	vysoká	2016	2017	
9	1.2 Skvalitnenie stavu základnej infraštruktúry	Rekonštrukcia verejného osvetlenia v centre a jeho rozšírenie do nových častí obce	obec Švábovce		stredná	2017	2021	100 000 EUR
10	1.2 Skvalitnenie stavu základnej infraštruktúry	Rekonštrukcia a budovanie obecného rozhlasu	obec Švábovce		stredná	2017	2021	30 000 EUR
11	1.2 Skvalitnenie stavu základnej infraštruktúry	Podpora zavádzania obnoviteľných zdrojov energie (slnečná, veterná)	obec Švábovce		nízka	2019	2021	
12	2.1 Zlepšenie dostupnosti služieb občianskej vybavenosti	Rozšírenie ponuky sociálnych služieb pre seniorov	obec Švábovce		stredná	2018	2020	
13	2.1 Zlepšenie dostupnosti služieb občianskej vybavenosti	Zvyšovanie štandardu zdravotníckeho zariadenia	obec Švábovce	1264 Nemocničné budovy a zdravotnícke zariadenia	stredná	2018	2020	100 000 EUR

PRÍLOHA č. 2 Doplnujúce informácie

14	2.1 Zlepšenie dostupnosti služieb občianskej vybavenosti	Rozvoj informačných a komunikačných kanálov obce	obec Švábovce		stredná	2018	2020	
15	2.1 Zlepšenie dostupnosti služieb občianskej vybavenosti	Efektívne riadenie a komunikácia samosprávy s občanmi a podnikateľmi	obec Švábovce		nízka	2018	2021	
16	2.1 Zlepšenie dostupnosti služieb občianskej vybavenosti	Rekonštrukcia zdravotníckej v ZŠ	obec Švábovce	1263 Školy, univerzity a budovy na vzdelávanie	stredná	2018	2020	150 000 EUR
17	2.1 Zlepšenie dostupnosti služieb občianskej vybavenosti	Vybudovanie verejných WC v centre obce	obec Švábovce		vysoká	2015	2016	20 000 EUR
18	2.2 Rozvoj a podpora športových a voľnočasových aktivít, zvyšovanie lokálnej identity	Rozšíriť priestory pre voľnočasové aktivity pre deti a mládež	obec Švábovce		stredná	2016	2019	30 000 EUR
19	2.2 Rozvoj a podpora športových a voľnočasových aktivít, zvyšovanie lokálnej identity	Aktivizovanie deti a mládeže pre ich účasť na športových a voľnočasových aktivitách	obec Švábovce		stredná	2016	2019	
20	2.2 Rozvoj a podpora športových a voľnočasových aktivít, zvyšovanie lokálnej identity	Koordinácia výchovy a vzdelávania so všetkými odbornými inštitúciami	obec Švábovce		stredná	2016	2020	
21	2.2 Rozvoj a podpora športových a voľnočasových aktivít, zvyšovanie lokálnej identity	Výstavba multifunkčného ihriska	obec Švábovce	2411 Športové ihriská	vysoká	2016	2017	70
22	2.2 Rozvoj a podpora športových a voľnočasových aktivít, zvyšovanie lokálnej identity	Výstavba detských ihrísk vo všetkých častiach obce	obec Švábovce	2411 Športové ihriská	vysoká	2016	2017	15
23	2.2 Rozvoj a podpora	Znovuoživenie činnosti Integrovaného klubu	obec		stredná	2016	2019	

PRÍLOHA č. 2 Doplnujúce informácie

	športových a voľnočasových aktivít, zvyšovanie lokálnej identity	pre deti a mládež	Švábovce					
24	2.2 Rozvoj a podpora športových a voľnočasových aktivít, zvyšovanie lokálnej identity	Identifikácia a podpora miestnych nadšencov a aktivistov	obec Švábovce		stredná	2016	2020	
25	2.2 Rozvoj a podpora športových a voľnočasových aktivít, zvyšovanie lokálnej identity	Zvyšovanie integrácie rómskeho etnika v obci	obec Švábovce		stredná	2016	2020	
26	2.2 Rozvoj a podpora športových a voľnočasových aktivít, zvyšovanie lokálnej identity	Environmentálne vzdelávanie obyvateľstva	obec Švábovce		stredná	2016	2020	
27	2.2 Rozvoj a podpora športových a voľnočasových aktivít, zvyšovanie lokálnej identity	Zlepšenie materiálovo - technických podmienok pre činnosť DHZ	obec Švábovce		vysoká	2015	2016	15
28	2.3 Podpora miestnej ekonomiky, lokálnych produktov a práce	Rozšírenie ponuky komerčných služieb (obchod s potravinami, resp. zmiešaný tovar) a lokálnych pracovných príležitostí	obec Švábovce		stredná	2016	2020	
29	2.3 Podpora miestnej ekonomiky, lokálnych produktov a práce	Sieťovanie podnikateľských subjektov a posilňovanie verejno-súkromných partnerstiev	obec Švábovce		stredná	2016	2020	
30	2.3 Podpora miestnej ekonomiky, lokálnych produktov a práce	Priestor pre inovácie vo výrobnnej sfére	obec Švábovce		nízka	2018	2021	
31	2.3 Podpora miestnej ekonomiky, lokálnych produktov a práce	Výroba a predaj lokálnych produktov	obec Švábovce		stredná	2018	2020	
32	2.3 Podpora miestnej ekonomiky, lokálnych produktov a práce	Vytváranie podmienok pre podnikanie prostredníctvom využívania obecného majetku	obec Švábovce		stredná	2016	2020	

PRÍLOHA č. 2 Doplňujúce informácie

	produktov a práce							
33	2.3 Podpora miestnej ekonomiky, lokálnych produktov a práce	Zvyšovanie kvality ľudských zdrojov ďalším vzdelávaním	obec Švábovce		nízka	2018	2021	
34	2.3 Podpora miestnej ekonomiky, lokálnych produktov a práce	Rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby	obec Švábovce		nízka	2018	2021	
35	2.3 Podpora miestnej ekonomiky, lokálnych produktov a práce	Podpora tvorby nových pracovných miest najmä v malom a strednom podnikaní a službách	obec Švábovce		stredná	2016	2020	
36	3.1 Zvýšiť atraktivitu a vzhľad obce	Revitalizácia verejnej zelene a prvkov drobnej architektúry	obec Švábovce		stredná	2017	2020	50
37	3.1 Zvýšiť atraktivitu a vzhľad obce	Úprava prostredia pri minerálnych prameňoch	obec Švábovce		stredná	2017	2019	5
38	3.1 Zvýšiť atraktivitu a vzhľad obce	Údržba a čistenie korýt miestnych potokov	obec Švábovce		stredná	2016	2018	5
39	3.1 Zvýšiť atraktivitu a vzhľad obce	Regenerácia rómskej osady	obec Švábovce		stredná	2017	2019	1000
40	3.1 Zvýšiť atraktivitu a vzhľad obce	Obnova sakrálnych pamiatok v obci	obec Švábovce		nízka	2018	2021	
41	3.2 Zhodnotiť prírodný a kultúrno-historický potenciál	Exkurzie do banskej lokality - priblíženie banskej histórie obce	obec Švábovce		stredná	2017	2019	100
42	3.2 Zhodnotiť prírodný a kultúrno-historický potenciál	Zriadenie pamätnej izby – história baníctva v obci, folklór	obec Švábovce	1242 Múzeá a knižnice	stredná	2017	2019	
43	3.2 Zhodnotiť prírodný a kultúrno-historický potenciál	Rozvoj a uchovávanie kultúrnych tradícií a folklóru	obec Švábovce		nízka	2017	2020	
44	3.2 Zhodnotiť prírodný a kultúrno-historický potenciál	Rozvoj kultúrneho povedomia a tradície u rómskej mládeže	obec Švábovce		nízka	2018	2021	
45	3.2 Zhodnotiť prírodný a kultúrno-historický potenciál	Spracovanie ročného programu kultúrnych podujatí na mikroregionálnej úrovni	obec Švábovce		vysoká	2015	2018	
46	3.3 Podpora rozvoja cestovného ruchu	Úprava okolia minerálnych prameňov, osadenie prvkov drobnej architektúry v ich okolí a ich začlenenie do turistických a náučných	obec Švábovce		stredná	2017	2019	50

PRÍLOHA č. 2 Doplnujúce informácie

		chodníkov a cyklochodníkov						
47	3.3 Podpora rozvoja cestovného ruchu	Inovácie v cestovnom ruchu - zážitková turistika zameraná na rozvoj gastronomickej tradície (kapusta a papcún)	obec Švábovce					
48	3.3 Podpora rozvoja cestovného ruchu	Vybudovanie rekreačnej lokality v časti Pod dubom a Na Bani	obec Švábovce	2412 Ostatné športové a rekreačné stavby	vysoká	2015	2016	5
49	3.3 Podpora rozvoja cestovného ruchu	Vybudovanie cyklotrás a ich napojenie na existujúce cyklotrasy v okolí	obec Švábovce		nízka	2018	2021	
50	3.3 Podpora rozvoja cestovného ruchu	Budovanie náučných, turistických a jazdeckých chodníkov	obec Švábovce		nízka	2018	2021	
51	3.3 Podpora rozvoja cestovného ruchu	Podpora rozvoja agroturistiky a vidieckeho CR	obec Švábovce		stredná	2017	2020	
52	3.3 Podpora rozvoja cestovného ruchu	Rekonštrukcia infraštruktúry CR v obci	obec Švábovce		stredná	2017	2020	
53	3.3 Podpora rozvoja cestovného ruchu	Rekonštrukcia supraštruktúry CR v obci	obec Švábovce		nízka	2018	2021	
54	3.3 Podpora rozvoja cestovného ruchu	Vydávanie propagačných materiálov o obci	obec Švábovce		stredná	2016	2018	3
55	3.3 Podpora rozvoja cestovného ruchu	Podpora domácej a cezhraničnej spolupráce obce	obec Švábovce		nízka	2018	2021	
56	3.3 Podpora rozvoja cestovného ruchu	Zefektívnenie apolupráce s okolitými obcami na mikroregionálnej úrovni	obec Švábovce					
57	3.3 Podpora rozvoja cestovného ruchu	Zefektívnenie spolupráce s okresným mestom na regionálnej úrovni	obec Švábovce		nízka	2018	2021	

Prameň: vlastné spracovanie

PRÍLOHA č. 2 Doplnujúce informácie

Tabuľka 45 Hodnotiace tabuľky pre výber projektov

otázka		možná odpoveď				
1	Do akej miery je realizácia projektu nevyhnutná?	3 - realizácia je nutná okamžite, havarijný stav	2 - realizácia je potrebná, inak by mohol vzniknúť havarijný stav	1 - realizácia je potrebná	0 - realizácia projektu nie je nevyhnutná	
2	Spĺňame podmienky a kritériá hodnotenia projektu? (v prípade žiadostí o financovanie z iných zdrojov)	áno	nie	pokiaľ nie, tak hľadáme iné možnosti financovania, resp. sa rozhodneme, že projekt nebudeme realizovať		
3	Kto sú dotknuté osoby a inštitúcie projektom?	uviesť:				
3a	Prebehla diskusia so zástupcami dotknutých osôb?	áno	áno, ale nie o všetkými	nie		
3b	Vznikol konsenzus o spôsobe riešenia problému?	áno	vznikol kompromis	väčšina sa zhodla	väčšina sa nezhodla	
3c	Je niekto z dotknutých osôb a inštitúcií ochotný pomôcť?	áno	nie			
3d	Ako?	uviesť:				
3e	Príp. môže nám niekto brániť v realizácii, resp. skomplikovať realizáciu?	áno	nie			
3f	Ako tomu zabrániť?	uviesť:				
4	Je zvolený spoľahlivý partner?	áno	partner nie je	partner nie je spoľahlivý, je potrebné si dávať pozor na		
5	Do akej miery realizácia projektu ovplyvní:					
	- ekonomickú situáciu dotknutých osôb a inštitúcií?	-- veľmi negatívny dopad	- negatívny dopad	0 nemá dopad	+ pozitívny dopad	++ veľmi pozitívny dopad
	- sociálnu situáciu dotknutých osôb a inštitúcií?	-- veľmi negatívny dopad	- negatívny dopad	1 nemá dopad	+ pozitívny dopad	++ veľmi pozitívny dopad
	- spoločenskú situáciu dotknutých osôb a inštitúcií?	-- veľmi negatívny dopad	- negatívny dopad	2 nemá dopad	+ pozitívny dopad	++ veľmi pozitívny dopad
	- ekologickú situáciu v obci a okolí?	-- veľmi negatívny dopad	- negatívny dopad	3 nemá dopad	+ pozitívny dopad	++ veľmi pozitívny dopad

PRÍLOHA č. 2 Doplnujúce informácie

6	Máme dostatok kapacít na realizáciu daného projektu, aktivít?					
	- finančné kapacity	áno	nie	nepotrebujeme		
	- ľudské kapacity	áno	nie	nepotrebujeme		
	- časové kapacity	áno	nie	nepotrebujeme		
	- materiálne kapacity	áno	nie	nepotrebujeme		
7	Existuje iný spôsob riešenia projektu?	áno	nie			
7a	Ak áno, je efektívnejší?	áno	nie			
8	Je zvolený spôsob financovania najvhodnejší?	áno	nie			
8a	Existujú aj iné možnosti financovania projektu?	áno	nie	áno, ale za nevýhodných podmienok		
9	Sú finančné náklady vynaložené efektívne? (vzhľadom k očakávaným výstupom?)	áno	nie			
10	Sú podmienky realizácie projektu legislatívne ošetrené (vlastníctvo, zazmluvnenie dodávateľov a pod.)?	áno	nie			
11	Ktoré opatrenie sa naplňa realizáciou projektu?	uviesť:				
12	Oplatí sa realizovať projekt? (na váhy si dať prínosy a náklady (nielen finančné, ale aj časové, materiálne, ľudské)	prínosy výrazne prevažujú náklady	prínosy prevažujú náklady	prínosy neprevažujú náklady	náklady prevažujú prínosy	

Prameň: vlastné spracovanie

Formulár Monitorovacej správy

Správa o plnení akčného plánu obce Švábovce k (dátum spracovanie monitorovacej správy) bola spracovaná v zmysle Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Švábovce na roky 2015 – 2022, kapitola D. Realizačná časť. Cieľom monitoringu Akčného plánu obce Švábovce je pripraviť komplexnú informáciu o tom, ako sa plnia opatrenia navrhnuté v PHSR obce počas celého obdobia platnosti dokumentu. Tieto údaje sú k dispozícii pre samosprávu a širokú verejnosť.

Monitorovacia správa o plnení Akčného plánu má 4 časti:

- 1 Zhodnotenie realizovaných aktivít a projektov,
- 2 Opis realizácie projektov a aktivít,
- 3 Aktualizácia Akčného plánu a
- 4 Pripomienky a navrhované zmeny v procesoch realizácie, monitorovania a hodnotenia.

Akčný plán obce Švábovce je zoradený podľa priorít a opatrení. Odpočet aktivít v akčnom pláne je spracovaný z pohľadu obce Švábovce, v niektorých prípadoch je ako realizátor danej aktivity uvedený iný subjekt (investor, prevádzkovateľ, partnerská inštitúcia a pod.). V akčnom pláne sú vymenované aktivity bežného, kapitálového a podporného charakteru v časovom slede. Akčný plán je spracovaný na základe údajov zo schváleného rozpočtu obce, schválených strategických dokumentov obce a údajov obecného úradu obce Švábovce.

Aktuálna verzia akčného plánu je zverejnená na webovej stránke www.....

Pripomienky k akčnému plánu mesta je možné zaslať e-mailom na adresu@.....sk.

Ďalší monitoring akčného plánu sa uskutoční ku dňu (text je upraviteľný)

1. Zhodnotenie realizovaných aktivít a projektov z Akčného plánu k (dátum)*

Priorita/opatrenie	Názov priority/opatrenia/projektu/aktivity	Plánovaný termín realizácie	Ukazovateľ výstupu	Počiatková hodnota ukazovateľa	Plánovaná hodnota ukazovateľa	Skutočná hodnota ukazovateľa	Rozpočet mesta/obce/kraja	Externé zdroje	Realizácia aktivít od do a plán na obdobie od do	Opatrenie samosprávneho kraja

* okrem aktivít a projektov z Akčného plánu, ktoré je povinné monitorovať, budú monitorované aj ďalšie aktivity a projekty, ktoré sa týkajú napĺňania jednotlivých opatrení a cieľov.

2. Opis realizácie aktivít

- popis zásadných faktov, ktoré sa udiali počas realizácie projektov a majú vplyv na plnenie stratégie (oneskorenie realizácie, realizácia nad rámec plánovaného projektu a pod.)
- pokiaľ sa niektoré z projektov z Akčného plánu nerealizovali, zdôvodnenie, prečo sa nerealizovali a aké nápravné opatrenia boli prijaté

3. Aktualizácia Akčného plánu pre rok

Opatrenie/aktivita	Termín (rok)	Zodpovedný	Financovanie	Ukazovateľ výstupu	Opatrenie samosprávneho kraja

4. Pripomienky a navrhované zmeny v procesoch realizácie, monitorovania

.....

Prameň: vlastné spracovanie